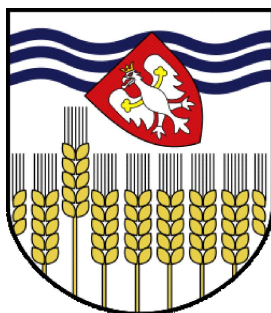

GMINA NOWOGRÓDEK POMORSKI

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY NOWOGRÓDEK POMORSKI

OPRACOWANIE: mgr inż. MARIA ZIEMIECKA
mgr inż. arch. Zofia Cytryna
mgr inż. Adam Szymajda

Gorzowska Inżynierska Firma Konsultingowa „INTERPROJEKT” Sp. z o.o.
ul. Podmiejska 21a, 66-400 Gorzów Wlkp.,
tel.: +95 720 86 95, fax.: +95 720 86 96

luty 2026 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY I POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY	5
1.3. METODYKA I MATERIAŁY WEJŚCIOWE UWZGLĘDNIONE PRZY SPORZĄDZANIU	7
2. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	8
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2.2. POŁOŻENIE WEDŁUG REGIONÓW FIZYCZNO-GEOGRAFICZNYCH I REGIONÓW BOTANICZNYCH...	12
2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA	13
2.5. GEOMORFOLOGIA	20
2.6. WODY PODZIEMNE	22
2.7. WODY POWIERZCHNIOWE	24
2.8. GLEBY	27
2.9. DZIEDZICTWO KULTUROWE	28
2.10. KRAJOBRAZ	32
2.11. PRZYRODA ORAZ FORMY PRAWNE OCHRONY PRZYRODNICZEJ	35
3. OCENA OBECNEGO STANU ŚRODOWISKA	57
3.1. STAN FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA	57
4. OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO GMINY	68
4.1. Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne zawarte w projekcie Planu ogólnego gminy i ich wpływ na poszczególne elementy środowiska	68
4.2. Ocena zgodności ustaleń Planu ogólnego gminy z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym	76
4.3. Ocena zgodności z przepisami szczególnymi i przepisami prawa miejscowego w zakresie ochrony środowiska	77
4.4. Ocena ochrony zasobów i walorów środowiska kulturowego	78
4.5. Ocena skuteczności ochrony bioróżnorodności	78
5. OCENA PROPONOWANYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO GMINY WARUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW WYNIKAJĄCYCH Z POTRZEB OCHRONY ŚRODOWISKA	79
6. OCENA ZAGROŻEŃ DLA ŚRODOWISKA, W TYM WPŁYWU NA ZDROWIE LUDZI, MOGĄCYCH POWSTAĆ NA TERENIE OBJĘTYM USTALENIAMI PLANU I W ZASIĘGU JEGO ODDZIAŁYWANIA, W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU	79
7. OCENA POTENCJALNYCH SKUTKÓW TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	80
8. MOŻLIWE ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE	80

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	81
10. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	81
11. WPŁYW NA CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU	82
12. PROGNOZA SKUTKÓW WPŁYWU USTALEŃ PLANU NA ŚRODOWISKO, WNIOSKI.....	84
13. WSKAZANIE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	85
14. STRESZCZENIE PROGNOZY W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	85

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY I POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Niniejsza prognoza została opracowana w wyniku umowy pomiędzy Gminą Nowogródek Pomorski, a Gorzowską Inżynierską Firmą Konsultingową „INTERPROJEKT” Sp. z o.o. przy ul. Podmiejska 21a, 66-400 Gorzów Wlkp., w oparciu o uchwałę Nr LIV/395/2024 z dnia 03 kwietnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Nowogródek Pomorski. Potrzeba opracowania prognozy wpływu na środowisko Planu ogólnego gminy Nowogródek Pomorski wynika z:

- art. 13i ust. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wójt, burmistrz lub prezydent miasta *„sporządza projekt planu ogólnego wraz z uzasadnieniem oraz prognozą oddziaływania na środowisko, o ile jest wymagana”* oraz
- art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - *„organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47 ust. 1, sporządza prognozę oddziaływania na środowisko”*.

Podstawę prawną sporządzania prognoz oddziaływania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze stanowi art. 51 oraz art. 52 i 53 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 1 oraz art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, akty planowania przestrzennego oraz ich zmiany wymagają przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania. Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prawidłowe przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko wymaga zastosowania przepisów innych ustaw i rozporządzeń, między innymi:

- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska;
- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin;
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt;
- ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

Polskie przepisy o ocenach oddziaływania na środowisko stanowią realizację dyrektywy Unii Europejskiej dotyczącej ocen planów i programów: Dyrektywa SEA (Strategic Environmental Assessment) – 2001/42/WE. Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. dotyczącej oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Dyrektywa SEA została wdrożona do polskiego prawa m.in. przez: ustawę o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie.

Uwzględnia ona także Konwencje EKG ONZ: o ocenach w kontekście transgranicznym – tzw. Konwencja z Espoo; o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska – tzw. Konwencja z Aarhus.

Prognoza nawiązuje do opracowania ekofizjograficznego podstawowego dla Gminy Nowogródek Pomorski.

1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY

Celem prognozy jest ustalenie, jakie skutki dla środowiska przyrodniczego oraz jakości życia mieszkańców będzie miała realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami – lit. a,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy – lit. b,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania – lit. c,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko – lit. d,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym – lit. e.

Artykuł 51 ust. 2 pkt 2 ww. ustawy zawiera wymagania, aby prognoza oddziaływania na środowisko określała, analizowała i oceniała:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu – lit. a,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem – lit. b,

- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – lit. c,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu – lit. d,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy – lit. e.

Artykuł 51 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy wymaga, aby prognoza przedstawiała:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – lit.a,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy – lit. b.

Artykuł 52 ust. 1 ww. ustawy określa, iż informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Artykuł 52 ust. 2 ww. ustawy wskazuje, iż w prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Zgodnie z art. 53 oraz art. 57 pkt 2 i art. 58 pkt 3 organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, tj. z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

Prognoza uwzględnia zakres uzgodniony z:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie – pismo znak: WOPN.411.63.2024.MP z dn. 17.06.2024 r.
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Myśliborzu – pismo znak: ZNS.9000.4.5.3.2024 z dnia 30.04.2024 r.

Projekt Planu ogólnego gminy wraz z wykonaną Prognozą oddziaływania na środowisko poddany jest opiniowaniu przez wyżej wymienione organy, na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ponadto organ opracowujący projekt dokumentu poprzez konsultacje społeczne daje możliwość zapoznania się społeczeństwu z dokumentem planistycznym oraz Prognozą skutków jego realizacji na środowisko, dając możliwość wpływu na te dokumenty poprzez wnoszenie uwag i wniosków.

1.3. METODYKA I MATERIAŁY WEJŚCIOWE UWZGLĘDNIONE PRZY SPORZĄDZANIU

Przy sporządzaniu przedmiotowego opracowania wykorzystano metodę oceny skutków wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze, składające się z:

- analizy środowiska przyrodniczego, przeprowadzonej w sposób kompleksowy metodami terenowymi i kameralnymi;
- oceny właściwej, przy użyciu podejścia systemowego.

Podstawowym założeniem opracowania jest traktowanie środowiska jako systemu, którego elementy są ze sobą wzajemnie powiązane i zachodzą między nimi określone relacje.

W opracowaniu Prognozy wykorzystano również dostępne materiały kartograficzne, opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego oraz dokumenty planistyczne terenu objętego opracowaniem oraz jego otoczenia, a w szczególności:

- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla Gminy Nowogródek Pomorski.
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla Województwa Zachodniopomorskiego.
- Prognozę sporządzoną na potrzeby Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

Prace nad Prognozą obejmować będą następujące etapy:

1. Identyfikacja podstawy formalno-prawnej i celu prognozy:

- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Dyrektywa SEA (Strategic Environmental Assessment),
- identyfikacja innych dokumentów istotnych w sprawie,
- uzgodnienie zakresu Prognozy z organami na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

2. Studium istniejącego stanu środowiska, przed realizacją dokumentu:
 - Charakterystyka obecnego stanu środowiska:
 - Opis fizycznogeograficzny terenu,
 - Stan komponentów środowiska (np. jakość powietrza, wód, gleby),
 - Obszary chronione, Natura 2000, dziedzictwo kulturowe,
 - Ocena stanu;
3. Analiza dokumentu (POG) i ocena potencjalnych skutków realizacji dokumentu:
 - Identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko wynikających z zapisów planu,
 - Zakres czasowy i przestrzenny oddziaływań,
 - Wpływ na komponenty środowiska objęte analizą (gleby, wody, powietrze, krajobraz, bioróżnorodność, klimat akustyczny itd.),
 - Identyfikacja i klasyfikacja oddziaływań (bezpośrednie, pośrednie, skumulowane),
 - Ocena wpływu na poszczególne komponenty środowiska,
 - Skutki braku realizacji planu;
4. Rozwiązania alternatywne oraz środki zapobiegawcze i kompensacyjne:
 - Propozycje alternatywnych rozwiązań przestrzennych,
 - Ocena ich wpływu na środowisko,
 - Działania minimalizujące negatywne skutki;
5. Propozycje monitoringu środowiskowego;
6. Konsultacje społeczne:
 - Streszczenie Prognozy w języku niespecjalistycznym,
 - Konsultacje społeczne i uzgodnienia z organami ochrony środowiska,
 - Rozpatrzenie uwag społeczeństwa i organów.

2. STAN I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Nowogródek Pomorski, położona jest w województwie zachodniopomorskim, powiecie myśliborskim. Powierzchnia gminy Nowogródek Pomorski wynosi 14 589 ha, zajmuje 735 miejsce pod względem powierzchni gmin w Polsce (na 2 479 ogólnej liczby gmin). Gmina Nowogródek Pomorski graniczy od południa z województwem lubuskim – gminą Kłodawa i Lubiszyn, od wschodu graniczy z gminą Barlinek od zachodu z gminą Myślibórz – gminami położonymi w województwie zachodniopomorskim. Zamieszkuje ją 3267 osoby (stan na 31 grudnia 2024 r.).

W gminie Nowogródek Pomorski 32,8 % jej obszaru stanowi obszary prawnie chronione (stan na 31 grudnia 2023 r.). Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w zasięgu Barlineckiego Parku Krajobrazowego oraz jego otulinie., Obszarach chronionego krajobrazu:

- „B” (Myślibórz) - utworzony w celu ochrony zwartego kompleksu lasów mieszanych, w których dominują dęby, buki i sosny, a także licznych jezior i oczek śródlęśnych, które obok roli biocenotycznej spełniają funkcje tzw. małej retencji wody, oraz stabilizują poziom wód gruntowych,

- „C” (Barlinek)- utworzony dla ochrony licznych bezodpływowych jezior, rynien polodowcowych oraz doliny rzeki Kłodawki.

Występują też obszary Natura 2000:

- Obszary Specjalnej Ochrony (utworzone na podstawie dyrektywy ptasiej): „Puszcza Barlinecka”
- Specjalne Obszary Ochrony (utworzone na podstawie dyrektywy siedliskowej): „Ostoja Barlinecka” i „Jezioro Koźmie”

W gminie objęto ochroną 11 pomników przyrody (w tym 1 pomnik wieloobiektowy) – głównie to okazy drzew, oraz 23 użytki ekologiczne (razem 177,58 ha).

Przy granicy gminy w gminie Kłodawa znajduje się geostanowisko pn. Dolina Kłodawki, miejsce określane inaczej jako Kabatki to element rzeźby terenu, dokumentujący historię geologiczną obszaru.

Nie występują na obszarze gminy Parki Narodowe, rezerваты ani stanowiska geologiczne. Nie ma w gminie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina nie jest też narażona na podtopienia, choć znaczna powierzchnia gminy stanowi tereny podmokłe o wysokim poziomie wód gruntowych. Nie ma osuwisk czy obszarów zagrożonych wstrząsami sejsmicznymi, ale występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi. Obszar gminy położony jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Lesistość w gminie wynosi 47,3 % powierzchni gminy (w województwie 36,8%).

Przez gminę Nowogródek Pomorski przechodzą 2 korytarze ekologiczne:

„Pojezierze Myśliborskie” i „Pojezierze Myśliborskie - Pojezierze Drawieńskie”.

Przez gminę przebiega droga krajowa: ekspresowa S3. W gminie Nowogródek Pomorski położone są 3 drogi wojewódzkie (w tym dawna droga krajowa nr 3), 11 dróg powiatowych oraz 24 drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

Gmina Nowogródek Pomorski to kraina pokryta w 2,1 % wodą, o łącznej powierzchni wody 340 ha.

Tab.nr 1 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach na przestrzeni lat 1999, 2010, 2020 i 2024 w gminie Nowogródek Pomorski.

Lp.	Miejscowość	2002	2010	2020	2024
1.	Chocień	46	42	35	42
2.	Giżyn	417	423	405	377
3.	Golin	76	81	70	69
4.	Karlin	49	56	46	42
5.	Karsko	1153	1197	1081	1069
6.	Kinice	203	243	276	281
7.	Kolonia Nowogródek Pomorski	bd	52	48	44
8.	Lipin	2	2	1	1
9.	Ławin	26	27	33	29
10.	Nowogródek Pomorski	560	501	469	463
11.	Pachocino	5	6	3	3
12.	Parzeńsko	43	53	55	56

13.	Rataje	74	89	83	91
14.	Rokitno	44	52	44	49
15.	Smolary	14	18	10	10
16.	Smólsko	15	15	11	12
17.	Sołacz	11	7	5	5
18.	Somin	22	22	20	21
19.	Stawno	23	23	22	22
20.	Sumiak	43	45	46	46
21.	Świątki	143	162	145	127
22.	Trzcinna	362	383	387	394
23.	Ulejno	14	12	15	14
	Razem:	3345	3511	3310	3267

/źródło: Gmina Nowogródek Pomorski/

Gmina Nowogródek Pomorski na koniec 2024 roku miała 3 267 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 22,7 osób na 1 km². Obszar gminy Nowogródek Pomorski dzieli się na 8 obrębów ewidencyjnych: 001 Rokitno, 002 Kinice, 003 Giżyn, 004 Nowogródek Pomorski, 005 Sumiak, 006 Karsko, 007 Świątki, 008 Trzcinna. Obszar gminy podzielony jest 10 sołectwach, w których położone są 23 miejscowości.

Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej:

- wodociągowej – 86,8%
- kanalizacyjnej – 23,1 %.

Nie występują w granicach gminy sieci o napięciu 400 i 200 kV. Przez gminę przebiega droga krajowa szybkiego ruchu S-3, drogi wojewódzkie:

- Nr 151 z Barlinka do Gorzowa Wlkp.
- Nr 156 z Barlinka do Lipian i starej drogi DK nr 3 – droga wojewódzka nr 119,
- Nr 128 na odcinku prowadzącym po trasie z Nowogrodka Pomorskiego do Myśliborza,
- Nr 119 – była droga DK nr 3 (Smolarz – granica gminy).

12 dróg powiatowych (w tym 6 dróg powiatowych klasy zbiorczej), oraz drogi publiczne gminne i drogi wewnętrzne.

Strukturę użytkowania gruntów w gminie, na koniec 2024 r. przedstawia Tabela nr 2.

Tabela nr 2. Struktura użytkowania gruntów w gminie Nowogródek Pomorski na koniec 2024 r.

L.p.	Rodzaj użytków	Lp.	Rodzaj użytków	R 2012 Powierzchnia ha	R 2024 Powierzchnia ha
1.	Użytki rolne	1.1.	grunty orne	4622	4431
		1.2.	sady	48	46
		1.3.	łąki trwałe	1129	1129
		1.4.	pastwiska trwałe	386	380
		1.5.	Grunty rolne zabudowane	115	122
		1.6.	Grunty zadrzewione	-	65
		1.7.	Grunty pod stawami	0	40
		1.8.	Grunty pod rowami	52	54
2.	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	2.1.	lasy	6705	6913
		2.2.	Grunty zadrzewione i zakrzewione	65	7
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	3.1.	Tereny mieszkaniowe	44	44
		3.2.	Tereny przemysłowe	2	5
		3.3.	Inne tereny zabudowane	21	31
		3.4.	Zurbanizowane tereny niezabudowane	5	6
		3.5.	Tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	18	19
		3.6.	Tereny komunikacyjne - drogi	433	437
		3.7.	Tereny komunikacyjne - kolejowe	10	10
		3.8.	Użytki kopalne	1	1
4.	Grunty pod wodami	4.1.	Powierzchniowymi płynącymi	326	328
		4.2.	Powierzchniowymi stojącymi	41	22

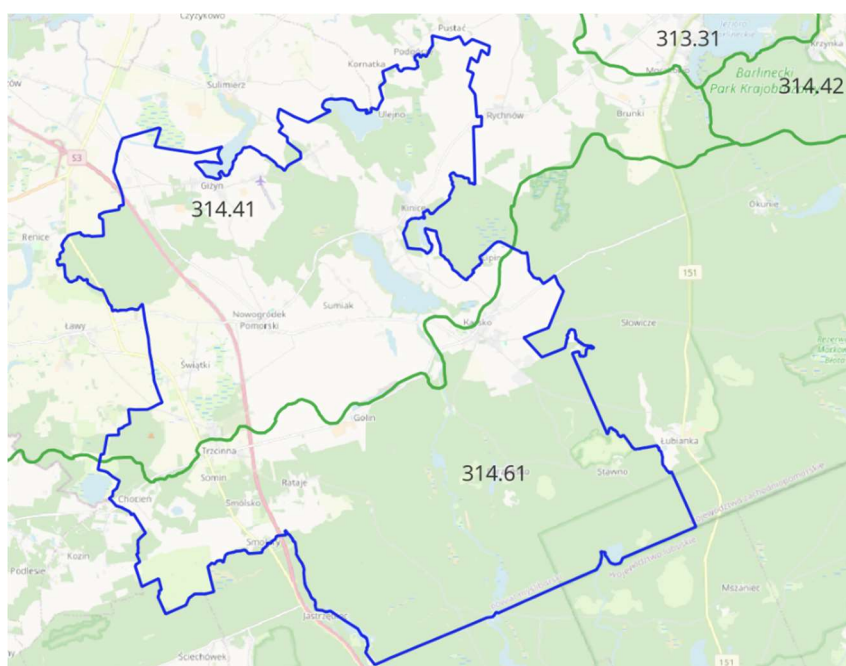
/źródło: dane z EGiB Starostwa w Myśliborzu/

2.2. POŁOŻENIE WEDŁUG REGIONÓW FIZYCZNO-GEOGRAFICZNYCH I REGIONÓW BOTANICZNYCH

Według nowej wersji regionalizacji sporządzonej w 2018 r. pod kierownictwem Jerzego Solona z Polskiej Akademii Nauk podziału Polski, stanowiącej kontynuację założeń teoretycznych koncepcji podziału J. Kondrackiego na jednostki fizyczno-geograficzne, obszar Gminy Nowogródek Pomorski położony jest w:

3.	Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej,
31.	Prowincji: Niżu Środkowoeuropejskiego,
314-316	Podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckie,
314.4	Makroregionie: Pojezierze Zachodniopomorskie
314.41	<u>Mezoregionie: Pojezierze Myśliborskie,</u>
314.6	Makroregionie: Pojezierze Południowopomorskie,
314.61	Mezoregionie: Równina Gorzowska,

Mezoregion to najmniejsza jednostka podziału fizyczno-geograficznego.

Podział na mezoregiony.

Rys. 1. Podział Polski na jednostki fizyczno-geograficzne.

[według zespołu 26 geografów pod kierownictwem Jerzego Solona z Polskiej Akademii Nauk, rok 2018].

Gmina Nowogródek Pomorski według regionalizacji geobotanicznej J.Matuszkiewicza położona jest w prowincji Morza Bałtyckiego, Środkowoeuropejskiej, podprowincji Południowobałtyckiej, dziale Pomorskim na granicy dwóch krain, podzielonych na podokręgi:

Prowincja Morza Bałtyckiego
 Prowincja Środkowoeuropejska
 Podprowincja Południowobałtycka
 Dział Pomorski – A

Kraina Szczecińska – A.3,

Okręg – Myśliborski

Podokręg – A.3.2.h – Lipiański

Podokręg – A.3.2.g - Głazowski

Podokręg – A.3.2.f - Myśliborski

Kraina Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich – A.5.

Podkraina Gorzowska – A.5a.

Okręg Gorzowski – A.5a.1.

Podokręg Łośnowski - A.5a.1.g

Podokręg Lubiszyński - A.5a.1.e

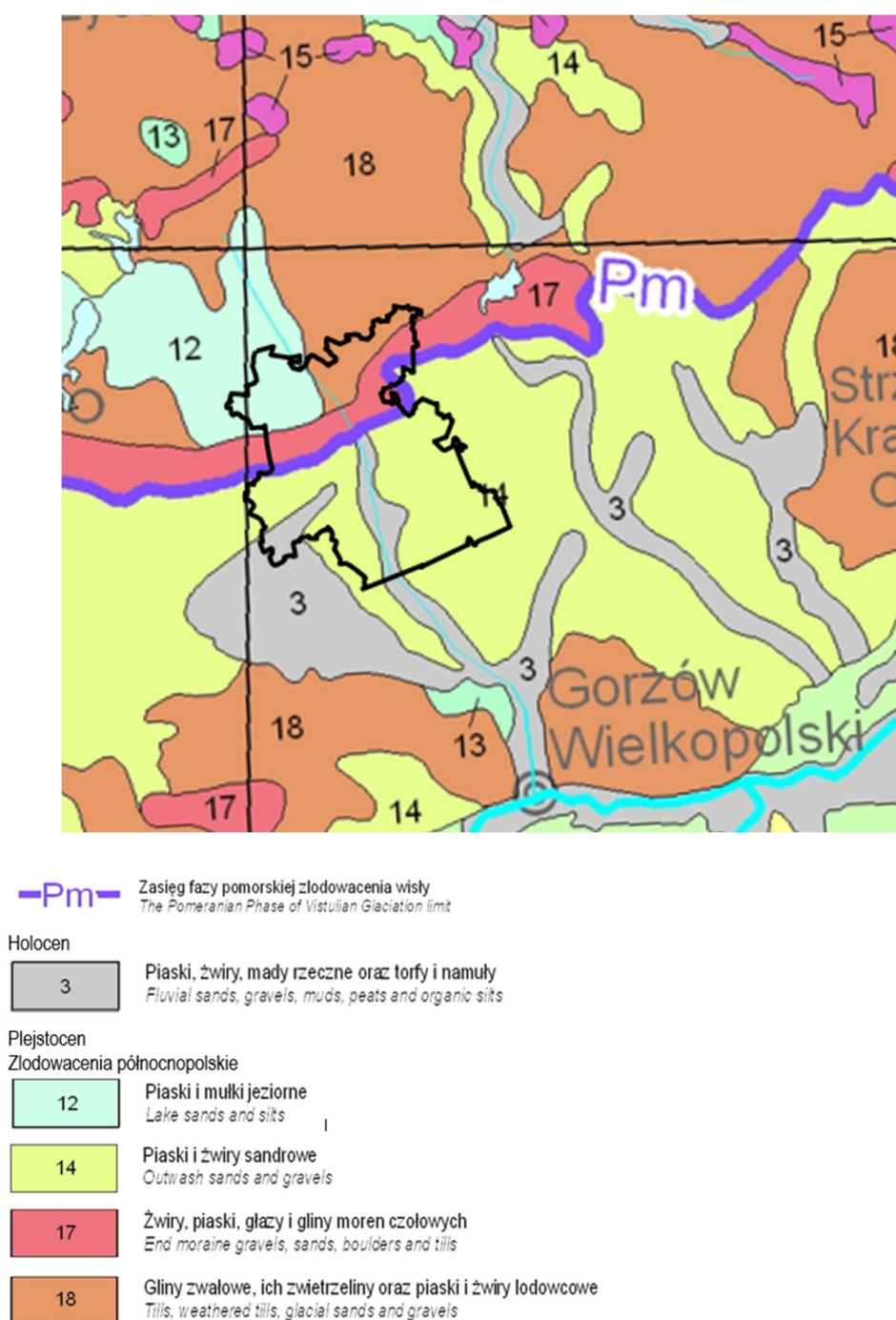
Rys. 2. Regionalizacja geobotaniczna. [J. Matuszkiewicz, 2008].

2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA

Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w strefie zewnętrznej hercynidów, w obrębie bloku Gorzowa. Głębsze, skonsolidowane podłoże, stanowi cechsztyński – mezozoiczny kompleks, budujący monoklinę przedsudecką. Strop tej formacji znajduje się na rzędnych między 170m p.p.m. a 150m p.p.m. Znacznie mniejsza podatność na deformacje tektoniczne spowodowała, że kompleks osadów mezozoicznych jest znacznie mniej miękki niż

w sąsiednich obszarach. Dokładniej rozpoznane zostały jedynie osady górnej kredy, będące stropem kompleksu cechsztyńsko-mezozoicznego. Wykształcone są one w postaci margli jasnoszarych i szarych, niekiedy w odmianie kredy piszącej. Powyżej zalegają utwory kenozoiku. Rozpoczyna je kompleks utworów trzeciorzędowych. Budują go warstwy dolnooligoceny i mioceny. Średnio 40 metrowej miąższości osady oligocenu górnego to: iłowce, iły, iły piaszczyste i mułki. Rzadziej występują osady piaski szarozielone i szare z glaukonitem (nawiercone w Parzeńsku). Osady te powstawały w warunkach płytkomorskich. Na nich leżą utwory miocenu środkowego – powstałe w warunkach sedymentacji lądowej i limnicznej. Tworzyły się wówczas płytkie, izolowane siedliska bagienne. Utwory górnego miocenu to: piaski, mułki, iły piaszczyste, węgle brunatne, pyły węgliste i mułowce. Miąższość ich jest bardzo zróżnicowana i zmienia się w granicach od 10 do 72 m. Strop tych osadów charakteryzują duże deniwelacje i występuje na rzędnych od 130 m p.p.m. do 20 m n.p.m. Zasięgi zbiorników limnicznych determinowały prawdopodobnie ruchy tektoniczne. Miocen środkowy stanowi bezpośrednie podłoże osadów czwartorzędowych, gdyż w pliocenie panowały warunki sedymentacji lądowej, w których zachodził rozwój dolin rzecznych odprowadzających wody z północy ku basenowi poznańskiemu i paratetydzie. Pod koniec pliocenu basen poznański zanika i rozwija się nowa sieć rzeczna, której pozostałością jest głęboka dolina kopalna. Na obszar o rozwiniętej sieci dolinnej wkroczył lądolód zlodowacenia Narwi. Zarówno podczas tego zlodowacenia jak i późniejszych, egzaracja lodowcowa naśladuje główne kierunki trzeciorzędowej sieci dolin. Osady czwartorzędowe pokrywają całą powierzchnię gminy. Najstarsze są gliny zwałowe stadiału górnego zlodowacenia Narwi. Ich miąższość wynosi ok. 0,5 m. Stwierdzono je w otworach kartograficznych w Parzeńsku. Nawiercono w nich osady cyklu recesyjnego zlodowacenia Narwi – zastoiskowe mułki i mułki piaszczyste. Są one stosunkowo szeroko rozprzestrzenione. Ich miąższość dochodzi do 10 m. Na nich zalegają utwory zlodowaceń południowopolskich. Najstarsze zlodowacenie – San 1, reprezentują fluwioglacjalne piaski i żwiry o miąższości ok. 10 m i mułki zastoiskowe o miąższości ok. 5 m. Szerzej rozprzestrzenione są gliny zwałowe, w warstwie o miąższości od kilku do 20 m oraz iły, mułki i drobne piaski zastoiskowe. W rejonie Parzeńska są to natomiast osady piaszczyste. Osady te reprezentują stadiał dolny. Stadiał górny to występujące w obrębie glin zwałowych znacznej miąższości fluwioglacjalne piaski i żwiry. Miąższość glin wynosi przeciętnie 40m, a w obszarach spiętrzeń glaciektonicznych dochodzi nawet do 100 m. Utwory zlodowacenia Sanu 2, to gliny zwałowe i iły zastoiskowe. Łączna ich miąższość dochodzi do 15 m. Nie stwierdzono osadów interglacjalu wielkiego. Zaznaczył się on tu silną erozją i denudacją. Z okresu zlodowaceń Odry i Warty zachowały się gliny, osady zastoiskowe i wodnolodowcowe. Interglacjal emski, podobnie jak interglacjal wielki, był okresem wzmożonej denudacji i erozji. Tworzyła się w nim powierzchnia zrównania na rzędnej ok. 40 m n.p.m. i sieć dolin. Kolejne ochłodzenie doprowadziło do wkroczenia lądolodu zlodowaceń północnopolskich. Osady stadiału górnego zlodowacenia Wisły – piaski i żwiry wodnolodowcowe tworzą się na przedpolu moren czołowych i na zapleczu strefy marginalnej. Tworzą one rozległą równinę sandrową. W późnej fazie akumulacji sandrowej, poprzez przełomy moreny czołowej w okolicach Barlinka i Karska zaczęły płynąć wody roztopiającego się lądolodu. Rozcinały one starsze osady, lokalnie tworząc niższy poziom. Zróżnicowanie rzeźby sandru tłumaczy akumulacja osadów na bryłach lodu martwego. Zachodzi ona przed wytopieniem brył martwego lodu i utworzeniem jezior wytopiskowych. U schyłku glacialu ma miejsce główna

faza procesów wydymotwórczych. Schyłek glacjału jest też początkiem akumulacji organicznej, która zachodzi także przez cały holocen. Osadzają się gytie, torfy i kreda jeziorna.¹

Rys. 3. Fragment Mapy Geologicznej Polski 1:50000

W celu dokumentacji historii geologicznej obszaru lub ilustracji poszczególnych procesów geologicznych służą geostanowiska.

¹ Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski

W celu dokumentacji historii geologicznej obszaru lub ilustracji poszczególnych procesów geologicznych służą geostanowiska. Państwowy Instytut Geologiczny prowadzi centralny rejestr tych stanowisk. Są to pojedyncze lub mozaikowo rozłożone obiekty o wybitnych walorach geologicznych.

Na granicy gmin Nowogródek Pomorski i Kłodawa znajduje się geostanowisko o nazwie Dolina Kłodawki, wiek geologiczny: plejstocen; holocen, Forma rzeźby terenu: dolina, geneza: rzeczna; wodnolodowcowa, położenie: Równina Gorzowska.

Współrzędne geograficzne:

długość geograficzna E: 15° 07' 02,000", szerokość geograficzna N: 52° 50' 30,000" .

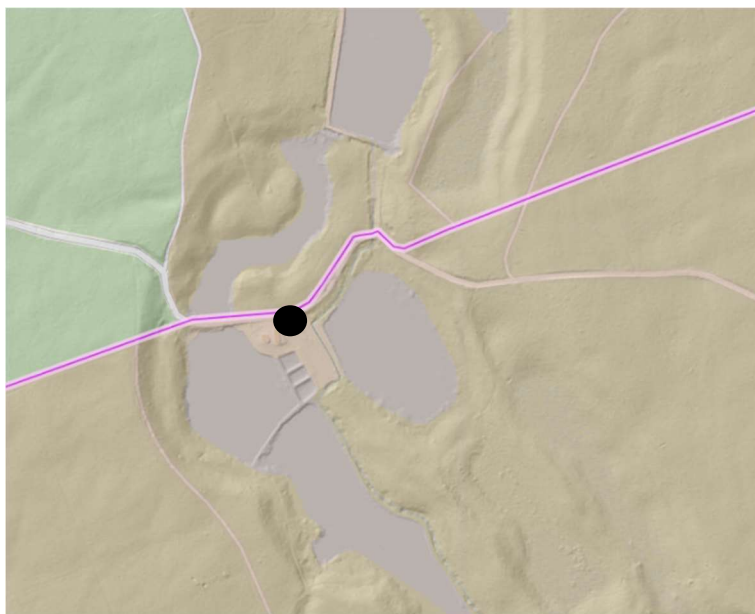
Dolina Kłodawki rozpoczyna się na północy w rejonie jeziora Karsko Wielkie, gdzie rozcina południową krawędź moreny czołowej. Budują ją żwiry pochodzenia lodowcowego. Samo jezioro jest podścielone przez gliny zwałowe pozostawione tu przez lodowiec w trakcie ostatniego zlodowacenia. Dalej na południe dolina biegnie w rozcięciu osadów sandrowych związanych ze stadiem górnym zlodowacenia północnopolskiego. Współczesna Kłodawka jest głównym ciekiem, który odprowadza wody z Równiny Gorzowskiej do Doliny Warty. Wykorzystuje ona rozcięcie, które powstało w fazie recesji lądolodu. Niektóre obniżenia były zajmowane przez bryły martwego lodu, które uniemożliwiały w tamtym czasie zasypanie ich przez osady wodnolodowcowe. Materiał osadowy glin zwałowych a także piasków i żwirów lodowcowych pochodził ze Skandynawii z niszczenia prekambryjskich skał magmowych i metamorficznych a także dolnopaleozoicznych skał osadowych. W dolnej części doliny, w rejonie zaporowego jeziora Marzęcin, na krawędzi doliny znajdują się niewielkie wzgórza kemowe.

To miejsce określane jako Kabatki, w którym droga biegnąca z Chłopin w kierunku Kłodawy przecina dolinę Kłodawki - wartkiej rzeki spływającej z Równiny Gorzowskiej do Doliny Warty. Na znacznym odcinku doliny Kłodawki, rzeka została sztucznie spiętrzona a cała dolina zalana i zamieniona w stawy hodowlane. Niemniej dolina zyskała unikalny charakter. Zimą kiedy spuszcza się woda ze stawów, istnieje okazja do spaceru po dnie jeziora zaporowego z bogactwem fauny i flory, w tym mięczaków (ślimaków i małży).²

Rys. 4. Geostanowisko Dolina Kłodawki przy granicy z gm. Nowogródek Pomorski
/źródło: Centralny Rejest Geostanowisk Polski. Zdjęcie autorstwa: Tomasza Żuka /

² Centralny Rejest Geostanowisk Polski - <https://geologia.pgi.gov.pl/geostanowiska/>

● Geostanowisko – Dolina Kłodawki

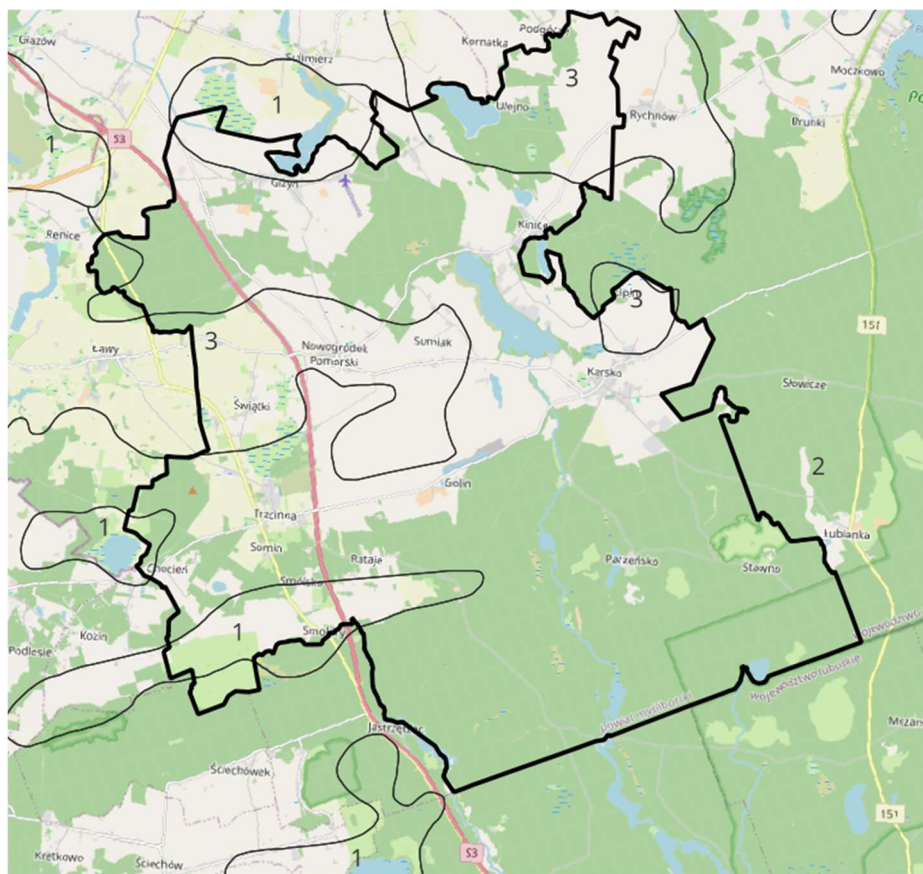
Rys. 5. Położenie geostanowiska przy granicy gminy Nowogródek Pomorski

Główne obecnie procesy geologiczne na obszarze gminy: erozja, akumulacja rzeczna i wietrzna. Na obszarze gminy nie występują ruchy masowe ziemi. Obszary predysponowane do ruchów masowych – osuwiska, przedstawiono na Mapie: Analiza zagrożeń.

Według Mapy geologiczno-inżynierskiej Polski (Rys. 9) w obszarze gminy występują:

- 1- Obszary gruntów organicznych - Torfy, gytie, kredy jeziorne, namuły piaszczyste i gliniaste – czwartorzędowe, głównie w dolinach rzecznych i obniżeniach bezodpływowych. Woda gruntowa na głębokości 0-2 m - **Warunki geologiczno-inżynierskie niekorzystne. Przed posadowieniem wymagają szczegółowych badań.**
- 2- Obszary gruntów sypkich - Piaski, pospółki, żwiry, otoczaki – czwartorzędowe. Piaski średnie i grube ze żwirami i otoczakami, lodowcowe i wodnolodowcowe na wysoczyznach morenowych oraz rzeczne w dolinach. Żwiry i pospółki wodnolodowcowe na równinach sandrowych. Piaski - **Warunki geologiczno-inżynierskie na ogół dobre. Mało korzystne w rejonach piasków drobnych i pylastych oraz w miejscach płytko występującej wody gruntowej i dużych spadków terenu.**
- 3- Obszary gruntów spoistych - Gliny, piaski gliniaste, pyły, ily – czwartorzędowe. Gliny piaszczyste i piaski gliniaste lodowcowe na wysoczyznach morenowych. Pyły, gliny pylaste, rzadziej ily zastoiskowe na równinach akumulacji wodnej. Grunty na ogół bezwodne. Woda gruntowa - **Warunki geologiczno-inżynierskie średnie lub dobre. Możliwość pogorszenia w miejscach przejścia gruntu w stan plastyczny, szczególnie na strefach przykrawędziowych oraz zaburzeń glaciektonicznych.**

O warunkach geologiczno – inżynierskich podłoża decyduje kilka czynników: rodzaj i stan gruntów, morfologia terenu i głębokość położenia zwierciadła wód gruntowych.

Rys. 6. Mapa geologiczno-inżynierska Polski 1:500 000.
/źródło: CBDG/

2.4. ZŁOŻA KOPALIN

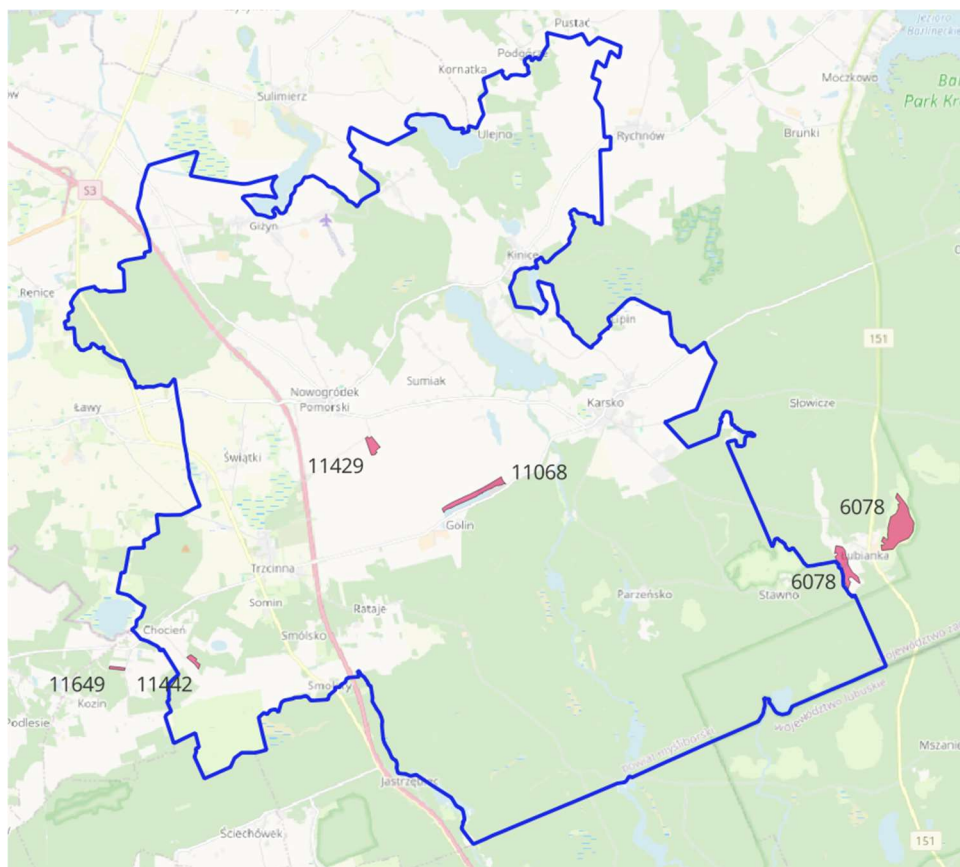
Udokumentowane złoża kopalin w gminie Nowogródek Pomorski:

1. nr złoża: 11429 - piaski i żwiry – Nowogródek Pomorski (nazwa złoża) – nr dokumentu 6015/2011
 2. nr złoża: 11068 - piaski i żwiry – Golin (nazwa złoża) – nr dokumentu 911/2012
 3. nr złoża: 11442- piaski i żwiry – Trzcina (nazwa złoża) – nr dokumentu 508/2008
- przy granicy gminy w okolicy Łubianka pozna znajduje się jeszcze złożo:
4. nr złoża: 6078- kredy – Łubianka (nazwa złoża) – nr dokumentu 397/94.

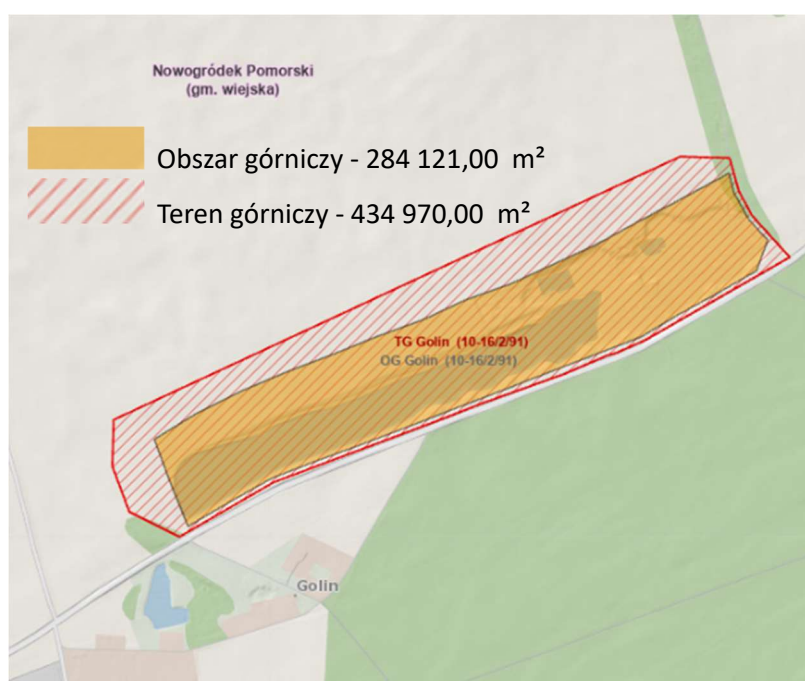
Obszar górniczy zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo geologiczne i górnicze to *“przestrzeń, w granicach których przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji”*

Terem górniczy to w myśl art. 6 ust. 1 pkt 15 ustawy Prawo geologiczne i górnicze *“przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.”*

Część złoża została już wydobyta i poddana rekultywacji. Zgodnie z Decyzją Starosty Myśliborskiego z dnia 15 lutego 2012 r. znak: BOŚ.6122.17.2011.RL uznano za zakończoną rekultywację części gruntów zajętych na potrzeby kopalni kruszywa naturalnego złoża „Golin”. Kierunek rekultywacji został ustalony jako rolny.

Rys. 7. Udokumentowane złoża w gminie Nowogródek Pomorski.
/źródło: CBDG/

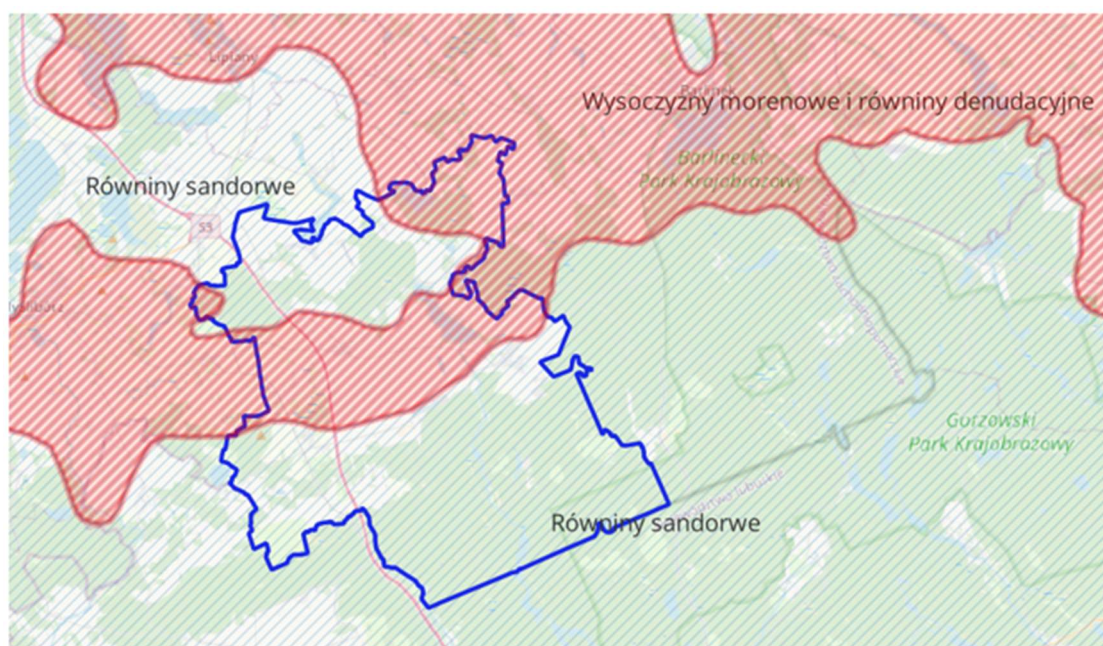

Rys. 8. Udokumentowane złoża w gminie Nowogródek Pomorski.
/źródło: CBDG/

2.5. GEOMORFOLOGIA

Najmłodsze zlodowacenia północnopolskie, reprezentowane przez gliny i piaski lodowcowe, wodnolodowcowe piaski i żwiry oraz zastoiskowe ropy i mułki, ostatecznie uformowały powierzchnię terenu gminy Nowogródek Pomorski. Na powierzchni terenu odsłaniają się osady fazy pomorskiej stadiu górnego. Z tego okresu pochodzi łuk moren czołowych ciągnący się od Trzcinnej po Barlinek, zbudowany z materiału gliniastego, piaszczysto-żwirowego i kamienistego, o wysokości dochodzącej do 111 m n.p.m. Na przedpolu łuku moren czołowych znajdują się osady sandru barlineckiego zbudowane z piasków, lokalnie z domieszką żwirów. Utwory sandru barlineckiego w miejscowości Parzeńsko osiągają miąższość 25 m. U schyłku fazy pomorskiej rozpoczęła się akumulacja piasków eolicznych. Na północ od Nowogrodka Pomorskiego rozciąga się wydma o wydłużonej formie. Najmłodszymi osadami są holocenne mułki, piaski i żwiry rzeczne oraz osady jeziorne występujące w zagłębieniach bezodpływowych w postaci ilasto-mulasto-piaszczystych osadów jeziornych, gytii, namułków i torfów.

Ukształtowanie obszaru gminy charakteryzuje pasmowym układem głównych jednostek geomorfologicznych powstałych w wyniku procesów erozji i akumulacji lodowcowej, związanych z wycofywaniem się lądolodu fazy pomorskiej. Są to: równina sandrowa, strefa moreny czołowej oraz równina moreny dennej.

Formy akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej

- Równiny sandrowe
- Wysoczyzny morenowe i równiny denudacyjne

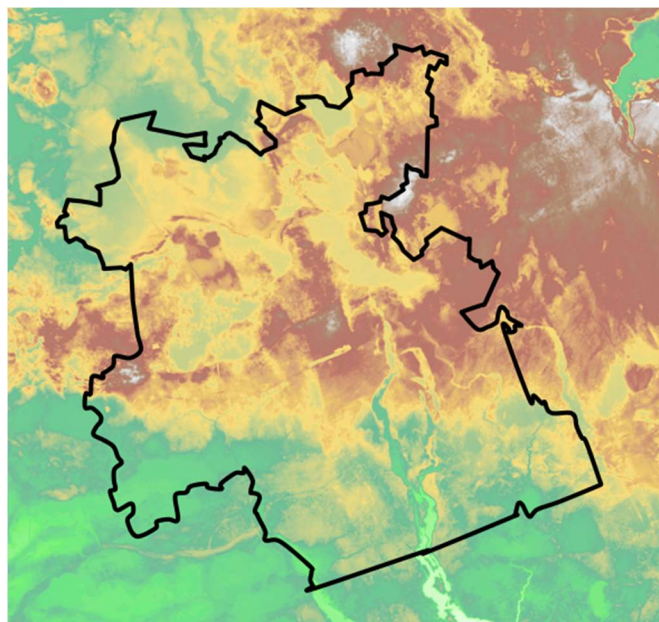
Rys. 9. Formy morfogenetyczne występujące na terenie gminy.

Równina sandrowa obejmuje południową część gminy i rozciąga się na południe od strefy wzniesień moreny czołowej (linia Trzcinna – Golin – Karsko). Wysokości względne osiągają tutaj 55 - 80 m n.p.m. i obniżają się w kierunku południowo wschodnim. Równinę sandrową przecinają południkowo rynny subglacialne, które zajęte są przez doliny rzek Kładki i Marwicy a także jeziora: Ciche, Parzeńskie i Ściegienko.

Strefa moreny czołowej rozciąga się równoleżnikowo w środkowej części gminy na północ od linii Trzcina – Golin – Karsko, gdzie widoczne są 3 pasy wzniesień moren czołowych utworzonych w czasie postępu, stagnacji, czoła lądolodu. Najbardziej na południe wysunięte jest pasmo moreny czołowej, odznacza się pomiędzy Wzgórzem Nałęcz (102 m n.p.m.), Trzcinną, w kierunku Karska. Drugie, centralne pasmo, przechodzi równolegle do pierwszego, południowego pasma, przecinając miejscowości Ławy, Nowogródek Pomorski i Kinice Nowe. Granice wyznaczają poziomice pomiędzy 75 a 88 m n.p.m. Ostatnie, trzecie pasmo wzgórz, przebiega na linii miejscowości Giżyn, Rokitno i Rychnów, odznaczają je poziomice 75 do 83 m n.p.m. Pasma pokryte jest słabszymi glebami piaszczystymi: zdegradowanymi glebami brunatnymi oraz glebami bielcowymi. Na zapleczu pagórków moreny czołowej występują obniżenia zajęte przez niewielkie jeziora (J. Kinickie) oraz osady organiczne.

Równina moreny dennej obejmuje północną część gminy Nowogródek Pomorski i wznosi się na wysokość ok. 70-75 m n.p.m. Występują tutaj liczne pagórki i wały kemowe, zwłaszcza w rejonie Karlina i liczne zagłębienia bezodpływowe. Północno – zachodnia część obniża się do wysokości 65-70 m n.p.m. i zajmuje ją polodowcowe jeziorzysko z Jeziorem Sulimierskim.³

Teren najbardziej wyniesiony w rejonie środkowym na kierunku zbliżonym do równoleżnika oraz w rejonie północno-wschodnim. Najwyższe wzniesienia osiągają poziom 80 m n.p.m. miejscami osiągając wymiar bliski 100 m n.p.m. – w rejonie jez. Kozie (gm. Myślibórz). Najniżej położone tereny występują na południu gminy w rejonie Kabatek – 49 m n.p.m. Teren od środkowej części opada w kierunku południowym i północno-zachodnim. Deniwelacja osiąga około 50 m. Największe różnice występują w rejonie doliny Kłodawki gdzie pomiędzy dolną a najwyższą położonymi krawędziami dolin deniwelacje osiągają 18 m. Tam też występują osuwiska i obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz w miejscach najwyższych wzniesień. Hipsometrię gminy Nowogródek Pomorski przedstawia Rys. nr 10 oraz Mapa hipsometryczna Nowogródek 1:25000

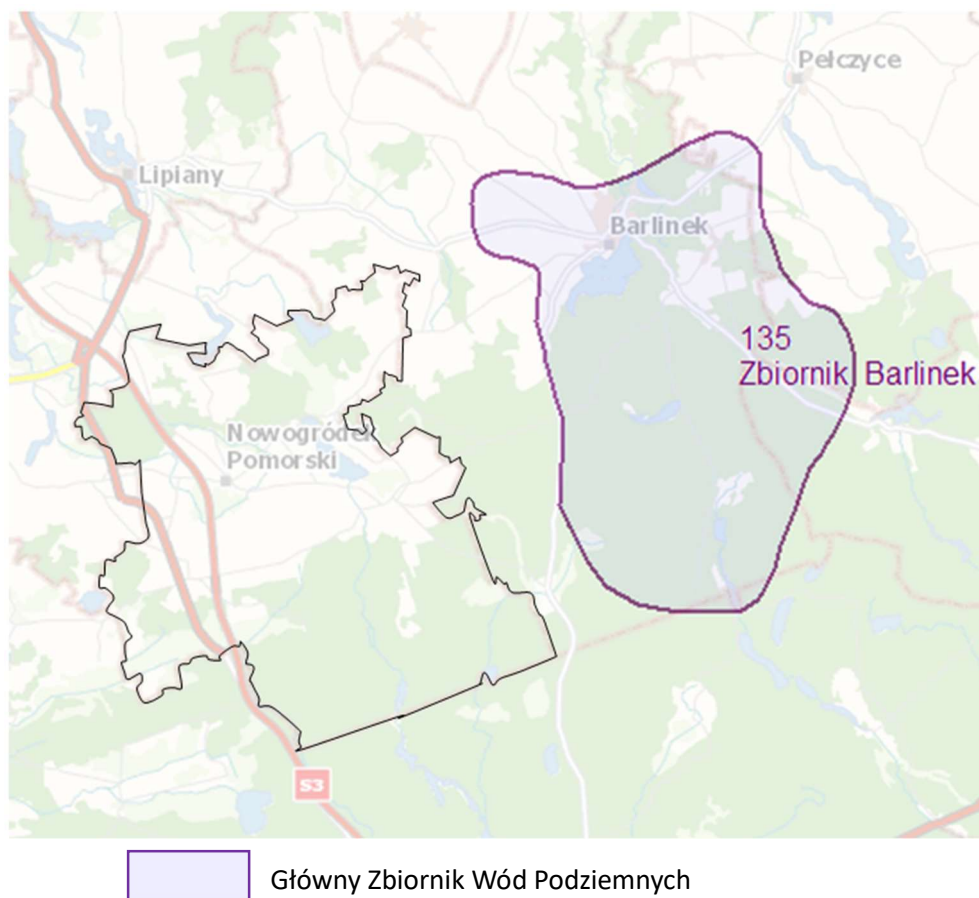

Rys. 10. Hipsometria gminy Nowogródek Pomorski

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowogródek Pomorski.

2.6. WODY PODZIEMNE

Gmina Nowogródek Pomorski nie jest położona w obszarze GZWP⁴. Najbliżej jej granic znajduje się GZWP Zbiornik Barlinek nr 135.

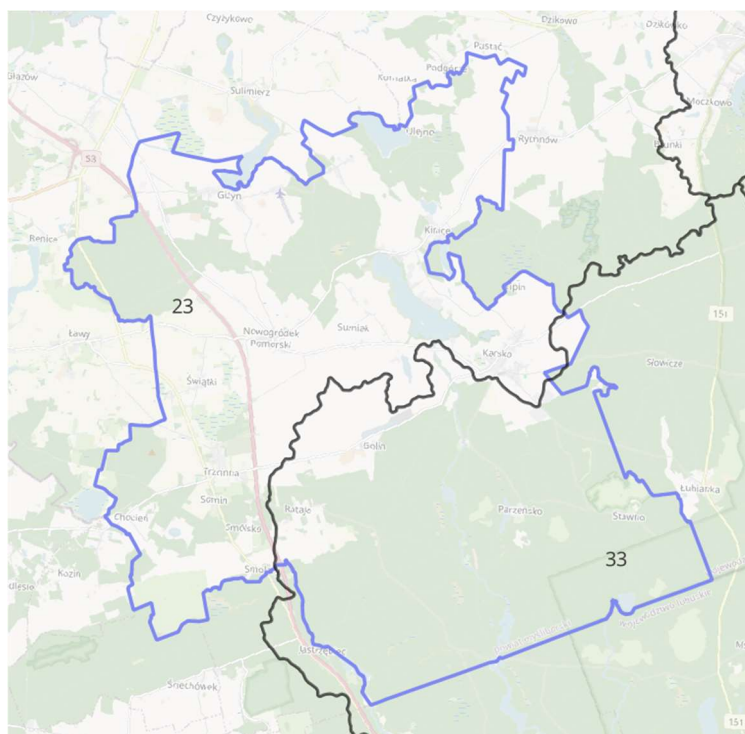
Rys. 11. Zasięg GZWP w rejonie gminy Nowogródek Pomorski
/źródło: CBDG/.

Gmina Nowogródek Pomorski położona jest na dwóch Jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd): nr 23 (PLGW600023) i 33 (PLGW600033) Rys. 12.

Ich ustanowienie jest realizacją wymogów określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej, w których nakłada się na państwa członkowskie Unii Europejskiej, w tym na instytucje odpowiedzialne za gospodarowanie wodami, obowiązek opracowania i wdrożenia programów ochrony wód podziemnych dla osiągnięcia ich dobrego stanu.

⁴ GZWP - Główne zbiorniki wód podziemnych, stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydrostrukturalnych i systemów wodonośnych. Ich wyznaczenie opiera się na kryteriach geologicznych i hydrogeologicznych. Wyznaczane są w oparciu o ustawę Prawo geologiczne i górnicze, przez instytucje geologiczne, takie jak Państwowy Instytut Geologiczny (PIG-PIB) – ostatnia aktualizacja 31.12.2023 r. a następnie w oparciu o prawo wodne ustanawiane są w miarę potrzeb obszary ochronne tych zbiorników. Mają one kluczowe znaczenie dla zaopatrzenia w wodę pitną.

Stan tych wód oceniony został zarówno stan jakościowy, ilościowy jak i ogólnie jako dobry, a ryzyko osiągnięcia dobrego stanu jako niezagrożone.

—— Granice Jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)

Rys. 12. Granice Jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)
/źródło: IIaPGW - Plan gospodarowania wodami w dorzeczu Odry/

Ujęcia wód w zarządzie gminy: Karsko, Golin i Giżyn. W Karsku i Giżynie dodatkowo znajdują się ujęcie zakładowe. Na ujęciach nie ustanowiono stref ochrony pośredniej.

Głębokość zalegania poziomu lustra głównego użytkowego piętra wodonośnego generalnie wynosi 15-50 m, jedynie w południowo wschodniej stronie gminy w zakresie do 15 m poniżej poziomu terenu. Wydajność potencjalna głównego użytkowego poziomu wodonośnego – w środkowej i północnej części gminy powyżej 50 m³/h, w pozostałym zakresie od 10 do 30 m³/h. Główne piętro wodonośne jest z okresu czwartorzędu. Poziom trzeciorzędowy jest poziomem podrzędnym, wykształcony w postaci piasków mioceńskich, którego parametry hydrogeologiczne nie są w pełni rozpoznane.

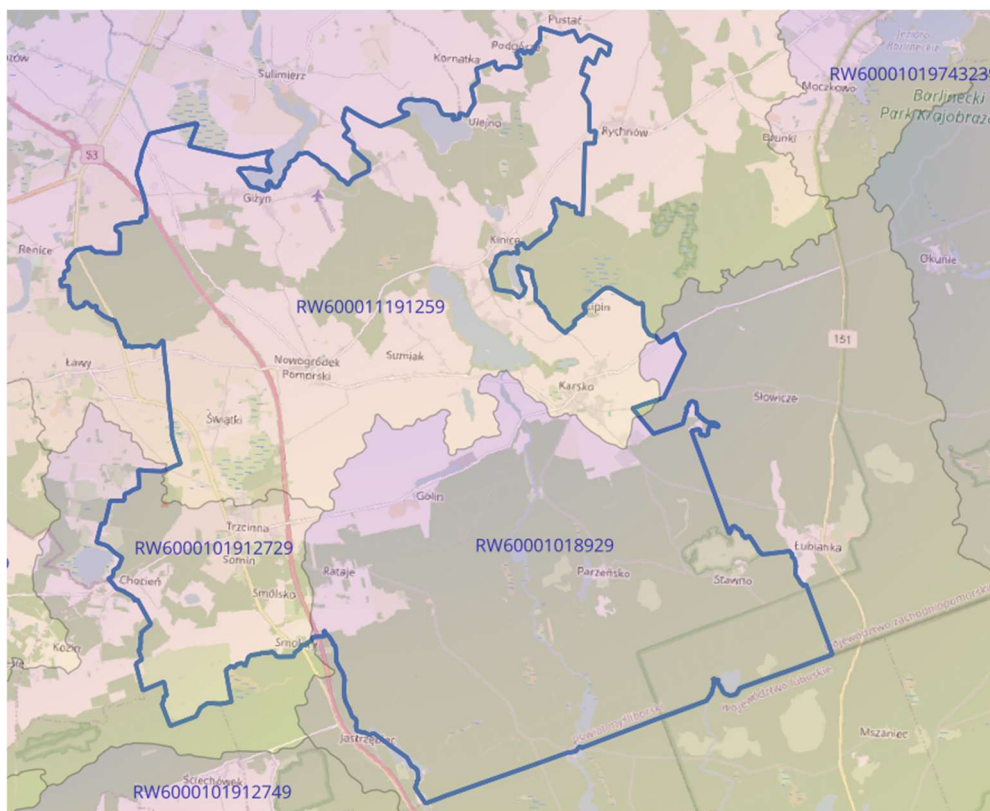
2.7. WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar gminy Nowogródek Pomorski znajduje się w zlewni rzek Odry (I rzędu) i Warty (II rzędu). Na terenie gminy Nowogródek Pomorski wyznaczono 3 Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP):

RW600011191259 - Myśla,

RW6000101912729 - Pręga,

RW60001018929 - Kłodawka.

Rys. 13. Podział na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP)

Źródło: Wody Polskie - www.wody.isok.gov.pl

Tab. 3. Ocena wód powierzchniowych rzecznych w gminie Nowogródek Pomorski

KOD JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
RW600011191259	Myśla	zagrożona
RW6000101912729	Pręga	zagrożona
RW60001018929	Kłodawka	zagrożona

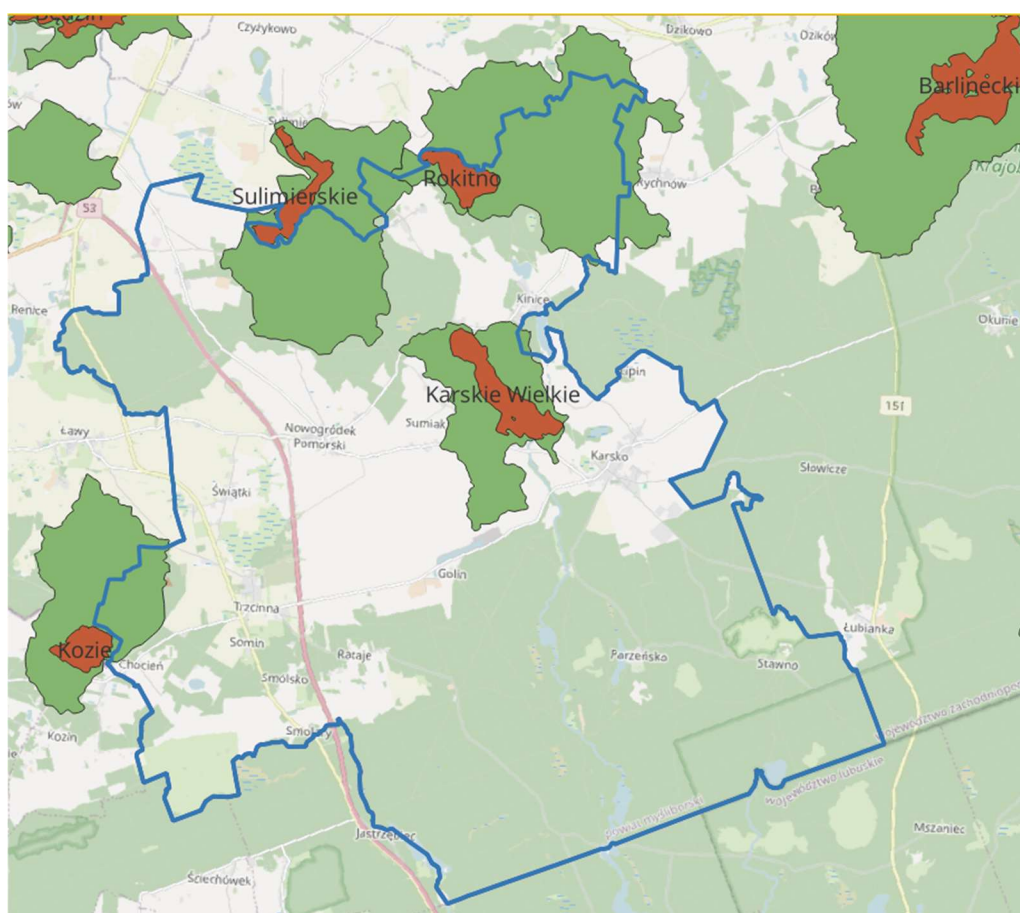
Na obszarze gminy Nowogródek Pomorski znajduje się 9 jezior o powierzchni powyżej 1 ha:

- Karskie Wielkie -150,0 ha,
- Rokitno – 82,4 ha,
- Ściegienko – 20,3 ha,
- Parzeńskie – 11,5 ha,
- Kinickie - 10,7 ha,

- Sumickie - 10,0 ha,
- Ciche – 9,2 ha,
- Somin – 6,6 ha
- Blade – 3,2 ha

łączna powierzchnia akwenów wynosi 340 ha, co stanowi 2,1% powierzchni gminy.

W północnej części gminy, zwłaszcza w strefie czołowomorenowej, znajdują się liczne, niewielkie, naturalne zbiorniki wodne, typowe dla krajobrazu polodowcowego. Są to śródpolne jeziora typu wytopiskowego tzw. oczka wodne, najczęściej o powierzchni do 1 ha, bez dopływu powierzchniowego (nie podlegają klasyfikacji gleboznawczej). Wyróżniają się w otwartym, rolniczym krajobrazie ze względu na często występujące zadrzewienie i zarośla towarzyszące tym akwenom. Największe nagromadzenie oczek śródpolnych znajduje się na południe od Sumiaka oraz w okolicy Rokitna, Nowogrodka Pomorskiego, Karska, Karlina, Lipina, Świątek na północny wschód od Ulejna.⁵

Rys. 14. Jednolite części wód powierzchniowych jeziornych i ich zlewnie

Źródło: Wody Polskie - www.wody.isok.gov.pl

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowogród Pomorski.

Tab. 4. Ocena wód powierzchniowych jeziornych w gminie Nowogródek Pomorski

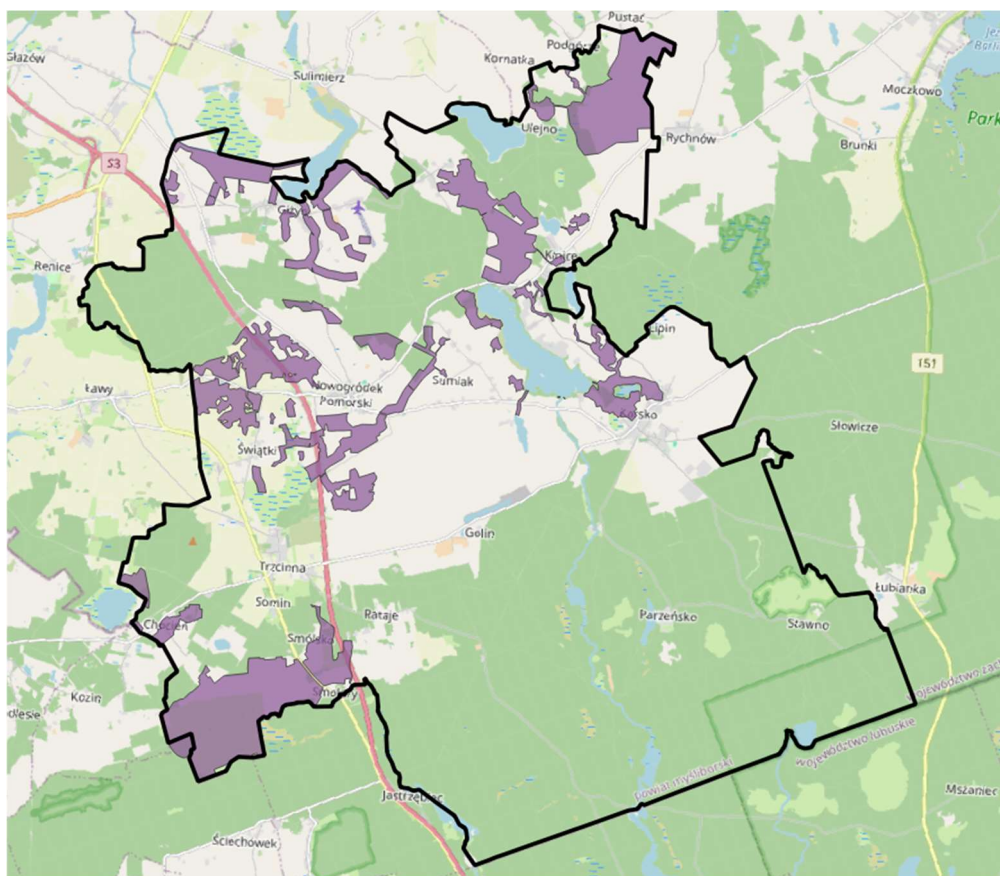
KOD JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych? (zagrożona/niezagrożona)
LW10966	Kozie	brak danych
LW10943	Sulimierskie	brak danych
LW10937	Karskie Wielkie	brak danych
LW10941	Rokitno	brak danych

W granicach gminy nie występuje zagrożenie podtopieniami od wód gruntowych.

Obszar gminy Nowogródek Pomorski położony jest poza terenami szczególnego zagrożenia powodzią. Nie znajduje się na obszarach o prawdopodobieństwie wystąpienia wody raz na 500 lat (Q 0,2%), nie jest też zagrożony w przypadku uszkodzenia wałów powodziowych. Nie ma na obszarze gminy wałów przeciwpowodziowych.

Występuje tu duża ilość drobnych cieków, kanałów i rowów. Tereny podmokłe i grunty rolne odwadniane są przez gęstą sieć melioracyjną. Nie posiada ona jednak infrastruktury hydrotechnicznej sprzyjającej retencji w latach suchych. W przypadku deficytu opadów powoduje to przesuszenie terenu.

Wody Polskie na obszarze gminy administrowane są przez RZGW w Szczecinie z Zarządem Zlewni w Szczecinie, i RZGW w Poznaniu z Zarządem Zlewni w Gorzowie Wlkp.

Rys. 15. Rozmieszczenie obszarów gruntów zmeliorowanych w granicach gminy Nowogródek Pomorski.

/źródło: Wody Polskie. Zarządy Zlewni w Gorzowie Wlkp. i w Szczecinie/

2.8. GLEBY

Porównując dane z roku 2012 i 2024 dotyczące struktury użytkowania gruntów w gminie dostrzec można:

- że największą część gminy zajmują grunty leśne i zadrzewione i zakrzewione (stanowią one 47,42 % powierzchni gminy), lasy (same) stanowią 46,8 % powierzchni gminy, nieznacznie więcej niż zajmują użytki rolne 46,28 % powierzchni gminy (użytki rolne +nieużytki),
- zwiększenie ilości użytków rolnych (wzrost z 43,55 % do 46,28 %),
- zmiany w kierunku ograniczenia gruntów pod wodami (spadek z 2,46 % do 2,40 %),
- zwiększenie ilości gruntów leśnych i zadrzewionych (z 46,45% do 47,42%),
- nieznaczne zwiększenie gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (z 3,74% do 3,79%),
- na tym samym poziomie zaszyły zmiany w gruntach rolnych zabudowanych (przybyło ich z 0,79 % w roku 2012 do 0,84 % w roku 2024).

Zagrożeniem dla gleb jest działalność górnicza – odkrywkowa oraz ruchy masowe ziemi.

Głównym jednak zagrożeniem dla stanu gleb jest niewłaściwie prowadzona gospodarka rolna oraz kwaśne deszcze. W wyniku niewłaściwej działalności rolniczej do gleb i gruntów przedostają się zanieczyszczenia pochodzące z użytych w nadmiarze nawozów mineralnych i organicznych. Niebezpieczne związki pochodzą także z stosowanych pestycydów i innych środków ochrony roślin.

Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

Szkodliwe substancje zmieniają w znaczny sposób właściwości gleb. Zwiększone zakwaszenie lub alkalizacja gleb negatywnie wpływa na mikrofaunę i mikroflorę glebową, co powoduje zmniejszenie tempa rozkładu szczątków organicznych oraz tworzenie warstwy humusowej. Gleby takie stają się mniej urodzajne, co wpływa na mniejsze ilości i gorszą jakość plonów. Na zakwaszenie wpływają również tzw. kwaśne deszcze, które wymywają zanieczyszczenia z powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie gleby nadmierną ilością azotanów, powoduje zmniejszenie odporności roślin na choroby i szkodniki. Rośliny rosnące na zanieczyszczonych, przenawożonych glebach zawierają toksyczne substancje, które po spożyciu powodują zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt (pasze).

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych reprezentatywnych dla pokrywy glebowej kraju.

Na terenie Gminy Nowogródek Pomorski nie ma zlokalizowanego punktu pomiarowego.⁶

4.9. KLIMAT.

Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w Krainie Myśliborskiej (IX), według podziału na regiony klimatyczne Alojzego Wosia (2010), który wykorzystał zróżnicowanie przestrzenne średniej rocznej liczby dni z wyróżnionymi typami pogody.

Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w strefie klimatu przejściowego z wyraźną przewagą cech klimatu morskiego - oceanicznego – atlantyckiego – wpływ morza łagodzi wahania temperatur, szczególnie zimą. Charakteryzuje się wysoką wilgotnością powietrza i częstymi opadami. Bryza morska reguluje temperaturę powietrza, tworząc specyficzny mikroklimat. Jesienią i zimą występują tu silne wiatry. Lata są zazwyczaj chłodniejsze niż w głębi kraju. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C – 8,0°C. Średnia temperatura stycznia waha się od –1,5°C do –1,0°C, a lipca od

⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2025-2028 z perspektywą do 2030, Nowogródek Pomorski, 2025, autor: Katarzyna Helińska

17,5°C do 18,0°C. Dni mroźnych jest średnio 30 – 50; z przymrozkami ponad 100. Pokrywa śnieżna zalega 40-45 dni w roku, a dni z opadami śniegu jest ok. 30. Średnia dobową temperatura przekraczająca 15°C występuje przez ponad 100 dni w roku. Wegetacja trwa przez 210 – 215 dni. Pomiary wykonywane są na dwóch posterunkach IMGW– w Giżynie i Łubiance. Wielkości opadów średnich wynoszą 529 mm w Giżynie i 594 w Łubiance. Najwyższe sumy miesięczne opadów notuje się w czerwcu i lipcu, najniższe zaś w lutym. Maksymalne obserwowane odchylenia rocznych sum opadów od sumy opadów roku przeciętnego wynoszą 136% w Łubiance i 128% w Giżynie dla lat wilgotnych i 71% w Łubiance, 74% w Giżynie dla lat suchych.⁷

2.9. DZIEDZICTWO KULTUROWE.

Zabytki związane z powstawaniem stabilnego osadnictwa i struktur terytorialnych wiążą się z plemionami słowiańskimi, zwanymi przez historyków Pomorzanami, którzy zajmowali od VII wieku n. e. tereny na północ od rzeki Warty i Noteci, pomiędzy dolnym odcinkiem Odry i dolnym biegiem Wisły. Stabilizacja granic i struktury władzy utrzymywała się do początków XI wieku, a jej świadectwem są zachowane relikty osad, grodzisk i cmentarzysk.

Od VII do X wieku dzisiejszy obszar gminy Nowogródek Pomorski wchodził w skład terytorium plemiennego Poryczy. Około 960 roku całe Pomorze weszło w skład państwa Polan, następnie w skład księstwa zachodniopomorskiego, a na początku XIII wieku – Wielkopolski. W 1232 roku zakon templariuszy otrzymał rozległe tereny nad dolną Myślą z ośrodkiem w Chwarszczanach. Istnieje hipoteza, że w Nowogrodzie Pomorskim templariusze zbudowali zamek, który nazwali „nowym” w celu przeciwstawienia go staremu grodowi. W południowo-wschodniej części wsi znajduje się pagórek, który na przedwojennych niemieckich mapach nosi nazwę „Burgwall” (grodzisko). Sąsiaduje z nim wzgórze zwane „Klosterberg” (Góra Klasztorna). Fragmenty ceramiki – znalezione w trakcie badań archeologicznych – wskazują, że miejsca te były zasiedlone w okresie od X do XV wieku. W wyniku zawarcia układu pokojowego w 1261 roku zakon templariuszy przekazał powyższe tereny Brandenburgii.

W 1298 roku margrabia Albrecht II nadał zakonowi dominikanów rozległe dobra z wioskami Golin, Trzcinna, Ławy, Staw, Myśliborzyce. Natomiast w 1300 roku ten sam margrabia przekazał na rzecz zakonu cystersów z Kołbacza znaczne terytorium w dorzeczu Kłodawki, które objęło m. in. jeziora Karskie Wielkie i Karskie Małe oraz wieś Karsko. W tym okresie zostały ufundowane kościoły w Karsku i Nowogrodzie.

Na szlaku handlowym łączącym Gorzów ze Szczecinem założono Nowogródek Pomorski, który nigdy nie wykształcił się w pełni jako miasto. Świadczy o tym do dziś zachowany układ przestrzenny Nowogrodka powstały z trzech ulic, z których dwie okrężne tworzyły wydłużony prostokąt. Margrabia Ludwik Rzymianin w dokumencie z 6 marca 1352 roku nakazał aby podróżujący szlakiem północ-południe obowiązkowo odwiedzali Myślibórz. Tym samym Nowogródek znalazł się na uboczu, co negatywnie wpłynęło na jego rozwój.

W latach 1402-1454 obszar dzisiejszej gminy Nowogródek Pomorski znajdował się w posiadaniu zakonu krzyżackiego. Po powrocie do Marchii Brandenburskiej, pod rządami margrabiego Jana z Kostrzyna, wprowadzono protestantyzm i przejęto dobra kościelne. Założono domenę państwową, której urząd ustanowiono w Karsku, a z inicjatywy margrabiego zbudowano zamek. W 1591 roku odbył się tutaj zjazd książąt i hrabiów wszystkich niemieckich księstw. W 1624 roku na miejscu siedziby Jana Kostrzyńskiego zbudowano obronny dwór.

W latach 1618-1648 w wyniku wojny trzydziestoletniej zniszczeniu uległo wiele wsi i osad, w tym Karsko, Trzcinna i Nowogródek. Kolejne wojny: polsko-szwedzka (1655-1660), północna (1701-1721)

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowogródek Pomorski

i siedmioletnia (1756-1763) także rozegrały się na tych terenach. W drugiej połowie XVIII wieku powstał folwark w Kinicach.

Od 1764 roku rozpoczęto oddzielać grunty chłopskie od folwarcznych oraz dokonano uwłaszczenia chłopów w dobrach państwowych. Okres wielkiej koniunktury rolnej i napływ siły roboczej sprzyjał rozkwitowi gospodarki folwarcznej, w pierwszej połowie XIX wieku powstały folwarki w Golinie i Sumiaku (obecnie Nowogródek Pomorski).

W 1837 roku powołano powiat myśliborski. W 1912 roku przeprowadzono linię kolejową łączącą Myślibórz z Gorzowem, wtedy powstały zabudowania stacyjne w Świątkach. Na początku XX wieku rozpoczął się proces przechodzenia części ziem z rąk wielkich właścicieli ziemskich do indywidualnych chłopów, co było związane z tzw. kolonizacją wewnętrzną inspirowaną przez państwo pruskie.

W okresie II wojny światowej w Golinie funkcjonował obóz jeniecki, w sąsiedztwie którego założono cmentarz.

Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi rejestr zabytków wpisanych i wytypowanych do wpisu. Na terenie gminy Nowogródek Pomorski w rejestrze zabytków ujętych jest 7 obiektów.

Tab. 5. Obiekty wpisane do Rejestr zabytków w gminie Nowogródek Pomorski.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Datowanie	Działka nr ewid. własność
1.	GIŻYN	zbór protestancki, od 1945 r. magazyn	w centrum wsi, wsch. część XIII-w. nawsia, od pld. przylega do parku	nr A-109 z 21.12.2002 r.	1890 r.	306 komunalna
2.	GIŻYN	park popaławowy	płn. część wsi, na zach. od założenia folwarcznego,	A-586 z 14.04.2010 r.	XVIII w.	296/1 prywatna
3.	KARSKO	zbór protestancki, ob. kościół filialny p. w. św. Antoniego	w centrum wsi, ul. Mieszka I 20	A-572 z 19.03.2010 r.	XIII w., 2 poł. XIX w.	574 wyznaniowa
4.	KARSKO	dwór (1) ruina	płn.-zach. część wsi, płn. kraniec założenia	A-1054 z 06.03.2012 r.	1624 r., XIX w.	520/25 prywatna
5.	KARSKO	dwór (2)	płn.-zach. część wsi, obok kościoła	A-1054 z 06.03.2012 r.	1775 r.	520/25 prywatna
6.	KARSKO	park dworski	płn.-zach. część wsi, po wsch. stronie folwarku	A-1054 z 06.03.2012 r.	XVIII w., pocz. XX w.	520/25, 520/23, 520/48, 520/47 prywatna
7.	NOWOGRÓDEK POMORSKI (Neuenburg)	kościół parafialny p.w. Matki Bożej Królowej Polski	ul. 700-lecia nr 3	A-573 z 19.03.2010 r.	2 poł. XIII w., 1752 r.	175 wyznaniowa

Tab. 6. Najcenniejsze obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków wskazano jako obiekty zakwalifikowane do wpisu do rejestru zabytków w gminie Nowogródek Pomorski.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Datowanie	Działka nr ewid. własność
1.	GIŻYN	kaplica-mauzoleum rodu von Borcke	płd.-zach. część wsi, na terenie d. cmentarza	1 poł. XIX w.	509 komunalna
2.	GIŻYN	budynek młyna w zespole młyna elektrycznego	na ptn.-zach. od wsi, tzw. Giżyn Młyn, po wsch. stronie szosy	4 ćw. XIX w.	85/3 prywatna
3.	GIŻYN	budynek mieszkalno-biurowy w zespole młyna	Giżyn nr 72	1 ćw. XX w.	85/6 prywatna
4.	GIŻYN	budynek mieszkalny w zespole młyna	Giżyn nr 74	4 ćw. XIX w.	169 prywatna
5.	KARSKO	dwór w d. zespole nadleśnictwa królewskiego	ul. Mieszka I nr 40	1 ćw. XIX w.	239/32 prywatna
6.	KARSKO	budynek gospodarczy z częścią mieszkalną	w d. zespole nadleśnictwa, ul. Mieszka I nr 42	4 ćw. XIX w.	239/32 prywatna
7.	KARSKO	budynek mieszkalny	ul. Mieszka I nr 54	poł. XIX w.	656/1 prywatna
8.	KINICE (Kienitz)	kościół filialny p. w. MB Wspomożenie Wiernych	ptn. część wsi, po zach. stronie drogi do Ulejna	4 ćw. XIX w.	68/1 wyznaniowa
9.	KINICE (Kienitz)	leśniczówka	Kinice nr 8	ok. 1910 r.	58/3 państwowa
10.	KINICE (Kienitz)	stodoła	Kinice nr 8	ok. 1910 r.	58/3 państwowa
11.	NOWOGRÓDEK POMORSKI	budynek mieszkalny	ul. Boczna nr 3	3 ćw. XIX w.	295 prywatna
12.	NOWOGRÓDEK POMORSKI	budynek mieszkalny	ul. Boczna nr 6	poł. XIX w.	292/1 prywatna
13.	NOWOGRÓDEK POMORSKI	budynek mieszkalny	ul. Boczna nr 9	pocz. XX w.	238/1 prywatna
14.	NOWOGRÓDEK POMORSKI	budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Boczna nr 12	3 ćw. XIX w.	197 prywatna
15.	NOWOGRÓDEK POMORSKI	budynek mieszkalny	Kolonia Nowogródek Pomorski nr 6	lata 20-ste XX w.	412/1 prywatna
16.	NOWOGRÓDEK POMORSKI	budynek gospodarczy	Kolonia Nowogródek Pomorski nr 6	lata 20-ste XX w.	412/1 prywatna
17.	PARZEŃSKO (Wollhaus)	cmentarz poewangelicki	na płd.-wsch. od Nowogródka, w lesie, na lekkim wzniesieniu	1 poł. XIX w.	799 komunalna
18.	ROKITNO	budynek mieszkalny	Rokitno nr 20	1 poł. XIX w., pocz. XX w.	68/4 prywatna
19.	SUMIAK (Kleefeld)	szkoła z kaplicą	Sumiak nr 2	ok. 1910 r.	12/1, 13, 14 prywatna
20.	SUMIAK (Kleefeld)	pomnik ku czci mieszkańców wsi poległych w I wojnie światowej	na terenie posesji nr 2, przed elewacją frontową szkoły z kaplicą	po 1918 r.	12/1, 13, 14 prywatna
21.	SUMIAK (Kleefeld)	gospoda, ob. budynek mieszkalny	Sumiak nr 11	1 ćw. XX w.	176/2 prywatna
22.	ŚWIĄTKI (Tempelhof)	stodoła (obora) w dawnym zespole folwarcznym	Świątki nr 21	1851 r.	91 państwowa

23.	TRZCINNA (Schöneberg)	zбір protestancki, ob. kościół parafialny p. w. św. Józefa	w centrum wsi, po wsch. stronie drogi, na lekkim wzniesieniu	1898 r.	124 wyznaniowa
24.	TRZCINNA	szkoła, ob. budynek mieszkalny	Trzcinna nr 84	kon. XIX w.	125, komunalna/ prywatna

Na obszarze gminy Nowogródek Pomorski wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej zabytkowych układów przestrzennych lub ich fragmentów:

- **Giżyn** – strefa obejmująca historyczny przestrzenny układ wsi, zarys pierwotnego układu owalnicowego w granicach zasięgu działek siedliskowych, wraz z zespołem parkowo – pofolwarcznym i kościołem;
- **Giżyn** – strefy obejmujące trzy ulicowe kolonie chłopskie: Giżyn Jabłonki przy drodze nr DP 2112 (Giżyn Młyn – Nowogródek Pom.), zabudowa przy drodze nr DP21082 (Giżyn- Rokitno), zabudowa przy drodze DG79004 (Giżyn-Karlin);
- **Giżyn** – strefa obejmująca zespół młyński wraz z zabytkowym ogrodzeniem i kolonią mieszkalną.
- **Karsko** – historyczny układ przestrzenny wsi – pierwotne założenia owalnicowe (ul. Mieszka I) oraz historycznie wykształcona wschodnia kompozycja przestrzenna (ul. Ogrodowa), z zespołem d. nadleśnictwa, nasadzeniami śródmiejskimi, zespół rezydencjonalno – parkowy – folwarczny z kościołem, zabytkowy cmentarz z otoczeniem;
- **Nowogródek Pomorski** – historyczny układ przestrzenny wsi, w tym: pierwotny układ miejskiej sieci drożnej, kościół z terenem działki przykościelnej, cmentarz;
- **Sumiak** – zespół dworsko- parkowo- folwarczny, tzw. Folwark Sumiak, w tym: park z dworem, budynki mieszkalne w d. kolonii robotników folwarku;
- **Świątki** – historyczny układ przestrzenny wsi wraz z parkiem i folwarkiem;
- **Świątki** – zespół stacji kolejowej;
- **Trzcinna** – ulicowy układ przestrzenny wsi wraz z pozostałościami parku i folwarku, kościołem i zabytkowym cmentarzem.

Oprócz tego ochroną objęte są zabytkowe parki: w Giżynie (park popałacowy), w Golinie (park dworski), w Karsku (park dworski), w Nowogrodzie Pomorskim (park dworski w dawnym folwarku Sumiak), w Świątkach (park popałacowy), w Trzcinnej (park podworski).

Zabytkowe cmentarze w gminie Nowogródek Pomorski: w Giżynie cmentarz poewangelicki, obecnie Komunalny, w Giżynie cmentarz poewangelicki i prokatoński, nieczynny, w Golinie cmentarz jeńców wojennych, w Karlinie cmentarz poewangelicki, w Karsku cmentarz przykościelny, w Kinicach cmentarz poewangelicki, w Nowogrodzie Pomorskim cmentarz przykościelny, w Nowogrodzie Pomorskim cmentarz poewangelicki, obecnie Komunalny, w Parzeńsku cmentarz poewangelicki, w Rokitnie cmentarz poewangelicki, w Trzcinnej cmentarz przykościelny, w Trzcinnej cmentarz poewangelicki.

W ramach ochrony archeologicznej ochroną objęto 19 stanowisk w strefie „W.II.” oraz 48 stanowisk w strefie „W.III.”

Gminny program opieki nad zabytkami

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego gminy Nowogródek Pomorski poprzez określenie podstawowych warunków i czynników organizacyjnych, finansowych oraz edukacyjnych przyjęto „Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2009-2013” – uchwała nr XXVIII/203/09 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 16.11.2009 r.

W gminie Nowogródek Pomorski nie ma obiektów wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanych za pomnik historii, czy parków kulturowych.

2.10. KRAJOBRAZ

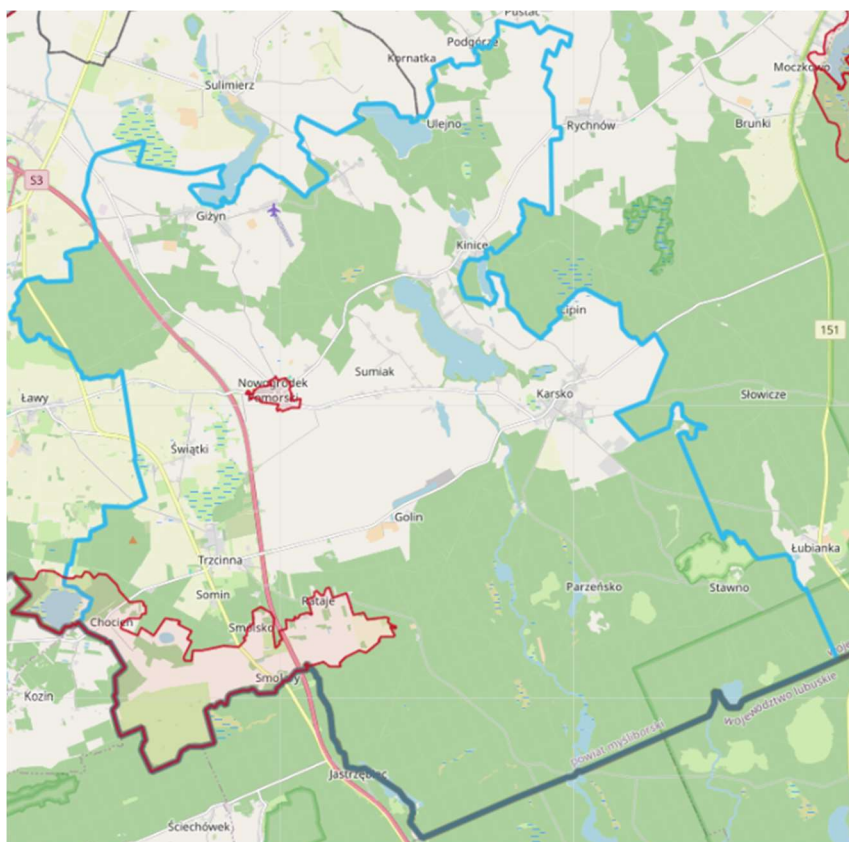
Mając na uwadze ochronę krajobrazu członkowie Rady Europy sporządzili w dniu 20 października 2000 r. we Florencji Europejską Konwencję Krajobrazową, którą Polska ratyfikowała w dniu 27 września 2004 r. Skutkiem wdrożenia zapisów przedmiotowej Konwencji jest uchwalenie ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r., poz. 774 z późn. zm.). Niniejszy akt prawny wprowadził szereg nowych zmian mających na celu właściwe kształtowanie krajobrazu, w tym m.in. obowiązek sporządzenia audytu krajobrazowego.

Realizując postanowienia ustawowe, samorząd województwa zachodniopomorskiego przyjął uchwałę Audyt krajobrazowy uchwałą Nr XIII/187/25 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 18 grudnia 2025 r. w sprawie przyjęcia projektu Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego.

Audyt krajobrazu przeprowadził zespół Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

W gminie Nowogródek Pomorski wyszczególniono 2 krajobrazy priorytetowe:

- Nowogródek Pomorski,
- Jezioro Kozie, wsie Chocień i Rataje.

Rys. 16. Krajobrazy priorytetowe.

/źródło: Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego/

Nazwa krajobrazu priorytetowego - Jezioro Kozie, wsie Chocień i Rataje

Kod krajobrazu: 32-314.61-50,

Typ krajobrazu: 2. Bagno-łąkowe – głównie bezleśne

Podtyp krajobrazu: 2d - z dominacją torfowisk niskich

Wytyczne w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania na podstawie zidentyfikowanych lokalnych form architektury - W obszarze krajobrazu rekomenduje się jedną formę budynku mieszkalnego wraz z jego granicznymi parametrami:

a) w zakresie elewacji frontowej, kalenicowej:

- szerokość od 9,0 m do 22,0 m,
- wysokość 2,5 - 3,5 m,
- elewacja o jednej płaszczyźnie, ceglana tynkowana lub z cegły elewacyjnej (ewentualnie wykończona płytą ceglana),
- zalecane elementy zdobnicze – gzymsy, ozdobne obramowania otworów,
- zalecana kamienna lub ceglana podmurówka,
- otwory okienne o jednakowych wymiarach, pionowe, prostokątne o podziale stolarki symetrycznym względem osi pionowej,
- w przypadku usytuowania wejścia w elewacji frontowej / kalenicowej – brak ganku,
- nie zaleca się sytuowania bramy garażowej;

b) w zakresie elewacji frontowej, szczytowej:

- elewacja o jednej płaszczyźnie, ceglana tynkowana lub z cegły elewacyjnej (ewentualnie wykończona płytą ceglana),
- otwory okienne pionowe, prostokątne o podziale stolarki symetrycznym względem osi pionowej, mogą różnić się wymiarami i proporcjami w zależności od kondygnacji,
- w przypadku usytuowania wejścia w elewacji frontowej / szczytowej – brak ganku,
- nie zaleca się sytuowania bramy garażowej;

c) w zakresie elewacji bocznej:

- elewacja boczna o jednej płaszczyźnie z dopuszczeniem małego ganku wejściowego,
- nie zaleca się sytuowania bramy garażowej;

d) w zakresie wysokości budynku:

- wysokość od 6,0 do 8,5 m;

e) w zakresie formy dachu:

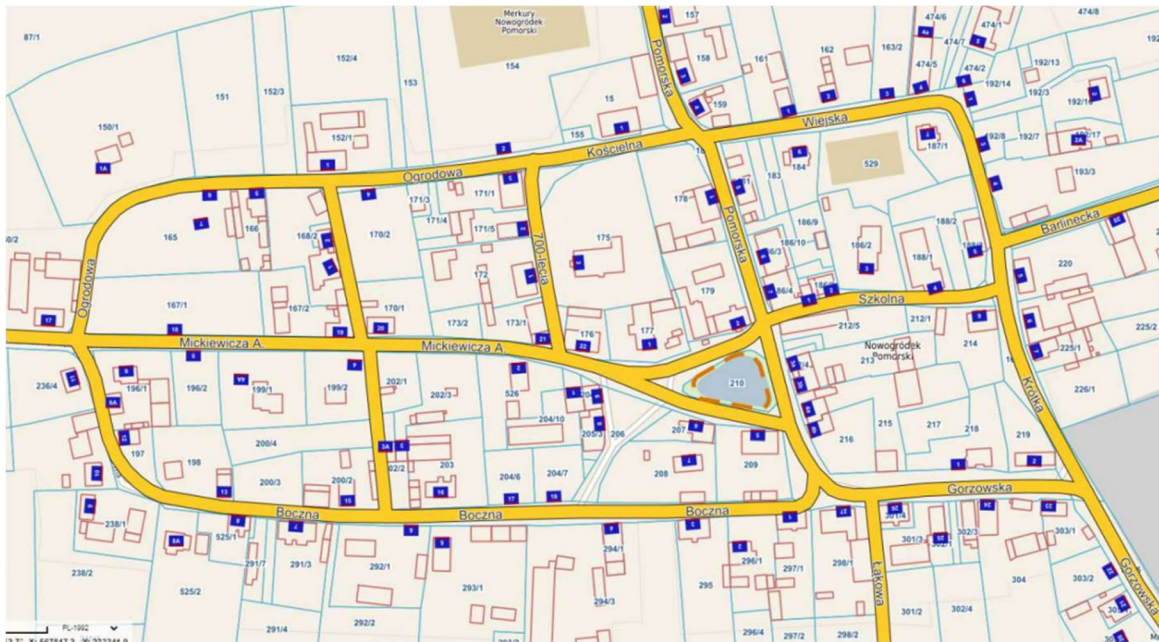
- dach dwuspadowy prosty w układzie kalenicowym lub szczytowym względem frontu działki, o kącie nachylenia od 35° do 45°, brak lukarn w połaci frontowej,
- w połaci frontowej okna połaciowe w osiach otworów okiennych parteru, szerokość okapu do 30 cm, wysunięcie połaci poza ścianę szczytową do 20 cm, kalenica na jednej wysokości przez całą długość elewacji, okap na jednej wysokości,
- pokrycie dachu: dachówka, blacha w odcieniach brązu RAL 8000 – 8029 lub czerwieni RAL 3000 – 3011.

Nazwa - Nowogródek Pomorski

Kod krajobrazu: 32-314.41-132,

Typ krajobrazu: 6. Wiejskie

Podtyp krajobrazu: 6g. Z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim

Rys. 17. Układ zabudowy miejscowości Nowogródek Pomorski.

/Źródło: Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego/

Rys. 18. Dokumentacja fotograficzna z Audytu krajobrazowego dotycząca krajobrazu nr 32-314.41-132, Nowogródek Pomorski, Autor: Michał Czarnecki.

Cechy zabudowy w krajobrazie priorytetowym Nowogródek Pomorski:

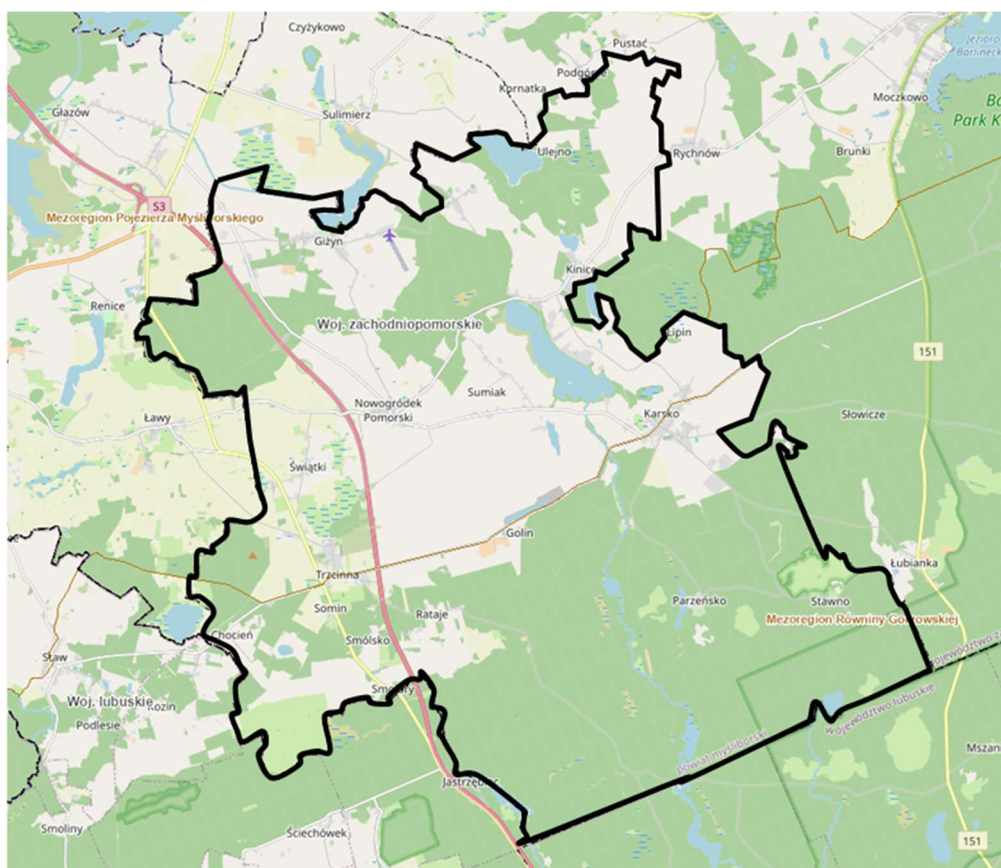
- 1) wysokość zabudowy: 7,0 m– 11,0 m
- 2) gabaryty obiektów: Rzut obiektu: prostokąt, długość elewacji kalenicowej: 10 – 22, długość elewacji szczytowej: 7 - 13 m; powierzchnia zabudowy działki nie jest cechą charakterystyczną,

- 3) wysokość górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki: 2,3 m – 4,0 m
- 4) proporcje pomiędzy wysokością górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki, a wysokością dachu: 1:2, 3:4
- 5) geometria dachu i charakterystyczne cechy dachu (kąt nachylenia, wysokość kalenicy i układ połaci dachowych):
 - dach dwuspadowy prosty lub dwuspadowy naczółkowy, o nachyleniu połaci 35° - 45°, z centralnie usytuowaną lukarną / wystawką lub nadbudową centralnego ryzalitu; kalenica zorientowana równolegle względem frontu działki, pokrycie dachówką, lub
 - dach
- 6) poziom posadowienia parteru: Parter < 30 cm.

2.11. PRZYRODA ORAZ FORMY PRAWNE OCHRONY PRZYRODNICZEJ

2.11.1 Położenie gminy względem regionalnów przyrodniczo-leśnych

Zgodnie z podziałem na regiony przyrodniczo-leśne gmina Nowogródek Pomorski położona na granicy krain: Bałtyckiej i Wielkopolsko-Pomorskiej, a tym samym na granicy Mezuregionu **Pojezierza Myśliborskiego** (północna część gminy) oraz **Równiny Gorzowskiej**, (południowa część gminy).

Rys. 19. Regionalizacja geobotaniczna. [J. Matuszkiewicz, 2008].

2.11.2 Formy ochrony przyrody w gminie Nowogródek Pomorski

32,8 % gminy Nowogródek Pomorski stanowią obszary prawnie chronione (stan na 31 grudnia 2023 r.). Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w zasięgu Barlineckiego Parku Krajobrazowego oraz jego otulinie, Obszarach chronionego krajobrazu:

- „B” (Myślibórz) - utworzony w celu ochrony zwartego kompleksu lasów mieszanych, w których dominują dęby, buki i sosny, a także licznych jezior i oczek śródleśnych, które obok roli biocenotycznej spełniają funkcje tzw. małej retencji wody, oraz stabilizują poziom wód gruntowych,
- „C” (Barlinek)- utworzony dla ochrony licznych bezodpływowych jeziorek, rynien polodowcowych oraz doliny rzeki Kłodawki.

Występują tu obszary Natura 2000:

- Obszary Specjalnej Ochrony (utworzone na podstawie dyrektywy ptasiej): „Puszcza Barlinecka”
- Specjalne Obszary Ochrony (utworzone na podstawie dyrektywy siedliskowej): „Ostoja Barlinecka” i „Jezioro Kozie”.

W gminie objęto ochroną 11 pomników przyrody (w tym 1 pomnik wieloobiektowy) – głównie to okazy drzew, oraz 23 użytki ekologiczne (o łącznej powierzchni 177,58 ha).

Przy granicy gminy w gminie Kłodawa znajduje się geostanowisko pn. Dolina Kłodawki, miejsce określane inaczej jako Kabatki to element rzeźby terenu, dokumentujący historię geologiczną obszaru.

Nie występują na obszarze gminy: Parki Narodowe, obszary objęte ochroną na mocy Konwencji Ramsarskiej, rezerваты ani stanowiska geologiczne.

Obszary NATURA 2000

Na terenie gminy Nowogródek Pomorski znajdują się fragmenty trzech obszarów Natura 2000:

- **obszar spełniający kryteria obszarów o znaczeniu Wspólnotowym (OZW) PLH080071 „Ostoja Barlinecka”** – obszar ten powstał na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (*notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669*) (2011/64/UE). Obszar zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części Gminy, swoim zasięgiem obejmuje głównie lasy oraz niewielkie powierzchnie terenów zielonych. W granicach Gminy znajduje się ok. 5,8 km² z ogólnej powierzchni 266 km². Cały obszar Natury to w głównej mierze lasy iglaste i liściaste. Niewielki procent stanowią lasy mieszane, siedliska łąkowe, rolnicze i wody śródlądowe. Głównymi wartościami przyrodniczymi są m.in. lasy Puszczy Gorzowskiej, którą tworzą przeważające drzewostany sosny, buczyny, dąbrowy. W zagłębieniach - bory bagienne i olsy, w dolinach cieków – łęgi. Ponadto znaczącą wartością przyrodniczą odznacza się bogato rozwinięta sieć hydrograficzna z dopływami Noteci i Warty oraz licznymi jeziorami. Oczkami wytopiskowymi i torfowiskami. Obszar obejmuje fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go

dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka. Na terenie obszaru znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska. Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródlisk - łągi.

Przedmiotem ochrony są siedliska:

- 3140 – twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea (jeziora ramienicowe);
- 3150 – starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nymphaeion, Potamion;
- 3160 – naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne;
- 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris);
- 7110* – torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- 7120 – torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji;
- 7140 – torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea);
- 7150 – obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion;
- 7210* – torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis);
- 7230 – górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9110 – kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion);
- 9130 – żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion);
- 9160 – grąd subatlantycki (Stellario-Carpinetum);
- 9170 – grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum);
- 9190 – kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae);

W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Barlinecka PLH080071.

- **obszar specjalnej ochrony (OSO) PLB080001 „Puszcza Barlinecka”** - obszar powstał na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 r., Nr 25, poz. 133). Obszar zlokalizowane jest w południowo-wschodniej części Gminy, swoim zasięgiem obejmuje głównie lasy oraz niewielkie powierzchnie terenów zielonych. W granicach Gminy znajduje się ok. 5,8 km² z ogólnej powierzchni 265 km². Cały obszar Natury to w głównej mierze lasy iglaste i liściaste. Niewielki procent stanowią lasy mieszane, siedliska łąkowe, rolnicze i wody śródlądowe. Głównymi wartościami przyrodniczymi jest

występowanie co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gat. z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Wyróżnić można: puchacza, bielika, dzięcioła czarnego czy kanię rudą. Obejmuje fragment rozległego kompleksu leśnego zwanego Puszczą Gorzowską. Leży na styku trzech mezoregionów: Równiny Gorzowskiej, Pojezierza Choszczeńskiego oraz Pojezierza Dobiegniewskiego. Obszar charakteryzuje się dużą lesistością (ponad 90%). W jego granicach znajduje się niewiele terenów otwartych, głównie zajętych przez miejscowości i pola uprawne, ale lokalnie także przez większe kompleksy łąk. Puszcza Barlinecka bogata jest w wody. Znajduje się tutaj około 70 różnego rodzaju zbiorników wodnych, w tym 40 jezior. We wschodniej części Puszczy znajduje się wiele śródlęśnych, niewielkich powierzchniowo stawów rybnych. Obszar przecinają liczne niewielkie ciek. Największe z nich to Santoczna, Przyłęg i Pełcz. W kilku miejscach na ciekach tych znajdują się piętrzenia i ruiny dawnych młynów. Puszcza Barlinecka charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem drzewostanów liściastych, w tym starodrzewi. W północno-zachodniej części ostoji znajduje się rozległy jednolity obszar starych dąbrów o powierzchni kilkuset hektarów. Pozostała część Puszczy to głównie mozaika borów, lasów mieszanych oraz charakterystycznych dla tego obszaru buczyn. W obniżeniach terenu oraz wzdłuż cieków zachowały się olsy oraz lasy łąkowe.

Przedmiot ochrony:

- A052 Cyraneczka *Anas crecca*;
- A067 Gągoł *Bucephala clangula*;
- A070 Nurogęś *Mergus merganser*;
- A073 Kania czarna *Milvus migrans*;
- A075 Bielik *Haliaeetus albicilla*;
- A094 Rybołów *Pandion haliaetus*;
- A103 Sokół wędrowny *Falco peregrinus*;
- A127 Żuraw *Grus grus*;
- A165 Samotnik *Tringa ochropus*;
- A207 Siniak *Columba oenas*;
- A215 Puchacz *Bubo bubo*;
- A236 Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*;
- A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*;
- A320 Muchotówka mała *Ficedula parva*

Plan zadań ochronnych określono w:

- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001.
- Zarządzeniu Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001.
- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 19 kwietnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001.
- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30

sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001.

- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Barlinecka PLB080001.

- **obszar spełniający kryteria obszarów o znaczeniu Wspólnotowym (OZW) PLH320010**

„Jezioro Kozie” - obszar powstał na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugiego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE). Obszar zajmuje 179,4 ha i tylko jego fragment zlokalizowany jest w granicach Gminy, w południowo-zachodniej jej części. Swoim zasięgiem obejmuje Jez. Kozie, przyległe tereny podmokłe, użytki rolne oraz niewielką powierzchnię lasu. Samo jezioro znajduje się poza granicami Gminy, a w jej obrębie znajduje się tylko część terenów podmokłych i użytków rolnych. W obszarze stwierdzono występowanie 4 siedlisk chronionych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG m.in. jeziora kredowego – rzadkiego typu zbiornika wodnego z pokładami kredy jeziornej, charakterystyczny dla Poj. Myśliborskiego, czy zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Jezioro Kozie” położony jest w północnej części mezoregionu Równiny Gorzowskiej, niemal na granicy z mezoregionem Pojezierza Myśliborskiego. Centralne miejsce w otoczeniu piaszczystego sandru Myśli zajmuje rozległe zagłębienie wytopiskowe z częściowo przepływowym jeziorem Kozim. Wody jeziora zasilane są przez liczne niewielkie, sztuczne dopływy (rowy) o charakterze okresowym oraz przez jeden dopływ stały, na wschodzie ostoi, gdzie niewielkim ciekim dopływa stosunkowo bogata w węglan wapnia woda ze źródeł i torfianek śródleśnych. Obszar ten w przeważającej części związany jest z siedliskami hydrogenicznymi o ponadprzeciętnych walorach.

Przedmiotem ochrony są siedliska:

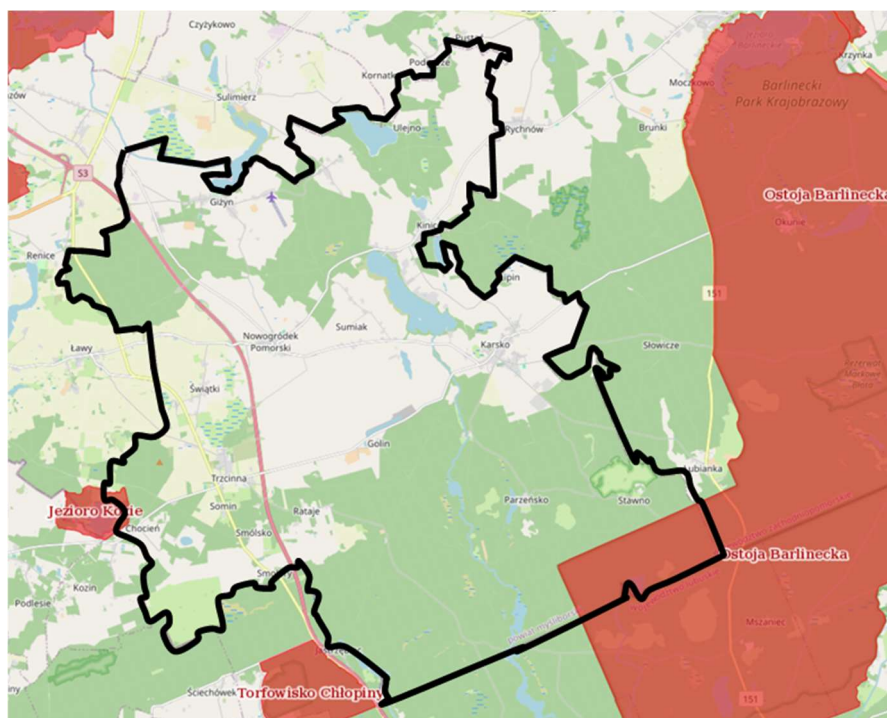
- 3140 – twarłowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea (jeziora ramienicowe);
- 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion);
- 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris);
- 7210* – torfowiska nakredowe (Cladietum marisci, Caricetum buxbaumii, Schoenetum nigricantis);
- 7230 – górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 1903 - (Liparis loeselii) Lipiennik Loesela

Plan zadań ochronnych określony został:

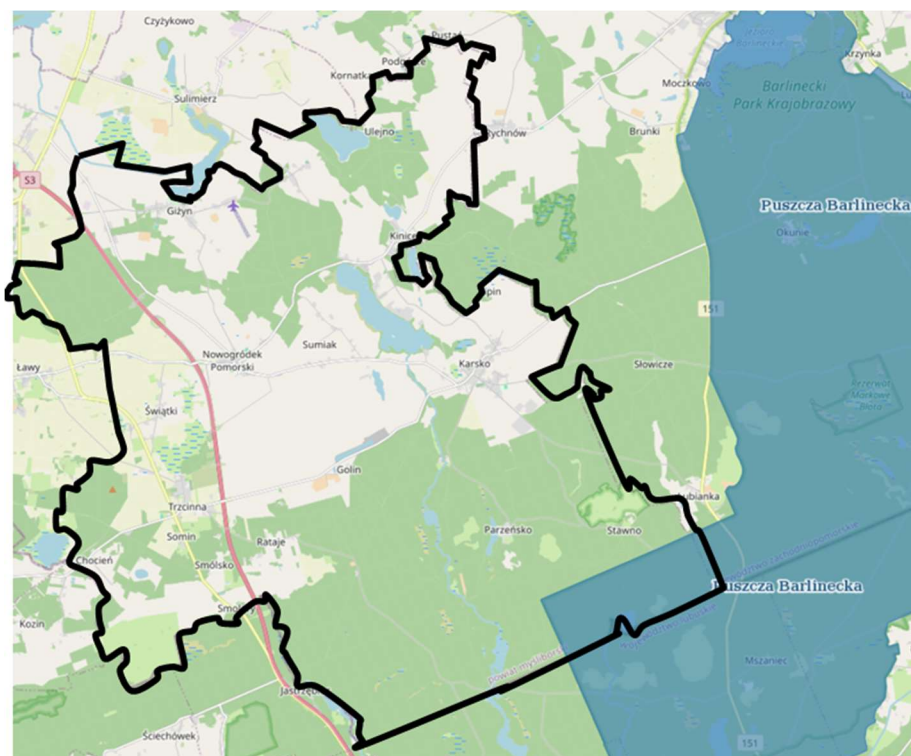
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010.

- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22

czerwca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010.

Rys. 20. Położenie gminy Nowogródek Pomorski na tle Specjalnych Obszarów Ochrony - Obszarów Natura 2000.

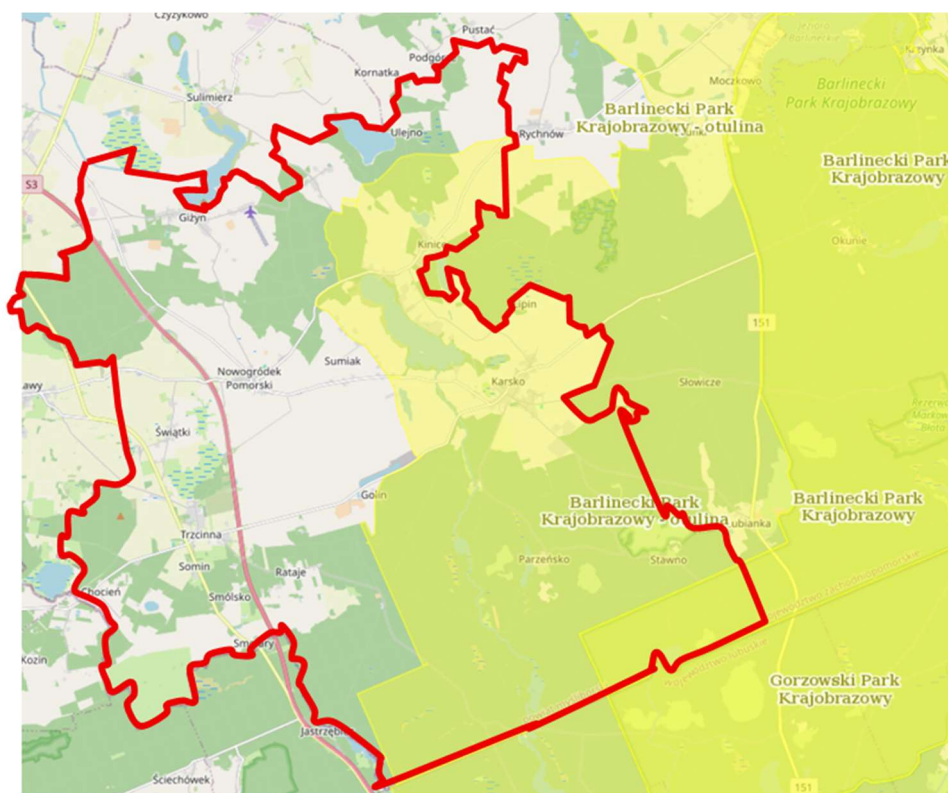
Rys. 21. Położenie gminy Nowogródek Pomorski na tle Obszary Specjalnej Ochrony Obszarów Natura 2000.

Park krajobrazowy

Na terenie gminy znajduje się fragment Barlineckiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną. Powstał on w 1991 r. (jako Barlinecko – Gorzowski Park Krajobrazowy). 21. września 2020 r. Barlinecko – Gorzowski Park Krajobrazowy został podzielony wzdłuż granicy województw zachodniopomorskiego i lubuskiego na Barlinecki Park Krajobrazowy (w gminie Nowogródek Pomorski, Pełczyce i Barlinek) oraz Gorzowski Park Krajobrazowy (w gminie Kłodawa i Strzelce Krajeńskie).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XIX/232/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 września 2020 r. w sprawie Barlineckiego Parku Krajobrazowego (dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2020 r. poz. 4695), zmieniona Uchwałą Nr IV/57/24 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 30 października 2024 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Barlineckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2024 r. poz. 5114).

Barlinecki Park Krajobrazowy, obejmuje obszar o powierzchni 11 694,29 ha, w tym na terenie gminy: Nowogródek Pomorski - 561,34 ha. Otulina Parku obejmuje obszar o powierzchni 18 809,48 ha, w tym na terenie gminy: Nowogródek Pomorski - 6 096,41 ha.

Rys. 22. Rozmieszczenie Parku krajobrazowego i jego otuliny w gminie Nowogródek Pomorski

Na obszarze Parku znajdują się 3 użytki ekologiczne, pomnik przyrody oraz proponowane jest utworzenie rezerwatu przyrody „Bukowiec”. Flora i fauna Parku mają charakter typowy dla krajobrazu leśno – jeziornego. Ponadto występują gatunki rzadkie, jak: lilia złotogłów, rosiczka okrągłolistna, ze zwierząt: bielik czy orlik krzykliwy. Krajobraz tworzą

m.in. mezotroficzne jeziorka, torfowiska, „lasy bukowe reprezentujące żyzne buczyny pomorskie i buczyny kwaśne. Leśno - jeziorna kompozycja krajobrazu decyduje o charakterze przyrody Parku oraz o jego niepowtarzalnym pięknie i krajoznawczej atrakcyjności”. Południowo-wschodnia część gminy (niemal połowa powierzchni gminy) położona jest w otulinie parku krajobrazowego.

Obszary chronionego krajobrazu

W gminie Nowogródek Pomorski znajdują się fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz** - Obszar ten obejmuje powierzchnię 28.942 ha, w gminach Myślibórz, Nowogródek Pomorski, Dębno, Lubiszyn. W granicach gminy Nowogródek Pomorski znajduje się fragment wschodniej części OCK „B” Myślibórz, obejmujący powierzchnię 350 ha, co stanowi 1,2% obszaru chronionego i 2,4% powierzchni gminy.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu „C” Barlinek** - Obszar ten obejmuje powierzchnię 33815 ha w gminach Myślibórz, Nowogródek Pomorski, Barlinek, Kłodawa, Pełczyce, Strzelce Krajeńskie, Santok, Zwierzyń. W granicach gminy Nowogródek Pomorski znajduje się fragment północno – zachodniej części OCK „C” Barlinek, obejmujący 3987 ha, co stanowi 11,8% obszaru chronionego i 27,3% powierzchni gminy. W granicach OCK znajduje się kilka istniejących oraz proponowanych użytków ekologicznych i pomników przyrody.

Zasady funkcjonowania OCHK określa obowiązująca Uchwała Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego Nr XXXII/375/09 z dnia 15 września 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2021 r. poz. 2091), zmieniona Uchwałą Nr X/134/25 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2025 r. zmieniająca uchwałę w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2025 r. poz. 2920).

Nadzór nad obszarami sprawuje Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego.

Według wyżej przywołanych przepisów na obszarach Chronionego Krajobrazu między innymi obowiązuje zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej. Wyżej przywołane przepisy formułują również możliwe odstępstwa od zakazu, które dotyczą tych części obszarów chronionego krajobrazu, dla których obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego lub obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przewidują możliwość lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „B (MYŚLIBÓRZ)”

Data wyznaczenia 29.12.1998

Powierzchnia 21 564,30 ha

Obecnie obowiązujący akt prawny: Obwieszczenie Sejmiku Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 29.04.2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, ze zmianą z dnia 24 czerwca 2025 r.

Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej Obszar Chronionego Krajobrazu „B” Myślibórz charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi oraz naturalnym polodowcowym krajobrazem Pojezierza Pomorskiego z dużą ilością oczek wodnych. Teren rozciągnięty jest ekosystemem doliny Myśli oraz akwenami polodowcowych jezior rynnowych (jezioro Zielin, Dolskie, Postne) połączonymi ciekami wodnymi. Występują tutaj duże deniwelacje terenu oraz malownicze formy krajobrazowe i geomorfologiczne (sandry, moreny czołowe i denne, równiny jeziorne). Obszar charakteryzuje się krajobrazem rolniczym z dużym udziałem użytków rolniczych. Kompleksy leśne występują głównie w części południowej, zachodniej oraz północno-wschodniej obszaru.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU „C (BARLINEK)”

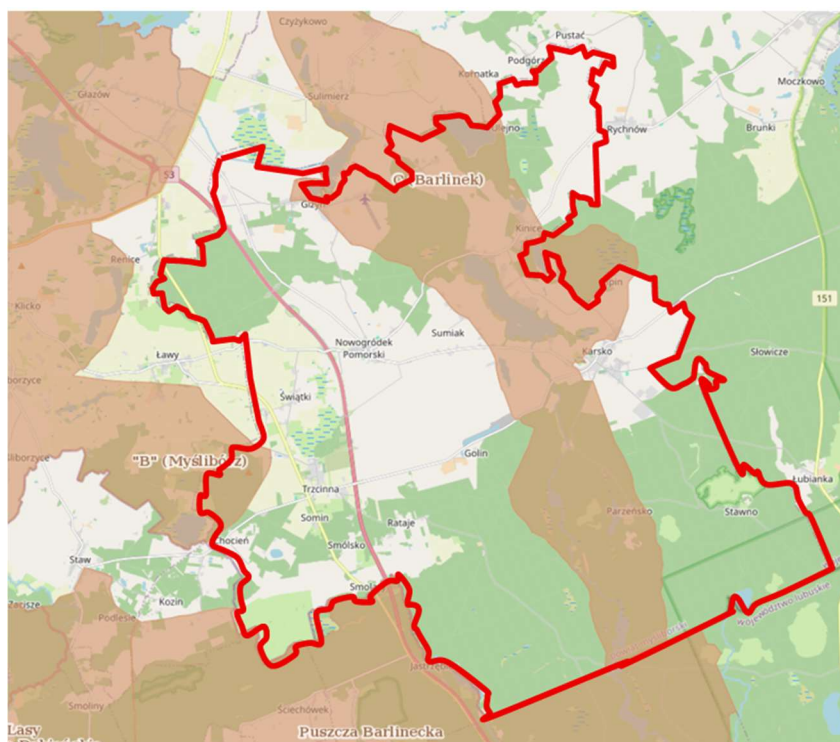
Data wyznaczenia 29.12.1998

Powierzchnia 13 108,20 ha

Obecnie obowiązujący akt prawny Obwieszczenie Sejmiku Woj. Zachodniopomorskiego z dnia 29.04.2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, ze zmianą z dnia 24 czerwca 2025 r.

Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej: Obszar Chronionego Krajobrazu „C” Barlinek położony w granicach województwa zachodniopomorskiego, stanowi otulinę Barlineckiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje urozmaicony teren z licznymi bezodpływowymi jeziorkami i rynnami polodowcowymi. Ekosystemy rozmieszczone są mozaikowo, z przewagą użytków rolnych. Spotkać tu również można mokradła, zbiorowiska leśne o charakterze naturalnym oraz godne zachowania stanowiska unikalnej flory i fauny. Flora roślin naczyniowych odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: ramienica zwyczajna, grąźel żółty, grzybienie białe, kruszczyk błotny, rościsłok okrągłolistny, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa. Szczególnym walorem tego obszaru jest fauna związana z wodami, obejmująca zarówno bezkręgowce jak i kręgowce. Występują tutaj między innymi stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych, siedliska gatunków chronionych objętych ochroną strefową.

Celem utworzenia tej ochrony (OCHK”C” i „B”) było zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie torfowisk, zabagnień, podmokłości, oczek wodnych, zachowanie i ochrona zbiorników wodnych wraz z pasem roślinności okalającej, ograniczanie zabudowy na skarpach wysoczyznowych, zapewnianie swobodnej migracji fauny w ciekach wodnych. Wdrażanie programów reintrodukcji i restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi.

Rys. 23. Rozmieszczenie Obszarów chronionego krajobrazu w gminie Nowogrodek Pomorski.

Pomniki przyrody – Na obszarze gminy znajduje się 11 pomników przyrody. Do objęcia ochroną jako pomnik przyrody wskazuje się 21 obiektów, w większości są to drzewa.

Wykaz okazów objętych ochroną jako pomnik przyrody przedstawia Tabela 7 i okazów proponowanych do objęcia ochroną – Tabela 8.

Tab. 7. Wykaz istniejących pomników przyrody

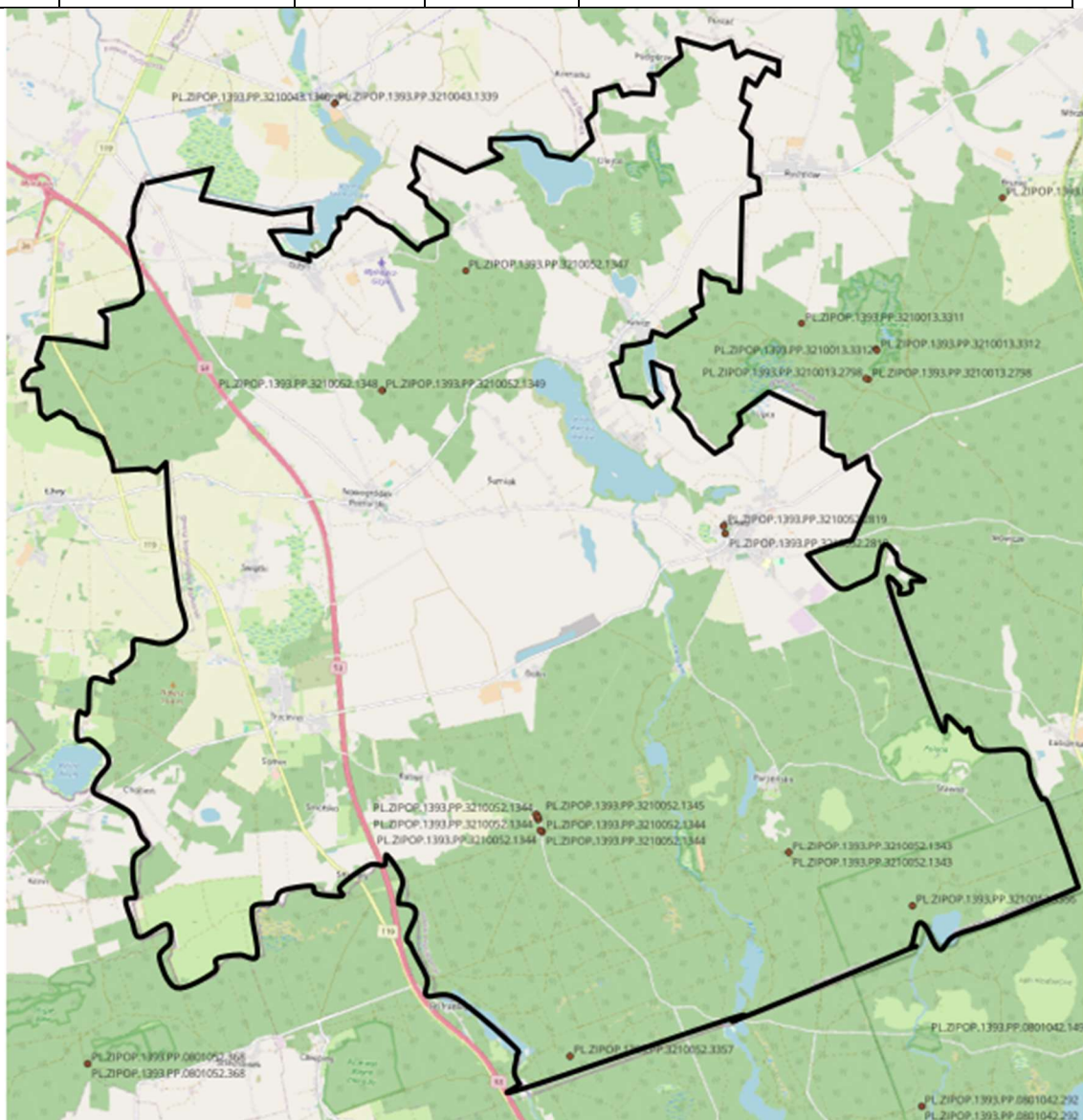
Lp.	Nazwa gatunku	Obwód pnia w cm	Wysokość m	Lokalizacja
1.	Dąb bezszypułkowy „Chochół”	550	25	Karsko, park podworski
2.	Lipa szerokolistna „Brzęczadło”	370	25	Karsko, park podworski
3.	Jesion wyniosły	378	27	Nadl. Barlinek, Leśn. Szable, oddz. 344 b
4.	Klon pospolity	290	26	Nadl. Barlinek, Leśn. Szable, oddz. 344 d
5.	8 dębów szypułkowych	319 - 470	25-28	Nadl. Barlinek, Leśn. Szable – oddz. 344d
6.	Wiąz polny	362	16	Nadl. Barlinek, Leśn. Polana, oddz. 483 b
7.	Dąb szypułkowy	357	32	Nadl. Barlinek, Leśn. Polana, oddz. 577 d

8.	Gniazdo orła na 100 –letniej sośnie	-	-	Nad. Barlinek Leśn. Karsko oddz. 591a, Karsko dz. nr 591
9.	Dąb szypułkowy	420	32	Leśnictwo Nowogródek , Adres leśny: 10-34-1-05-1-j-00 (dz. ew.182/3)
10.	Żywotnik	240	24	Leśnictwo Nowogródek Adres leśny: 10-34-1-05-45-b-00 (obr. Giżyn, dz. ew.225/1)
11.	Żywotnik	240	24	Leśnictwo Nowogródek Adres leśny: 10-34-1-05-45-b-00 (obr. Giżyn, dz. ew.225/2)

Tab. 8. Wykaz projektowanych pomników przyrody

L.p.	Nazwa gatunku	Obwód pnia w cm	Wysokość w m	Lokalizacja
1.	Dąb bezszypułkowy	345	25	Leśn. Szable, oddz. 391 c
2.	Dąb szypułkowy	340	25	Nadl. Barlinek, Leśn. Kinice, oddz. 38 g – drzewo „zawaliło się” w sierpniu 2013 r
3.	Dąb szypułkowy	397	26	Nad Jeziorem Kinickim, północno - zachodni brzeg
4.	Dąb szypułkowy	490	30	Nad Jeziorem Karskie Wielkie, południowo - wschodni brzeg
5.	Dąb szypułkowy	353	25	Trzcinna, przy drodze obok szkoły i kościoła
6.	Lipa szerokolistna	416	25	Sumiak, park podworski
7.	Wiąz szypułkowy	323	-	cm. Golin, park podworski
8.	Lipa drobnolistna	328	-	cm. Świątki, park podworski
9.	Lipa drobnolistna	487	24	Giżyn Młyn
10.	Dąb szypułkowy	421	24	Droga Nowogródek Pomorski – Giżyn, ok. 1,5 km na północ od Nowogrodka
11.	Dąb szypułkowy	385	24	Giżyn, przy krzyżu
12.	Dąb szypułkowy	430	22	Nad Jeziorem Sumiackim, pn-wsch brzeg
13.	Dąb szypułkowy	320	20	Nad Jeziorem Sumiackim, północno – wschodni brzeg
14.	Dąb szypułkowy	350	20	Nad Jeziorem Sumiackim, pn-wsch brzeg

15.	Dąb szypułkowy	420	20	Nad Jeziorem Sumiackim, pn-wsch brzeg
16.	Dąb szypułkowy	430	20	Nad Jeziorem Sumiackim, pn-wsch brzeg
17.	Dąb szypułkowy	350	20	Nad Jeziorem Sumiackim, wschodni brzeg
18.	Buk zwyczajny	340	-	Nadl. Barlinek, Leśn. Karsko, Oddz. 580
19.	Buk zwyczajny	320	-	Nadl. Barlinek, Leśn. Karsko, Oddz. 580
20.	Aleja lipowa	-	-	w Trzcinniej
21.	Głaz oczkowy	10 m	-	przy drodze Trzcinna – Golin., 1 km przed zabudowaniami d. PGR. Golin

Rys. 24. Rozmieszczenie w rejonie gminy Nowogródek Pomorski pomników przyrody.

Użytki ekologiczne - w granicach gminy znajduje się 23 użytki ekologiczne uznanych na podstawie:

- trzech rozporządzeń Wojewody Gorzowskiego:

- Nr 15 z dn. 25. 11. 1993 r. (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 17 z 1993r., poz. 190),
- Nr 9 / 95 z dn. 28.08. 1995 r. (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 6 z 1995 r. ,poz. 58)
- Nr 12 /97 z dn. 23.07.1997 r. (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 8 z 1997 r., poz. 97)

- oraz Uchwał Rady Gminy Nowogródek:

- Uchwała Nr XXIX/179/06 Rady Gminy Nowogródek z 31 marca 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego oraz Uchwała Nr VI/26/07 Rady Gminy Nowogródek z dnia 14.03.2007, w sprawie zmiany powierzchni użytku ekologicznego;
- Uchwała Nr XVIII/127/08 Rady Gminy Nowogródek z 12.11.2008 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego;
- Uchwała Nr XXXIV/243/10 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego;
- Uchwała nr XV/102/12 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „Łąki Parzeńskie”;
- Uchwała nr XV/103/12 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pn. „Łąki Młyńskie”.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie powiatu myśliborskiego znajdują się 92 użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 521,19 ha, stanowiące siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin i zwierząt (głównie bagna, torfowiska, śródleśne łąki oraz zadrzewienia).

Tab. 9. Wykaz istniejących użytków ekologicznych w gminie Nowogródek Pomorski

Lp.	Lokalizacja	Pow. w ha	Opis obiektu, cel ochrony
1.	Rokitno, 1 Km SW, Oddz. 184c, Nadl. Różańsko, Obręb Giżyn działka nr 184/1	1,16	Fragmenty olsu, zarośla wierzbowe i leszczynowe; przytulia błotna, wierzbówka błotna, turzyca błotna, ostrożeń błotny, groszek łąkowy, trzcinnik piaszkowy. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
2.	Rokitno, 1 km SSW, Oddz. 182j, Nadl. Różańsko, Obr. Giżyn, Dz. nr 182/3	1,04	Torfowisko niskie; turzyce, trzcina, na obrzeżach wierzb; Stw.: przytulia błotna, tojeść, wierzbówka błotna . Zachowanie zasobów genowych i różnych typów środowisk.

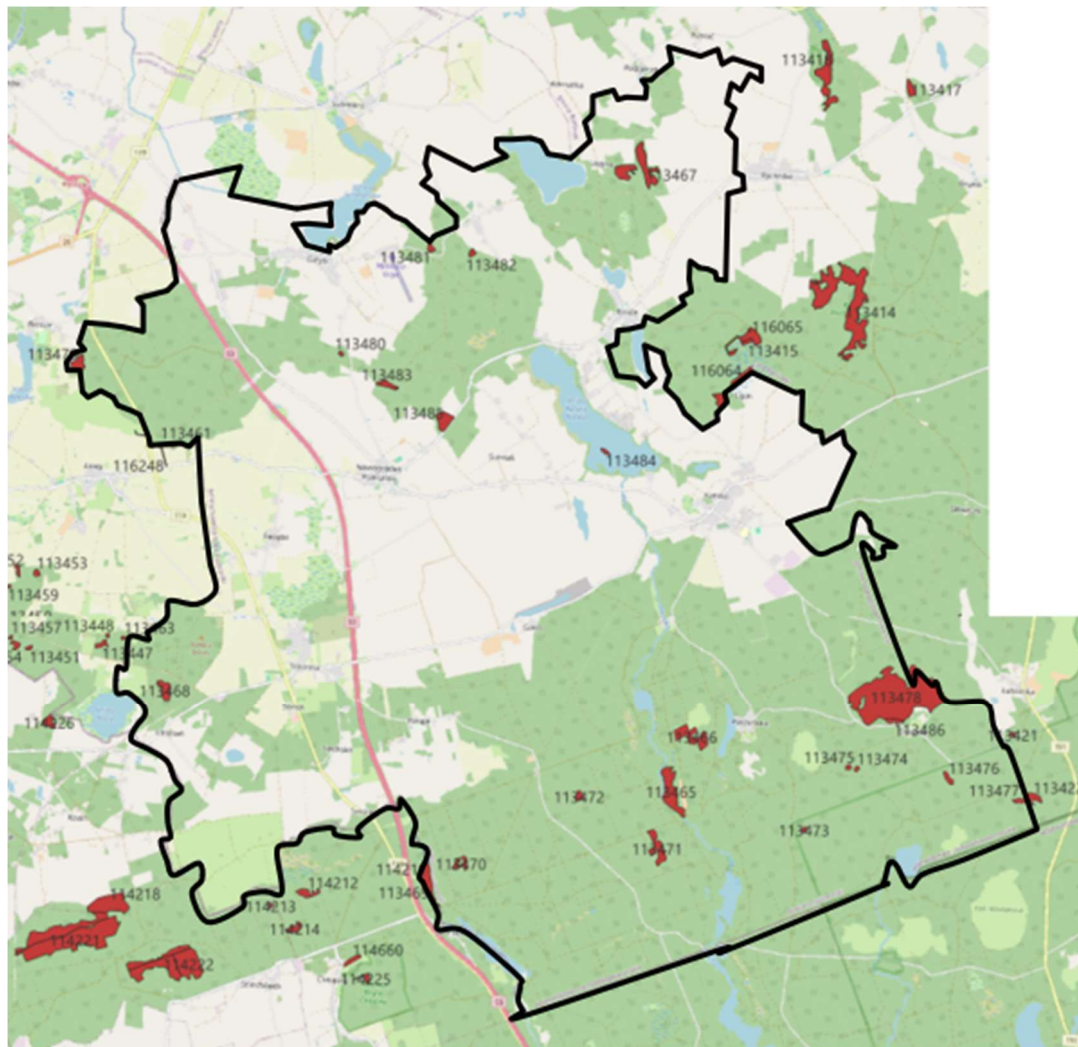
3.	1 km SE od Renic, Oddz. 200i, Nadl. Różańsko, Obr. Nowogródek dz. nr 200/1	4,15	Zdegradowane o niewielkiej wartości florystycznej torfowisko niskie (wycięte wiązy). Stw.: ropucha szara, żaby - jeziorkowa, moczarowa, wodna, trawna. Ostoja zwierzyny, rezerwuar wody.
4.	Giżyn, 1,5 km S, Oddz. 209h Nadl. Różańsko, Obr. Nowogródek dz. 209/2	0,44	Zarośla wierzbowe z <i>Salix cinerea</i> otoczone olszą. Stw. sit rozpięchły, tojeść pospolita, gwiazdnica pospolita. Zachowanie zasobów genowych i różnych typów środowisk.
5.	Nowogródek P. 1,2 km S, Oddz. 225h, Nadl. Różańsko, Obr. Giżyn dz. nr 225/1	2,34	Torfowisko przejściowe, wraz ze zbiornikiem polihumusowym, częściowo zarośnięte przez zarośla wierzbowe Stw.: gorysz błotny, wąkrota zwyczajna, siedmiopalecznik błotny, przytulia błotna, mięta nadwodna, żaby brunatne i zielone. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny
6.	Wyspa na Jeziorze Karske Wielkie, Obr. Kinice, dz. 216/4	0,26	Na wyspie olsza czarna, wierzby; w strefie przybrzeżnej szuwar trzcinowo – pałkowy. Zachowanie cennych biotopów wyspy.
7.	Trzcina, 3 km WWS Oddz, 248g, Nadl. Różańsko, obr. Trzcina, dz. nr 706	4,60	Zarastający zbiornik wodny z przyległym olsem, kilka gatunków drzew i krzewów, stanowisko roślin chronionych. Rzadki w kraju szuwar kłociowy. i coraz rzadziej zachowane olesy, ostoja ptactwa. Zagrożenia: zmiana stosunków wodnych, wynikająca np. z wycinki drzew w sąsiedztwie.
8.	Stawno 1,2 km W od Łubianki, Działka nr 929, Obr. Karsko	95,38	Głównie łąki długotrwale zalane wodą, szuwar złożony z turzyc, móżgi trzcinowej i traw. Rozlewiska Kłodawki. Stw. traszka zwyczajna, żaba jeziorkowa, moczarowa i wodna; błotniak łąkowy, brzęczka, trzcinia. Ostoja zwierzyny, rezerwuar wody. Zagrożeniem jest osuszenie obiektu.
9.	Parzeńsko, 2,5 km SE Oddz.479g, Nadl. Barlinek, Obr. Karsko (Polana), dz. nr 479/1	0,70	Ols, śmiałek pogięty, turzyca sina. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny
10.	Parzeńsko 2,6 kmSE, Oddz. 479f Nadl. Barlinek, Obr. Karsko (Polana) dz. nr 479/1	0,70	Ols, śmiałek pogięty, turzyca sina. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny
11.	Polana 2 km SW Łubianki, Oddz. 523d Nadl.Barlinek, Obr. Karsko dz. nr 523/1	1,75	Oles, Gleba-mursz: mursz na pias. Pokrywa gleby silnie zadarniona: sit; turzyce. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
12.	Polana 2,2 km S od Łubianki, Oddz. 570c Nadl. Barlinek, Obr. Karsko dz. nr 570/1	1,27	Torfowisko niskie; turzyce, trzcina, sit rozpięchły, tojeść pospolita, wierzbówka błotna. Zachowanie zasobów genowych i różnych typów środowisk.

13.	Prostki 2 km E, Oddz. 390f Nadl. Barlinek Obr. Karsko (Szable) dz. nr 1015	1,64	Mocno podsuszone torfowisko, porośnięte głównie przez turzyce, z domieszką sita i trzciny. Zdegradowane, z wkraczającą pokrzywą i ostrożeńcem. Oles, Gleba-torf: torf wys. płyt. na pias. Pokrywa gleby -zdziczała: turz; sit; pokrzywa. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
14.	Prostki , 0,8 kmSW, Oddz. 488c, Nadl. Barlinek, Obr. karsko (Ławin), Dz. nr 1032	8,00	Oles, Gleba-torf: torf niski gleb. Pokrywa gleby silnie zadarniona: trzcin.; obiekt przesuszony. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny.
15.	Prostki 2,5 kmEES, Oddz. 53 Og Nadl. Barlinek, Obr. Karsko (Polana) Dz. nr 530/1	3,20	Oles, Gleba-torf: torf niski gleb. Pokrywa gleby silnie zadarniona: trzcin.; obiekt przesuszony. Ekosystemy bagienne, ostoja zwierzyny
16.	Szable - 1,5 km N od Jastrzębca, Oddz. 445c,446d, 446b, Nadl. Barlinek, Obr. Karsko, Dz. nr 445/1, 1027	3,34	Bór mieszany wilgotny, Gleba-bielic: pias. sł. glin. z przew. utw. moc. Pokrywa gleby zdziczała: trzcina; trzęślica modra, torfowce. Stw. traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, ropucha szara, żaba wodna. Zachowanie wartości przyrodniczych, ostoja zwierzyny. Zagrożenia; osuszenie, zaśmiecanie.
17.	Szable 1 km NNW od Jastrzębca, Oddz. 447d Nadl. Barlinek, Obr. Karsko, Dz. nr 1028	4,43	Zalany oles, leżący w dolinie rzeki Marwicy. Bór mieszany wilgotny, Gleba-torf: torf wys. płyt. na pias. Pokrywa gleby zdziczała: turz; sit; pokr. Zachowanie wartości przyrodniczych, ostoja zwierzyny. Postuluje się powiększenie tego obiektu.
18.	Nowogródek Pom. 1,5 km NE, Cz. Dz. Nr 454/54	5,51	„Torfianki przy Sumiaku” – Akwen o powierzchni ponad 2 ha powstały w wyrobisku potorfowym, otoczony lasem mieszanym oraz podsuszoną olszyną. Na jego środku znajduje się wyspa porośnięta szuwarem narecznicowo-pałkowym z domieszką trzciny oraz gatunków błotnych m.in. przytulię bagienną, 49zadki błotnego, turzycę nibyciborowatą, miętę nadwodną. Brzegi jeziora otoczone są wąskim pasem różnogatunkowego szuwaru z przewagą trzciny. W toni wodnej występują łąki ramieniowe – <i>Chara fragilis</i> i <i>Chara vulgaris</i> oraz niewielkie płyty nymfeidów z grzybieniami białymi. Chronione gatunki fauny, np. bezkręgowce: biegacz granulowany, biegacz ogrodowy, gajowy i fioletowy; płazy: traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, kumak nizinny, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba jeziorowa, żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna; gady: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec; ptaki: czapla siwa (żerująca), łabędź niemy, gęgawa, cyraneczka, czajka, remiz. Teren zarastających zbiorników wodnych

			powstających po eksploatacji torfu, miejsce bytowania i gniazdowania wielu gatunków ptaków oraz występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin –wymienione na listach Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej oraz chronione Konwencją Berneńską.
19	Stawno 1,2 km W od Łubianki, Część Dz. Nr 425/1, obręb Karsko, Oddz.425 c	1,73	„Pastwisko koło Stawna”, znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego użytku ekologicznego zajmującego teren oznaczony w ewidencji gruntów nr działki 929. Pastwisko koło Stawna stanowi ważne miejsce bytowania i rozwoju szczególnie bezkręgowców (pająki, motyle, trzmiele, szarańczaki), płazów (kumak nizinny, rzekotka drzewna, traszka) a także ptaków (żurawi). Teren pastwiska, miejsce bytowania i występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt Siedliska i gatunki wymienione na listach Dyrektywy Siedliskowej oraz chronione Konwencją Berneńską.
20	Kinice, część działki nr 283 (1,50ha) i 17/21 (13,88ha), Oddz. 32a 32A k, 32s, 32 A t, 32A g, 32A m	15,38	„Mokradła koło Ulejna” Stanowią one naturalne elementy krajobrazu, będące pozostałością występujących niegdyś na danym terenie zbiorowisk – bagna przy ciekach wodnych, użytkowane kiedyś łąki i pastwiska, które na dzień dzisiejszy „zdziczałe” i okresowo podtapiane stanowiące miejsce bytowania wielu organizmów żywych. Występują tu w szczególności bezkręgowce (pająki, motyle, trzmiele, szarańczaki), płazy (kumak nizinny, rzekotka drzewna, traszka, żaba moczarowa, trawna), gady (padalec zwyczajny, jaszczurka żyworodna) a także ptaki (miejsce bytowania żurawi, teren żerowiskowy kani rdzawej).
21	Obręb Karsko (na zach. od miejscowości Parzeńsko), część działki ew. 1012 Oddz. 384 d, 384 f, 384 c	6,79	„Łąki Parzeńskie” powstały w celu zachowania kompleksu terenów bagiennych, łąk i pastwisk, stanowiących miejsce występowania prawnie chronionych gatunków zwierząt i roślin.
22	Obręb Karsko, część działki ew. 1013 (1,97 ha) i działki 1023 (12,18 ha) Oddz. 385 n, 385 l, 435 c, 435 i, 435 h, 435 b.	14,15	„Łąki Młyńskie” powstały w celu zachowania kompleksu terenów bagiennych, łąk i pastwisk, stanowiących miejsce występowania prawnie chronionych gatunków zwierząt i roślin.

Przedmiotem ochrony w użytkach ekologicznych jest zachowanie pól naturalnych i unaturalniających się ekosystemów wodnych, bagiennych i zaroślowych. Stanowią ponadto

miejsca pobytu i lęgowiska dla ornitofauny. Objęcie ich ochroną zabezpiecza te miejsca przed niekontrolowaną penetracją i kłusownictwem.

Rys. 25. Rozmieszczenie w rejonie gminy Nowogródek Pomorski użytków ekologicznych.

Użytki ekologiczne nazwane:

GID.113467 – Mokradła koło

Ulejna

GID.113485 – Torfianki przy

Sumaku

GID.113484 - Wyspa na jeziorze

Karskie Wielkie

GID.114211 - Mokry Bór

GID.113469 - Mokry Bór

GID.113470 - Bór Szable

Użytki ekologiczne bez nazwy:

GID.113481 – b.n.

GID.113482 – b.n.

GID.113480 – b.n.

GID.113483 – b.n.

GID.116064 – b.n.

GID.113468 – b.n.

GID.113472 – b.n.

GID.113471 – b.n.

GID.113473 – b.n.

GID.113466 - Łąki Parzeńskie
GID.113465 - Łąki Młyńskie
GID.113486 – Pastwisko koło
Sawna
GID.113478 – Polana

GID.113474 – b.n.
GID.113475 – b.n.
GID.113476 – b.n.
GID.113477 – b.n.

GID – numer identyfikacyjny grupy

2.11.3. Lasy i korytarze ekologiczne

Polskę charakteryzuje mała lesistość, uproszczona struktura biologiczna oraz wysokie zagrożenie przez czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne. Lesistość Europy wynosi około 32%, zaś kraju 29,6 %. Według Rocznika statystycznego leśnictwa 2024 r. – powierzchnia lasu na mieszkańca kraju wynosi 0,25 ha.

Lesistość województwa – 35,9 %.⁸ Stanowi to 3. miejsce w kraju.

Dla porównania według danych GUS na koniec roku 2024 gruntów leśnych ogółem w gminie jest 6 949,12 z tego ok. 860,8 ha lasy ochronne, co stanowi 13,1%. Wśród lasów stanowiących własność Skarbu Państwa 62,4 % są to lasy Nadleśnictwa Barlinek, a 37,6 % lasy Nadleśnictwa Różańsko.

Prywatnych lasów jest 279,07 ha, gminnych 1,93 ha.

Lesistość gminy wyniosła na koniec 2024 r. - 46,8 % powierzchni gminy.

Gmina położona jest obszarze działań Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych Szczecin.

Największe powierzchnie zajmują według typów siedliskowych lasu:

- bór mieszany świeży BMśw - w skład drzewostanu wchodzi: sosna , buk lub dąb;
- las mieszany świeży LMśw - w skład drzewostanu wchodzi, w zależności od typu gospodarczego drzewostanu, głównie sosna, dąb bądź buk;
- las świeży Lśw - stosunkowo często spotykany, zwłaszcza w pn. - zach. części gminy, w skład drzewostanu wchodzi, w zależności od gospodarczego typu drzewostanu, głównie buk lub dąb z niewielką domieszką sosny, modrzewia czy lipy.

⁸ Rocznik Statystyczny Leśnictwa, Warszawa, Białystok 2024

Kraina Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich – A.5.

Podkraina Gorzowska – A.5a.

Okręg Gorzowski – A.5a.1.

Podokręg Łośnowski - A.5a.1.g

Podokręg Lubiszyński - A.5a.1.e

- 05 - Fraxino-Alnetum (Circae-Alnetum)
- 10 - Galio-Carpinetum, Sil./Gr.-Pol., poor
- 41 - Potentillo albae-Quercetum typicum
- 47 - Quercu-Pinetum
- 49 - Leucobryo-Pinetum
- Waters (lakes and other)
- 66 - Festucetalia valesiacae

Rys. 27. Potencjalna roślinność naturalna w granicach gminy Nowogródek Pomorski
/źródło: Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa 1:300 000,
Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.,
1995,. Arkusze B1, IGiPZ PAN, Warszawa/

Według tego podziału wyodrębniono typy zbiorowisk potencjalnej roślinności naturalnej:

- [05] Nizowy łęg jesionowo-olszowy
- [10] Grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria uboga
- [41] Świetlista dąbrowa, postać niżowa
- [47] Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe
- [49] Suboceaniczny bór sosnowy

[66] Kserotermiczne murawy stepowe
[Waters] Wody powierzchniowe.

2.11.5. Flora i fauna

Według „Waloryzacji przyrodniczej” wykonanej przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, w Gminie Nowogródek Pomorski występuje wiele gatunków chronionych rzadkich roślin i zwierząt.

Do najciekawszych roślin należą: 24 gatunków turzyc w tym Turzyca obła, Turzyca gwiazdkowata, Turzyca żółta, Turzyca pospolita, Turzyca dzióbkowata, Turzyca pęcherzykowata, Kukułka szerokolistna, Kukułka krwista (ochrona częściowa), Kukułka Russowa (ściśła ochrona), Storzyc Ruthego (ściśła ochrona), Dzwonki: Dzwonek szczeciniasty, Dzwonek rozpięchły, Traganek piaskowy, Drzazga średnia, Stokłosa żytnia, Złocień polny, Rosiczka okrągłolistna (ściśła ochrona), Kruszczyk błotny (ściśła ochrona), Kruszyna pospolita, Manna gajowa (ochrona częściowa), Żabiściek pływający, Sit tępokwiatowy (częściowa ochrona), Bagno zwyczajne (częściowa ochrona), Listera jajowata (częściowa ochrona), Jaskier polny (zagrożony ale nie objęty ochroną), Osoka aloesowata.

Wśród grzybów spotkać można raczej pospolite gatunki: uchówka ośla, pucharek owocowy, ziemica półkolista, flagowiec olbrzymi, żagiew czarnotrzonowa, pieprznik jadalny, borowik szlachetny, borowik ceglastopory, maślaczek pieprzowy, koźlarz czerwony, olszówka, maślak zwyczajny, podgrzybek brunatny, podgrzybek zajączek, pieczarka polna, muchomor czerwony, czubajka kania, gołąbek jadalny, sromotnik bezwstydnny, purchawka gruszkowata, tęgoskór brodawkowy.

Wśród zbiorowisk zidentyfikowano w gminie: zbiorowiska wodne i bagienne, zbiorowiska torfowiskowe, zbiorowiska leśne i zaroślowe, zbiorowiska murawowe i łąkowe, zbiorowiska segetalne i ruderalne.

W gminie występuje wiele założeń parkowych:

- 1) Park w Karsku – przy pałacu i ruinach dworu obronnego z XVI/XVII w. W parku znajdują się 2 pomniki przyrody: dąb szypułkowy zwany „Chochołem” o obw. 550 cm i wysokości 25 m oraz lipa szerokolistna zwana „Brzęczadło” o obw. 370 cm i wysokości 29 m. Oprócz tego rośnie wiele drzew zasługujących na objęcie ochroną: jesion wyniosły, dęby szypułkowe, wiąz górski, kasztanowiec, grab zwyczajny.
- 2) Park w Sumiaku – w parku znajduje się 56 okazów, w tym 5 o wymiarach pomnikowych w szczególności lipa szerokolistna o obwodzie 416 i wysokości 25 m i aleja grabowa (51 okazów).
- 3) Park w Giżynie nad jez. Sulimierskim – wiele okazów o wymiarach pomnikowych: 5 lip szerokolistnych, platan klonolistny, 5 lip drobnolistnych, 2 kasztanowce i 2 dęby szypułkowe. W parku jest też aleja lipowo- kasztanowa.
- 4) Park w Golinie – z drzew zasługujących na ochronę wstępuje: wiąz szypułkowy, lipa drobnolistna, lipa szerokolistna, grab zwyczajny, jawor, klon zwyczajny, klon jesionolistny, jesion wyniosły, dąb szypułkowy i olsz czarna. Do parku przylega niewielki zbiornik wodny.

- 5) Park w Trzcinnej – park podworski. W parku rośnie płożący po ziemi i pnący, kwitnący okaz bluszczu pospolitego. Stwierdzono też na terenie parku 2 chronione gatunki grzybów: sromotnik bezwstydy i flagowiec olbrzymi (na pniu buka).
- 6) Park w Kinicach przy cmentarzu – w zasadzie ograniczony, zniszczony. Pozostały jeszcze okazałe żywotniki zachodnie, niektóre obumierające oraz pnące po ziemi i po pniach żywotników bluszcz pospolity.
- 7) Park w Świątkach – zdewastowany, w części jako ogródek przydomowy. W Centrum zamulony, zarastający zbiornik wodny na brzegach którego rośnie kosaciec żółty. Kilka okazów drzew zasługują na ochronę: 2 lipy szerokolistne, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy.

W większości (oprócz Parku w Kinicach) stanowią one własność prywatną.

Do ciekawych gatunków fauny gminy Nowogródek Pomorski należą: w wodach: minóg strumieniowy (częściowa ochrona), szczupak, płoć, wzdręga, słonecznica (owsianka), lin, ukleja, karp, leszcz, karaś, węgorz, cierniczek, ciernik, okoń, jazgarz. Wśród płazów: traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba jeziorkowa, żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna. Gady reprezentują: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny.

Wśród bardziej cennych gatunków ptaków spotkać można takie gatunki jak: perkoz, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, kormoran (czarny), bąk, czapla siwa, bocian czarny, bocian biały, łabędź niemy, gęś gęgawa, cyraneczka, głowienka, czernica, gągoł, kania rdzawa, bielik, błotniak stawowy, myszołów zwyczajny, orlik krzykliwy, kuropatwa, wodnik, derkacz, łyska, czajka, bekas kszyc, słonka, mewa śmieszka, mewa pospolita, gołąb siniak, gołąb grzywacz, sierpówka, turkawka, kukułka, jerzyk, dzięcioł zielony, dzięcioł czarny, brzegówka, świergotek drzewny, świergotek łąkowy, pliszka żółta, pliszka górska, pliszka siewa, rudzik, słowik szary, słowik rdzawy, kopciuszek, pleszka, pokląskwa, kos, kwiczoł, drozd śpiewak, paszkoć, brzęczka, rokitniczka, łożówka, trzcinniczek, trzcinia, zaganiacz, piegża, pokrzewka cieniówka, pokrzewka ogrodowa, pokrzewka czarnołbista, pierwiosnek, piecuszek, mysikrólik, muchówka szara, muchówka żałobna, raniuszek, sikora uboga (szarytka), sikora czarnogłowa (czarnogłówka), sikora czubata, sikora modra, sikora bogatka, kowalik, pełzacz leśny, pełzacz ogrodowy, remiz, wilga, dzierzba srokoś, sójka, sroka, kawka, wrona siwa, kruk, szpak, wróbel, mazurek, zięba, kulczyk, dzwonec, szczygieł, czyż, makolągwa, dziwonia, trznadel, potrzos, potrzuszcz.

Ssaki reprezentują w gminie Nowogródek Pomorski: kret europejski, wiewiórka, lis, dzik, sarna, bóbr.

Na obszarze gminy znajduje się kilka gniazd ptaków rodzimych, dziko występujących objętych ochroną gatunkową na podstawie Rozporządzenia MOŚ, ZN i L z dn. 6.01. 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Są to gniazda ptaków drapieżnych objętych ochroną gatunkową ścisłą, dla których Zarządzeniem Nr 260 / 2001 Wojewody Zachodniopomorskiego z dn. 24.07.2001 r. ustalone zostały granice miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz terminy ochrony tych miejsc.

Na mocy cytowanego wyżej Rozporządzenia MOŚ, ZN i L oraz aktualnego Rozporządzenia MŚ z dn. 26.09. 2001 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, ochronie ścisłej podlega również m. in. bocian biały. Gniazda tego gatunku znajdują się w następujących miejscowościach: Giżyn, Kinice, Nowogródek Pomorski, Karsko, Rataje, Trzcinna.

3. OCENA OBECNEGO STANU ŚRODOWISKA

3.1. STAN FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

Ocenie podlegają:

- jakość powietrza i stan sanitarny
- jakość wód podziemnych;
- jakość wód powierzchniowych;
- jakość gleb;
- warunki i jakość klimatu akustycznego;
- różnorodności biologicznej;
- gospodarka odpadami.

Powietrze i stan sanitarny

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Powietrze jest podatne na zanieczyszczenia, takie jak emisja gazów cieplarnianych, pyłów czy toksycznych związków chemicznych. Do głównych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego należą substancje gazowe, m.in. dwutlenek siarki (SO₂) i dwutlenek azotu (NO₂). Głównymi źródłami emisji jest niska emisja przez spalanie paliw stałych oraz ruch drogowy.

Jakość i stan powietrza w dużej mierze związana jest z ilością opadów. Mniejsze sumy wysokości opadów, wpływały na gorsze warunki oczyszczania powietrza z zanieczyszczeń w postaci pyłów zawieszonych i innych składników (zanieczyszczeń gazowych i aerozoli). Mogły mieć też wpływ na wzrost depozycji suchej, ponieważ splekiwały z mniejszą częstotliwością i pobierały mniejsze ilości zanieczyszczeń znajdujących się w atmosferze.

Podstawę oceny jakości powietrza w Polsce stanowią określone dla substancji w prawie krajowym (RMŚ z 24 sierpnia 2012 w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach unijnych (2008/50/WE - CAFE oraz 2004/107/WE) normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu. Oceny jakości powietrza i wynikające z nich działania odnoszone są do obszarów nazywanych strefami. Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w strefie zachodniopomorskiej.

Oceny jakości powietrza dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych w celu ochrony zdrowia,
- ustanowionych w celu ochrony roślin (dla terenu kraju z wyłączeniem aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców).

Wydzielone strefy jakości powietrza zaliczone są do odpowiedniej klasy dla wszystkich substancji podlegających ocenie:

- A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe;

- C1 – jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na jej terenie przekraczały poziom dopuszczalny 20 µg/m³ do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 roku (faza II);
- D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego;
- D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Wszystkie trzy strefy województwa: aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska w ocenie pod kątem ochrony zdrowia ludzi za rok 2024 otrzymały klasę A dla: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} (klasa A1), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), a także benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz metali ciężkich oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀, tj.: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu.

W 2024 roku na obszarze wszystkich stref (aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin oraz strefa zachodniopomorska) został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu (O₃), określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi (klasa D2). Niedotrzymanie tego kryterium oznacza przekroczenie wartości 120 µg/m³ przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne krocące w danym roku kalendarzowym.

Ocena jakości powietrza ze względu na ochronę roślin podlegała strefa zachodniopomorska. Ocena dotyczyła dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃). W 2024 roku w strefie tej nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń powietrza, zarówno przez średnioroczne stężenie NO_x i SO₂, jak i przez średnie stężenie SO₂ z okresu zimowego (październik-marzec). Nie została także przekroczona wartość wskaźnika AOT405L uśrednionego dla 5 lat (2020- 2024), obowiązująca dla poziomu docelowego ozonu. Ze względu na ochronę roślin strefa zachodniopomorska została przyporządkowana do klasy A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń. W strefie zachodniopomorskiej wystąpiło natomiast przekroczenie obowiązującego dla ozonu dodatkowego kryterium - poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2). Wartość AOT40 w roku 2024 zmierzona na stanowisku pomiarowym w Widuchowej wyniosła 17 224 µg/m³*h, przy dozwolonej wartości AOT40 wynoszącej 6 000 µg/m³*h.

Liczba stref w klasie A w ocenie jakości powietrza za rok 2024 pozostała na tym samym poziomie co w latach 2022-2023. Jest to trzecia już z rzędu ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, która wykazała dotrzymanie poziomów dopuszczalnych i docelowych ocenianych zanieczyszczeń w powietrzu. Na obszarze województwa wystąpiły jedynie przekroczenia poziomów celu długoterminowego dla ozonu.

Obecnie na terenie województwa i gminy Nowogródek Pomorski obowiązuje uchwała Nr XLV/540/23 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 14 września 2023 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej.

Ozon troposferyczny powstaje w wyniku przemian fotochemicznych tlenków azotu. Duży wpływ na jego powstawanie ma występowanie lotnych związków organicznych (NMLZO)

pochodzących ze źródeł naturalnych (las i tereny zielone) oraz przemysłowe (lakiernie, drukarnie). Ważną rolę w powstawaniu ozonu mają warunki meteorologiczne. Wysokie temperatury i nasłonecznienie wpływają istotnie na powstawanie ozonu. Powstawanie ozonu warunkowane jest zanieczyszczeniem powietrza dwutlenkiem azotu emitowanego, przede wszystkim przez transport. Ozon negatywnie wpływa na zdrowie powodując, w zależności od stężenia i czasu oddziaływania, bóle głowy, podrażnienie dróg oddechowych, stany zapalne dróg oddechowych oraz wchłanianie istniejących w powietrzu alergenów chemicznych i biologicznych. Wpływa też negatywnie na rośliny.

Stan sanitarny - W Raporcie z działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zdrowia publicznego za rok 2024 Głównego Inspektoratu Sanitarnego, odnotowano że w roku 2024 znacząco wzrosła liczba zachorowań na krztusiec oraz liczba przypadków zakażenia *Escherichia coli* u dzieci. Nadal wzrasta liczba zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu i boreliozę. Nastąpił gwałtowny wzrost w państwach członkowskich zachorowań na odrę. Pojawiły się nowe zagrożenia: wirus Zachodniego Nilu oraz Mpox (dawniej nazywana ospą małpią). Wśród ptactwa rozpowszechniła się ptasia grypa.

Spośród wszystkich skontrolowanych podmiotów korzystających z ujęć własnych wody do picia, wszystkie spełniały normy krajowe. Podmioty świadczące usługi dostarczania wody wodociągami, w przypadku wykazania braku zgodności jakości wody, zapewniali wodę odpowiedniej jakości z innych źródeł.

Klimat - Wyniki analiz naukowych oraz scenariusze klimatyczne wykonane w ramach „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) jednoznacznie wskazują, iż klimat Polski ulega systematycznej zmianie. Największe zagrożenie stanowią:

- wzrost średniej rocznej temperatury powietrza;
- zmiana struktury opadów – opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe i nieregularne;
- wzrost częstotliwości występowania oraz nasilenia zjawisk ekstremalnych takich jak: silne wiatry, nawalne deszcze, burze, fale upałów.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie <http://klimada.mos.gov.pl/> w latach 2001-2011 na skutek niekorzystnych zjawisk pogodowych zarejestrowano w Polsce straty w wysokości ponad 56 mld zł.

Z racji położenia dużej lesistości obszaru gminy, braku też dużych aglomeracji miejskich skutki zmian klimatu są mniej odczuwalne. Dotykają jednak takie gospodarki jak: rolna, leśna, energetyczna). Mają też istotny wpływ na stan środowiska przyrodniczego i bioróżnorodność, poprzez deficyty wody, a w gminie Nowogródek Pomorski występuje duża ilość siedlisk oraz gatunków wrażliwych na ten komponent środowiska. Gmina więc jest w sytuacji w której musi również włączyć się w działania na rzecz ograniczeń zmiany klimatu.

Wody podziemne

Według monitoringu prowadzonego dla wód podziemnych wody w tych jednostkach charakteryzuje: dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy. Procent wykorzystania zasobów nie przekracza 22%.

Stan wód podziemnych przedstawia poniższa tabela:

Tab. 10. Stan wód podziemnych w granicach JCWPd w gminie Nowogródek Pomorski

Nr JCWPd	23	33
Kod UE	PLGW600023	PLGW600033
Dorzecze	Odra	Odra
Region wodny	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	Warty
Ryzyko osiągnięcia dobrego stanu	niezagrożona	niezagrożona
% wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania	6	22
Stan jakościowy	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
Stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Ogólnie stan JCWPd	dobry	dobry

Wody powierzchniowe

Stan wód powierzchniowych przedstawia poniższa tabela:

Tab. 11. Stan wód powierzchniowych JCWP rzecznych w gminie Nowogródek Pomorski

Nazwa JCWP	Kłodawka	Pręga	Myśla
Kod JCWP	RW60001018929	RW6000101912729	RW600011191259
Status	NAT - naturalna część wód.	NAT - naturalna część wód.	NAT - naturalna część wód.
Typ JCWP	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty.	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty.	RzN - Rzeka nizinna.
Stan/potencjał ekologiczny	Słaby stan ekologiczny.	Umiarkowany stan ekologiczny.	Dobry stan ekologiczny.
Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Azot amonowy; ichtiofauna.	OWO; makrobezkęrowce, ichtiofauna.	Nie dotyczy.

Nazwa JCWP	Kłodawka	Pręga	Myśla
Stan chemiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego.	Stan chemiczny poniżej dobrego.	Stan chemiczny dobry.
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Benzo(a)piren, związki tributyllocyny; bromowane difenylotetry, rtęć.	Nie dotyczy; bromowane difenylotetry, heptachlor.	Nie dotyczy.
Stan ogólny	Zły stan wód.	Zły stan wód.	Dobry stan wód.
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Zagrożona.	Zagrożona.	Zagrożona.

Gmina Nowogródek Pomorski obejmuje JCWP jeziorne - zlewnie 4-ech jezior – Tab. 12.

Tab. 12. Stan wód powierzchniowych JCWP jeziornych w gminie Nowogródek Pomorski

Nazwa JCWP	Kozie	Sulimierskie	Karskie Wielkie	Rokitno
Kod JCWP	LW10966	LW10943	LW10937	LW10941
Status	NAT - naturalna część wód.	SZCW - silnie zmieniona część wód.	NAT - naturalna część wód.	NAT - naturalna część wód.
Typ JCWP	WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne.	WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne.	WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane.	WSd_b - Jezioro na podłożu wapiennym, o dużej wartości współczynnika Schindlera, polimiktyczne.
Stan/potencjał ekologiczny	Brak danych.	Brak danych.	Brak danych.	Brak danych.
Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.
Stan chemiczny	Stan chemiczny dobrego.	Stan chemiczny dobry.	Stan chemiczny dobry.	Stan chemiczny dobry.
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.	Nie dotyczy.
Stan ogólny	Brak danych.	Brak danych.	Brak danych.	Brak danych.
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Niezagrożona.	Zagrożona.	Niezagrożona.	Niezagrożona.

Na większości obszaru Polski, obserwowane sumy opadów były zbliżone do normy lub odznaczały się deficytem. W rejonie zachodniej Polski sumy opadów były niższe o 25-28%, odpowiadając warunkom bardzo suchym lub na pograniczu suchych i bardzo suchych.

W 2022 najwyższe stężenia zanieczyszczeń w opadach stwierdzono dla siarczanów – 1,51 mg/l SO₄, a w drugiej kolejności dla azotu ogólnego – 1,27 mg/l N i chlorków – 0,95 mg/l, natomiast niskie ilości stężeń wyznaczono dla chromu ogólnego – 0,00010 mg/l i kadmu – 0,00009 mg/l.

W okresie dwudziestu czterech lat prowadzenia badań (1999-2022), średnioroczne wartości stężeń badanych substancji w opadach wykazują tendencję malejącą dla kwasowości, metali ciężkich, związków kwasotwórczych i części związków biogenych. Najbardziej zmalały w 2022 r., w stosunku do wielolecia 1999-2021, średnie ważone wartości stężeń ołowiu (o 83,3%), wolnych jonów wodorowych (o 75,58%), kadmu (o 70,0%), chromu ogólnego (o 66,7%), a następnie niklu (o 57,3%) oraz nieco mniej stężenia siarczanów (o 32,9%), cynku (o 32,7%), miedzi (o 28,2%), azotu azotynowego i azotanowego (o 26,1%), azotu ogólnego (o 23,0%), wapnia (o 21,8%) i magnezu (o 21,4%). W mniejszym stopniu zmalały średnie ważone wartości stężeń chlorków (o 14,4%), sodu (o 14,0%), azotu amonowego (o 12,1%) i potasu (o 3,2%). Wzrosły średnie ważone wartości stężeń fosforu ogólnego (o 2,2%).

W 2022 r., w stosunku do roku poprzedniego, średnia ważona stężeń dla niektórych (czterech) wskaźników była wyższa, tak jak w przypadku fosforu ogólnego (o 17,9%), sodu (o 8,9%), azotu amonowego (o 3,6%) i potasu (o 3,4%). Średnia ważona stężeń pozostałych (trzynastu) wskaźników była niższa niż w roku poprzednim dla: siarczanów (o 1,9%), chlorków (o 2,1%), azotu azotynowego i azotanowego (o 8,1%), magnezu (o 8,3%), azotu ogólnego (o 9,3%), wolnych jonów wodorowych (o 17,5%), wapnia (o 18,1%) i cynku (o 18,3%). Zdecydowanie niższa była dla: miedzi (o 22,7%), chromu (o 37,5%), kadmu (o 50,0%) i niklu (o 57,8%) oraz ołowiu (o 61,1%).

W wieloleciu 2001-2022 udział tzw. „kwaśnych deszczy”, o wartościach pH<5,6 zmalał z 74% próbek zebranych w 2001 r. do poziomu 38% wszystkich zebranych próbek opadów dobowych w 2022 r. Nie stwierdzono próbek opadów o wartości pH poniżej naturalnej,

Wielkości maksymalne ładunków zanieczyszczeń, takich jak: potas, cynk i fosfor ogólny były wyższe w 2022 r. niż w 2021 r., natomiast niższe były ładunki maksymalne siarczanów, chlorków, azotu ogólnego, azotu azotynowego i azotanowego oraz azotu amonowego, sodu, wapnia, magnezu, miedzi, ołowiu, kadmu, niklu i chromu oraz wolnych jonów wodorowych.

Wielkości średnich rocznych ładunków jednostkowych substancji wniesionych przez opady atmosferyczne, na obszary reprezentowane przez stacje monitoringowe w okresie badań prowadzonych w latach 1999-2022, wskazują, że w 2022 roku całkowite obciążenie wszystkimi badanymi substancjami, kształtowało się na dużo niższym poziomie jak średnie obciążenie z lat 1999-2021, a ponadto jest na najniższym poziomie w porównaniu do wszystkich wcześniejszych całkowitych obciążeń w okresie wszystkich lat prowadzonych badań. Depozycja poszczególnych wskaźników była zróżnicowana, lecz dla wszystkich siedemnastu wskaźników była mniejsza niż w wieloleciu 1999-2021. Prawdopodobnie nie decydowało o tym, tylko występowanie niższych sum rocznych opadów w 2022 roku, lecz

również wpływ spadku zanieczyszczeń antropogenicznych, spowodowany wzmocnieniem działalności antysmogowej i wprowadzaniem technologii niskoemisyjnych.

Obciążenie powierzchniowe obszaru Polski badanymi substancjami wniesionymi wraz z opadami atmosferycznymi w 2022 r. (średnia roczna wysokość opadów 569,9 mm), według modelu rozkładu przestrzennego, wynosiło 32,08 kg/ha·r i było najniższe w dwudziestoczekrotnym okresie prowadzonych badań.

Depozycja substancji wprowadzanych z opadami, stanowi znaczące źródło zanieczyszczeń oddziałujące na środowisko naturalne. Szczególnie ujemny wpływ na stan środowiska mogą mieć kwaśne związki siarki i azotu, związki biogenne i metale ciężkie.

Gleby

W Polsce około 90% gleb wytworzonych jest na kwaśnych skałach osadowych naniesionych przez lodowce. Występuje na nich intensywne wymywanie składników zasadowych, zwłaszcza na obszarach o większej rocznej sumie opadów. Od wielu lat udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych w Polsce przekracza średnio 55% powierzchni użytków rolnych.

Od 2 do 5 % gleb w gminie zagrożonych jest erozją – to stosunkowo niewielki odsetek.

Gruntów dobrych klas I-II nie ma w gminie, a gruntów III klasy nie są zabudowywane. Wszystkie one są chronione dość skutecznie przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych, podobnie jak grunty leśne, których gmina ma ponad 50% swojej powierzchni.

Dewastację gleb powoduje głównie działalność górnicza. Niszczy się struktura gleby, w zapadlisku gromadzą się wody gruntowe, prowadzone jest ich sukcesywne odwadnianie w trakcie eksploatacji co prowadzi ostatecznie do powstania tzw. Leja depresyjnego. W gminie Nowogródek Pomorski obecnie funkcjonuje 1 obszar górniczy w Golinie o niewielkim zasięgu obszarowym.

Kolejnym zagrożeniem są ruchy masowe ziemi. Na obszarze gminy występuje 13 osuwisk o niewielkim zasięgu – o powierzchni do 0,5 ha i łącznej powierzchni 2,78 ha oraz 1 obszar zagrożony ruchami masowymi ziemi.

W ramach raportu MOEK¹⁰ - zidentyfikowano w granicach powiatu myśliborskiego niekoncesjonowane wyrobiska, porzucone poeksploatacyjne wyrobiska bez rekultywacji, lub zapełnione ich odpadami – w gminie stwierdzono 2 niekoncesjonowane wyrobiska. Jednocześnie nie odnotowano zgłoszeń do właściwych organów nadzoru górniczego o wydanie zgody na wydobywanie kopalin na tzw. „własne potrzeby”.

W rejonie gminy nie stwierdzono przeciążenia środowiska substancjami pochodzenia z działalności rolniczej, z uwagi na brak badań nie można tego wykluczyć biorąc pod uwagę stan wód powierzchniowych.

Polska realizuje Program, który ma za zadanie realizację postanowień zawartych w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. poz. 1566), w której to wprowadzono przepisy nakładające obowiązek opracowania i wdrożenia na terenie całego kraju programu działań mających na celu ograniczenie odpływu związków azotowych ze źródeł rolniczych. Zgodnie z art. 3 ust. 5 dyrektywy Rady 91/676/ EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony

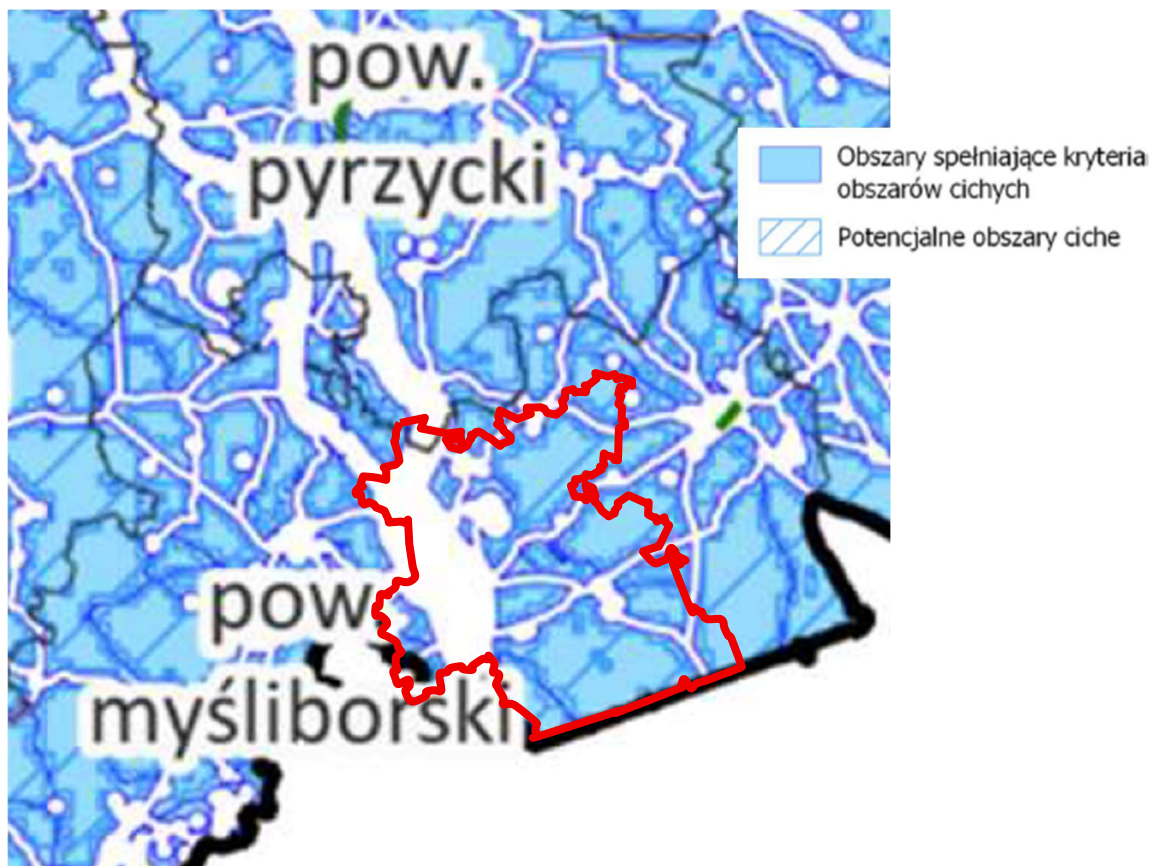
¹⁰ Monitoring Odkrywkowej Eksploatacji Kopalin - Raport z monitoringu odkrywkowej eksploatacji kopalin w powiecie myśliborskim (woj. zachodniopomorskie), stan na listopad 2020 rok

wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (dyrektywy azotanowej) zwalnia się państwo członkowskie z obowiązku wyznaczania OSN pod warunkiem, że ustanowi i będzie realizowało program działań na terytorium całego kraju. Program działań obliuguje wszystkich rolników, którzy prowadzą produkcję rolną, w tym działy specjalne produkcji rolnej, oraz działalność, w ramach której są przechowywane nawozy, do określonych zachowań.

Program ten zawiera ustalenia co do zakazu stosowania nawozów w pobliżu wód powierzchniowych, na glebach zamarzniętych, zalanych i nasyconych wodą oraz pokrytych śniegiem, a także zakazu stosowania i przechowywania nawozów na terenach o dużym nachyleniu w kierunku wód powierzchniowych.

Klimat akustyczny

W Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego, przyjętego uchwałą Uchwały nr II/27/24 z dnia 26.06.2024 r. przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, w oparciu o zasady sprecyzowane w opracowaniu Głównego Inspektora Ochrony Środowiska „Dobre praktyki wykonywania programów ochrony środowiska przed hałasem”, wyznaczono obszary spełniające kryteria obszarów cichych poza aglomeracją.

Rys. 28. Lokalizacja obszarów spełniających kryteria obszarów cichych poza aglomeracjami wyznaczonych w ramach POH

/źródło: POH – Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego /

Hałas kolejowy – wyłączony został ruch kolejowy w gminie

Hałas przemysłowy - źródłem hałasu przemysłowego jest eksploatacja instalacji lub urządzeń związanych z działalnością przemysłową. W powiecie myśliborskim wydano 5 decyzji nakładających ograniczenia w emisji hałasu.

Różnorodność biologiczna

Termin „różnorodność biologiczna” (ang. biological diversity) stworzony został przez Thomasa Lovejoya w 1980 r. Zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej różnorodność biologiczna to zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią.

Ochrona bioróżnorodności jest niezwykle ważna ponieważ:

- zapewnia usługi ekosystemowe: zapewnia czyste powietrze (fotosynteza), wodę, zapylenie upraw, żyzność gleby, funkcjonowanie struktur, które pochłaniają dwutlenek węgla
- zapewnia stabilność: bogate ekosystemy są bardziej odporne na choroby, katastrofy i zmiany klimatu
- posiada nieocenioną wartość ekonomiczną i kulturową: dostarcza surowców (leki, żywność) i jest źródłem inspiracji i tożsamości.

Bioróżnorodność (różnorodność biologiczna) w skrócie, to bogactwo i zróżnicowanie życia na Ziemi na wszystkich poziomach. Wyróżnia się 3 podstawowe poziomy:

- różnorodność gatunków – od bakterii, przez rośliny, owady, ptaki, aż po ssaki.
- różnorodność genetyczną – różnice między osobnikami w obrębie jednego gatunku
- różnorodność ekosystemów - różnorodność ponadgatunkową – różnorodność ekosystemów i krajobrazów, czyli siedliska jak: lasy, łąki, rzeki, rafy koralowe, bagna - każdy z nich działa inaczej i wspiera inne formy życia.

Zubożenie bioróżnorodności analogicznie, wyraża się poprzez:

- wymieranie gatunków,
- zmniejszanie zróżnicowania genowego w populacjach.
- utratę siedlisk.

W celu porównywania różnorodności biologicznej rozmaitych środowisk lub różnorodności biologicznej zespołów organizmów zamieszkujących jakieś środowisko stosuje się rozmaite wskaźniki, do najczęściej stosowanych należą:

- bogactwo gatunkowe (liczba znalezionych gatunków),
- bogactwo rzadkich gatunków (liczba gatunków znalezionych w określonym, niewielkim odsetku próbek),
- wskaźniki Shannona, Simpsona, Margaleff, Pielou i inne.

Systemy porównań są wciąż w budowie (np. BISE - źródło informacji o różnorodności biologicznej w Europie), a najczęściej stosowane i najprostsze dla porównań wskaźniki to:

- stopień pokrycia obszarami chronionymi przyrodniczo – w gminie Nowogródek Pomorski 32,8 % jej obszaru (dla porównania w woj. zachodniopomorskim około 22%),
- wskaźnik zalesienia w gminie Nowogródek Pomorski 47,37 % terenu gminy (dla porównania w woj. zachodniopomorskim około 35,9 %).

Na bioróżnorodność w gminie Nowogródek Pomorski wpływa również obecność wód powierzchniowych w strukturze użytkowania /pokrycia ziemi. Struktura ta ma istotny wpływ na zmienność krajobrazów i siedlisk - różnorodność ekosystemów, które z kolei mają wpływ na występowanie określonych gatunków.

Unia Europejska swoją bioróżnorodność chroni poprzez:

- obejmowanie ochroną terenów bioróżnorodnych (w UE stanowią one 26,4% w tym wody morskie w 12,3%)
- obejmowanie ochroną gatunków (w UE 1840+)
- obejmowanie ochroną siedlisk (w UE 230+)

Główne zagrożenia dla bioróżnorodności:

- zmiany w użytkowaniu gruntów (wylesianie, urbanizacja)
- nadmierna eksploatacja (przetłowień, kłusownictwo)
- zmiany klimatu
- zanieczyszczenie środowiska
- gatunki inwazyjne.

Ochronie bioróżnorodności w dużej mierze służą powołane formy ochrony przyrody. Im wyższa forma ochrony przyrodniczej tym większa bioróżnorodność i tym bardziej unikatowa zasobność środowiska.

Gmina Nowogródek Pomorski ma ok. 146 km² powierzchni i gęstość zaludnienia niespełna 23 osoby/km², oznacza to, że znaczna część terenu pozostaje nieurbanizowana, co sprzyja zachowaniu siedlisk naturalnych.

Występują tu liczne: małe jeziora polodowcowe, strumienie i rowy melioracyjne, podmokłe łąki. Takie siedliska są kluczowe dla płazów, ptaków wodnych i roślinności bagiennej, a najbardziej obecnie zagrożone.

Czynniki wpływające na stan bioróżnorodności:

Pozytywne: mała presja urbanizacyjna, duże obszary rolnicze i leśne, tradycyjne rolnictwo w wielu wsiach.

Negatywne: intensyfikacja rolnictwa (monokultury, pestycydy), osuszanie terenów podmokłych, fragmentacja siedlisk przez drogi lokalne, likwidacja zadrzewień śródpolnych.

Do najcenniejszych obszarów w gminie o dużej bioróżnorodności należą:

- 1) Strefa mokradeł i oczek wodnych na południe od Nowogrodka Pomorskiego z mozaiką: podmokłych łąk, torfowisk niskich, małych zbiorników wodnych, trzcinowisk, gdzie żyją płazy (żaba moczarowa, traszka, ropucha), ptaki wodno-błotne (błotniak stawowy, kokoszka, trzcinia), ważki i inne owady wodne,
- 2) Kompleksy leśne na południowych i południowo-wschodnich obrzeżach gminy - lasy mieszane i bory sosnowe, z lokalnymi olsami, siedlisko gatunków takich jak: sarna, dzik, lis, dzięcioły (zielony, duży), sowy (puszczyk), bogata fauna bezkręgowców,
- 3) Pagórkowate tereny polodowcowe w centrum gminy: nasłonecznione stoki, suche murawy, mozaika pól i lasów, siedlisko jaszczurki żyworodnej, myszołowa, pustułka, rośliny ciepłolubnych, tworzące warunki dla gatunków, które nie występują na płaskich terenach,
- 4) Zadrzewienia śródpolne i stare aleje (szczególnie między Giżynem, Karskiem i Trzcińcem) - stare lipy, dęby, klony, kępy krzewów i zarośli – siedlisko nietoperzy, sowy, szpaka, sikory, kuny, wiewiórki, owadów zapylających,
- 5) Łąki i pastwiska w okolicach Giżyna i Sumiła – siedlisko skowronka, potrzęsacza, trznadła, zająca, kuropatwy, motyli i pszczoły.

Gospodarka odpadami¹¹

Na terenie Gminy Nowogródek Pomorski obowiązuje Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032 wraz z Planem Inwestycyjnym ustanowionym Uchwałą Nr XX/240/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie uchwalenia aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 733) gmina odpowiedzialna jest za zorganizowanie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Objęcie gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi nieruchomości niezamieszkałych jest natomiast fakultatywne.

Systemem gospodarki odpadami komunalnymi w 2024 r. objętych zostało 2464 mieszkańców Gminy Nowogródek Pomorski oraz 219 właścicieli domków letniskowych lub nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. Posiadanie własnego kompostownika zadeklarowało 1405 mieszkańców Gminy Nowogródek Pomorski, co stanowi 57,02% objętych systemem.

Odpady komunalne zmieszane z terenu Gminy Nowogródek Pomorski kierowane były na wysypisko w miejscowości Dalsze, zarządzane przez firmę Eko – Myśl Sp. z o.o., określone w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023–2028”, jako regionalna instalacja przetwarzania odpadów komunalnych. Na terenie wysypiska zlokalizowane są trzy instalacje gospodarki odpadami, tj. instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, kompostownia odpadów zielonych ulegających biodegradacji i składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Na terenie Gminy Nowogródek Pomorski nie funkcjonuje punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Mieszkańcy mogą korzystać z punktu zlokalizowanego w Myśliborzu, przy ul. Cichej 21, prowadzonego przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Myśliborzu.

Celem wdrażanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi było wdrożenie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie do roku 2023 selekcji odpadów do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomie 35% wagowo. Gmina przygotowana była na poziomie 9,39%.

Wyroby azbestowe

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 poz. 10) wyroby te są uznawane za odpady niebezpieczne. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA) na lata 2009 – 2032 zakłada usunięcie i zutylizowanie azbestu z terenu całego kraju do roku 2032. Główne cele POKA to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

¹¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2025-2028 z perspektywą do 2030, Nowogródek Pomorski, 2025, autor: Katarzyna Helińska

Zgodnie z Bazą Azbestową na terenie Gminy Nowogródek Pomorski zostało do unieszkodliwienia 783 854 kg wyrobów azbestowych i zawierających azbest. Wszystkie z nich należy do osób prawnych.

4. OCENA ROZWIĄZAŃ FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNYCH I INNYCH USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO GMINY

4.1. Rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne zawarte w projekcie Planu ogólnego gminy i ich wpływ na poszczególne elementy środowiska

W planie ogólnym gminy Nowogródek Pomorski wyznaczono:

- 20 stref SW, o łącznej wielkości powierzchni: 11,9999 ha.

W większości w profilu dodatkowym występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wyjątkiem jest strefa 1, 2, 3, 11, 12, 16, 17SW, gdzie nie dopuszczono zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

- 338 stref SJ, o łącznej wielkości powierzchni: 285,1218 ha.

W 55 z nich, w profilu dodatkowym występuje teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej: 4, 5, 6, 38, 39, 52, 54, 76, 93, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 112, 114, 116, 117, 120, 124, 127, 149, 151, 152, 156, 162, 170, 173, 174, 178, 185, 186, 188, 193, 204, 207, 211, 232, 279, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 314, 322, 323, 324, 325, 330, 331SJ

- 177 stref SZ, o łącznej wielkości powierzchni: 92,3860 ha.

Strefy SZ występują w rozproszeniu, grupują się w miejscowościach wiejskich. Profil dodatkowy teren usług występuje 6 strefach: 21, 29, 61, 65, 66, 124SZ.

- 34 strefy SU, o łącznej powierzchni: 22,5076 ha.

W żadnej strefie nie określono profilu dodatkowego.

- 13 stref SP, o łącznej powierzchni: 150,9416 ha.

Wszystkie wyznaczone strefy zawierają profil dodatkowy – tereny usług.

- 17 stref SR, o łącznej powierzchni: 61,032 ha.

Teren elektrowni słonecznej w profilu dodatkowym przewidziano tylko w strefie 7 SR.

W pozostałych strefach nie przewidziano żadnego profilu dodatkowego.

- 29 stref SI, o łącznej powierzchni: 296,03 ha.

W 3 strefach SI dodano profil dodatkowy teren produkcji (21, 22, 31SI) a w 1 strefie profil dodatkowy teren usług (22SI).

- 58 stref SN, o łącznej powierzchni: 90,2616 ha.

Profil dodatkowy:

- teren usług sportu i rekreacji dodano do 39 stref SN
- teren usług kultury i rozrywki, dodano do 27 stref SN.
- teren usług handlu detalicznego – zastosowano w 29 strefach SN.
- teren usług gastronomii – zastosowano w 30 strefach SN.
- teren usług turystyki – zastosowano w 31 strefach SN.
- teren usług nauki oraz terenów usług edukacji – zastosowano w 27 strefach SN.
- tereny usług zdrowia i pomocy społecznej dodano do 27 stref SN.

- 8 stref SC, o łącznej powierzchni: 7,8663 ha.

5 stref SC: 1, 2, 4, 5, 6SC zawierają profil dodatkowy: tereny usług kultu religijnego oraz teren usług handlu detalicznego.

- 1 strefa SG, o łącznej powierzchni: 41,9645 ha.

- 171 strefy SO, o łącznej powierzchni: 13377,3476 ha.

W 6 strefach SO: 18, 38, 62, 128, 129, 158SO dopuszczono teren elektrowni słonecznej.

W 20 strefach SO: 25, 28, 33, 59, 60, 61, 64, 92, 108, 120, 137, 139, 154, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 167SO dopuszczono w profilu dodatkowym tereny elektrowni wiatrowej.

W 1 strefie SO: 18SO dopuszczono w profilu dodatkowym teren biogazowni.

- 6 stref SK, o łącznej powierzchni: 151,573 ha.

W żadnej strefie nie ustalono profilu dodatkowego.

W Planie Ogólnym Gminy Nowogródek Pomorski nie wyznaczono stref SH.

W strefach przewidziano wskaźniki:

SW	NZ	od 0,5 do 1,2	średnio 0,6
	UZ	od 25 do 30	średnio 26
	H	od 10 do 15 m	
	PBC	30 - 40 %	

SJ	NZ	od 0,3 do 0,8	średnio 0,5
	UZ	od 10 do 50	średnio 26
	H	od 6,5 do 10 m	
	PBC	od 30% do 75%	

SZ	NZ	od 0,2 do 0,5	średnio 0,5
	UZ	od 10 do 55	średnio 26
	H	od 8 do 15 m	
	PBC	od 30% do 70%	

SU	NZ	od 0,3 do 0,9	średnio 0,5
	UZ	od 15 do 50	średnio 26
	H	od 5 do 42 m	
	PBC	od 30% do 50%	

Na strefach 2, 14, 17, 20SU występują obiekty sakralne posiadające swoją specyfikę parametrów urbanistycznych – stąd stosunkowo duże wartości maksymalnej wysokości obiektów.

SP	NZ	od 0,5 do 1,2	średnio 0,6
	UZ	od 10 do 50	średnio 35
	H	od 10 do 40 m	
	PBC	od 20% do 70%	

SR	NZ	od 0,1 do 1,2	średnio 0,5
	UZ	od 10 do 70	średnio 30
	H	od 5,5 do 25	
	PBC	od 30% do 75%	

SI	NZ	nie ustalono*	
	UZ	nie ustalono*	
	H	nie ustalono*	
	PBC	20 %	

* - poza jednym wyjątkiem tj. w strefie: 21SI, gdzie: NZ ustalono na 0,5, UZ – 10%
H – 10 m, a PBC od 20%.

SN	NZ*	od 0,4 do 0,7	średnio 0,5
	UZ*	od 5 do 50	średnio 26
	H*	od 4 do 20 m	
	PBC	od 50% do 90%	

* Według parametrów które zostały ustalone (dla 13 stref spośród 58 nie ustalono tych parametrów).

SC	NZ	nie ustalono	średnio 0,13
	UZ	nie ustalono	średnio 11
	H	nie ustalono	
	PBC	od 30% do 50%	

SG	NZ	nie ustalono	
	UZ	nie ustalono	
	H	nie ustalono	
	PBC	nie ustalono	

SO	NZ	nie ustalono	
	UZ	nie ustalono	
	H	nie ustalono	
	PBC*	nie ustalono*	

* - poza wyjątkami w strefach: 18, 38, 62SO na poziomie odpowiednio 5, 5 i 30%.

SK	NZ	nie ustalono	
	UZ	nie ustalono	
	H	nie ustalono	
	PBC*	nie ustalono*	

* dla stref SK – PBC może być na poziomie 0%.

Wyznaczono też 52 obszary uzupełnienia zabudowy o łącznej powierzchni 158,4487 ha, w granicach których istnieją luki w zabudowie mogące pomieścić 229 lokali mieszkalnych: 70 w strefie z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, 158 w strefie z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i 1 w strefie z zabudową zagrodową.

Gminne akty planowania

przestrzennego, jak plany ogólne, odwzorowują politykę przestrzennej na terenie gminy, w granicach określonych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Ustalają one przeznaczenie terenu oraz określają sposoby zagospodarowania i warunki zabudowy terenu, w granicach określonych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, (z ograniczeniami w zakresie powierzchni biologicznie czynnej).

Plan ogólny gminy ma walory porządkowe w niewielkim tylko zakresie jest narzędziem kreacji przestrzeni w gminie. Jest znacząco ograniczony danymi, m.in. demografią i jej zmianami. W ramach planu ogólnego gminy wyznaczono Obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ) w ramach których można lokalizować zabudowę

Nie wyznaczono poza OUZ nowych terenów mieszkalnych (w zabudowie wielorodzinnej, jednorodzinnej lub zagrodowej) bowiem zapotrzebowanie na nową zabudowę (przyjęte w Planie ogólnym gminy zgodnie z rozporządzeniem rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych

w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów wyniosło 650 osób (130% x 500) było mniejsze niż chłonność i luki w zabudowie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w Obszarach Uzupełnień zabudowy.

Z uwagi na zmniejszającą się demografię, niewielkie zapotrzebowanie w gminie nie należy spodziewać się dużych zmian w przestrzeni gminy. Tym samym wpływ realizacji ustaleń Planu ogólnego na środowisko będzie niewielki. Z uwagi na porządkowanie przestrzeni, można nawet sądzić że pozytywny, biorąc pod uwagę wpływ na krajobraz i przyrodę.

Wpływ realizacji ustaleń planu ogólnego, z podziałem na poszczególne elementy środowiska:

- **powietrze** – Źródłem groźnych dla zdrowia zanieczyszczeń powietrza są przede wszystkim wykorzystywane na terenach miejskich i podmiejskich lokalne źródła ciepła, takie jak piece opalane węglem, drewnem czy olejem opałowym.

W gminie Nowogródek lokalne źródła ciepła nie są zlokalizowane w znaczącym skupieniu (nie ma na obszarze gminy aglomeracji miejskich), zabudowania są nieco rozproszone. Wzrost zanieczyszczeń powietrza szczególnie w okresie jesienno-zimowym nie jest tu mocno odczuwalny. Jednocześnie działania i programy mające na celu ograniczenie zjawisk niekorzystnych, poprzez wymianę pieców, promowanie działań budowlanych – ocieplania budynków, stosowanie niskoemisyjnych źródeł energii, również ma wpływ na zmniejszanie się zanieczyszczeń powietrza. Ocieplanie budynków (dofinansowania takich działań) powoduje, że mniej energii trzeba zużyć na ogrzanie budynków oraz mniej ciepła przedostaje się do powietrza. Poprawi to stan zdrowia mieszkańców, funkcjonowanie przyrody i zmniejszy wpływ na zmianę klimatu. Plan ogólny dopuści zwiększenia liczby siedlisk emitujących niską emisję, jednak dokument ten swym charakterem bardziej ogranicza ich ilość, poprzez brak możliwości dalszego rozwoju obszarów mieszkaniowych. Istnymi liniowymi emiterami zanieczyszczeń powietrza jest droga krajowa S3 oraz wojewódzka nr 119 (dawna droga krajowa), w ich obszarze dochodzi przede wszystkim do emisji hałasu. Istotny też wpływ na stan powietrza ma ilość pojazdów użytkowanych. Tendencje są zwykłe. Jednak i w tej dziedzinie następują modyfikacje w kierunku ograniczenia skutków użytkowania pojazdów, w szczególności wykorzystanie energii elektrycznej do ich zasilania. Wobec tego pomimo zwiększania się ich liczebności, może nastąpić spadek wpływu zanieczyszczeń komunikacyjnych. W ostatniej dekadzie nastąpiło dużo zmian, które realnie ograniczają negatywny wpływ na stan powietrza;

- **klimat akustyczny** - W gminie Nowogródek Pomorski hałas jest emitowany głównie w wyniku korzystania z komunikacji drogowej: drogi krajowej S3 oraz wojewódzkiej nr 119 (dawna droga krajowa), gdzie natężenie ruchu przekracza 3 mln pojazdów rocznie. Zasięg oddziaływania drogi S3 to obszar od 400 do nawet 700 m od drogi. Oddziaływanie jej ma więc wpływ na warunki życia mieszkańców Nowogródka Pomorskiego (zachodniej części miejscowości) oraz Trzcinna (wschodnia część miejscowości). Kolejowy ruch w gminie Nowogródek Pomorski jest zawieszony i raczej nie można spodziewać się przy współczesnych tendencjach, wznowienia ruchu. Poza tym w gminie Nowogródek Pomorski nie ma nadmiernego obciążenia hałasem. Zachowaniu stosunkowo dobrych warunków klimatu akustycznego, poza wyżej wspomnianymi obszarami położonymi wzdłuż drogi krajowej) sprzyja duże zalesienie. Nie ma też innych istotnych źródeł generujących uciążliwość dla środowiska. Do nowych elementów oddziaływania na klimat akustyczny zaliczyć należy elektrownie wiatrowe. Stopień oddziaływania tych elementów związany jest z wrażliwością odbiorców takich oddziaływań. Przyjęto umownie, że oddalenie od obiektów mieszkalnych tych urządzeń na odległość 700 m jest wystarczającym zabezpieczeniem przed wpływami takiego oddziaływania. Istnieje znacząca presja na lokalizację tych budowli, bo jednocześnie jako pozyskujące energię z Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) ograniczają one wpływ działalności ludzi na środowisko, w szczególności ilość zanieczyszczeń w powietrzu. Ich oddziaływanie jednak i zakres tego oddziaływania jest niewystarczający dla jednoznacznego określenia wpływu ich na środowisko

w tym na zdrowie i życie ludzi. Wpływ ten uzależniony jest ponadto od wielu różnych czynników, np. kierunku wiatru, morfologii terenu, pokrycia terenu, stąd różne będzie oddziaływanie tych obiektów, w zależności od ich usytuowania. Lokalizować je należy poza lasami i poza obszarami wykorzystanymi dla rozwoju turystyki i rekreacji, w obszarach których powinny powstać obszary ciche poza aglomeracją;

- **zdrowie ludzi** – użytkowanie poszczególnych terenów w sposób określony w planie ogólnym nie ma istotnego bezpośredniego wpływu na zdrowie i komfort życia ludzi. Bezpośredni wpływ mają rzeczy, które nie są regulowane Planem ogólnym (zdrowa żywność, dostęp do opieki zdrowotnej, styl życia, nawyki i zachowania, czystość wód ujmowanych i udostępnianych do spożycia). Pośrednio na zdrowie ludzi i komfort życia ma wpływ obsługa infrastrukturalna, funkcjonowanie gospodarki komunalnej, w tym gospodarowanie odpadami, oczyszczanie ścieków. Plan ogranicza rozwój zabudowy, tym samym bardziej opłacalnym ekonomicznie będzie budowa infrastruktury technicznej jak kanalizacja, wodociągi, itp. co będzie miało pozytywny wpływ na funkcjonowanie ludzi. Nie przewiduje się oprócz nowoczesnej infrastruktury jak elektrownie wiatrowe, słoneczne i biogazownie nowych elementów, które mogłyby mieć wpływ na zdrowie ludzi. Spośród dopuszczonych biogazownie rolnicze uważane są za nieszkodliwe – nie są zaliczane do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, biogazownie nierolnicze sytuowane w strefach SI i SP zlokalizowane zostały w znacznych odległościach od siedzib ludzi, elektrownie słoneczne – oprócz znaczącego wpływu na krajobraz nie wykazują stwierdzonego oddziaływania na zdrowie ludzi (sytuowanie ograniczone do miejsc w głównej mierze poprzedzonych ustaleniem warunków zabudowy), elektrownie wiatrowe ograniczone do miejsc oddalonych co najmniej 700 m od siedzib ludzi i w dużym stopniu poprzedzone przyjęciem planu miejscowego (lub planu w trakcie procedowania).

- **świat zwierzęcy i roślinny, różnorodność biologiczna** – Bogactwo flory i fauny budują różnorodne siedliska. Każde środowisko abiotyczne i kombinacja ich składowych, wpływa i buduje specyficzną florę i faunę - skupia /przyciąga odpowiadające dla nich gatunki środowiska biotycznego. Bogactwem są niewątpliwie obszary pokryte wodami oraz lasy. Siedliska te – cenne dla przyrody, zaliczone zostały głównie do strefy otwartej SO lub/oraz strefy zieleni urządzonej i rekreacji SN. Przeważnie nie są one objęte Obszarami uzupełnienia zabudowy (poza skupiskami zabudowy w ośrodkach miejscowości). Ingerencja w te obszary wymagać będzie planu miejscowego i zmiany Planu ogólnego. utrudnienie takie w ich zagospodarowaniu, stanowi dodatkowy czynnik ochronny. Ogranicza w intensywności wykorzystania przestrzeni poprzez narzucenie drastycznych ograniczeń (które głównie wynikają z przyjętych przez Państwo Polskie regulacji) w postaci minimalnej powierzchni biologicznie czynnej niewątpliwie będzie pozytywnie wpływać na świat zwierząt i roślin oraz różnorodność biologiczną.

Zagrożeniem istotnym dla tego środowiska są: melioracje – osuszające grunty i odprowadzające w szybszym tempie niż przewidywała natura. Powodują one zmiany charakteru siedlisk, eliminują obszary wodno-błotne i związane z nimi charakterystyczne dla nich gatunki.

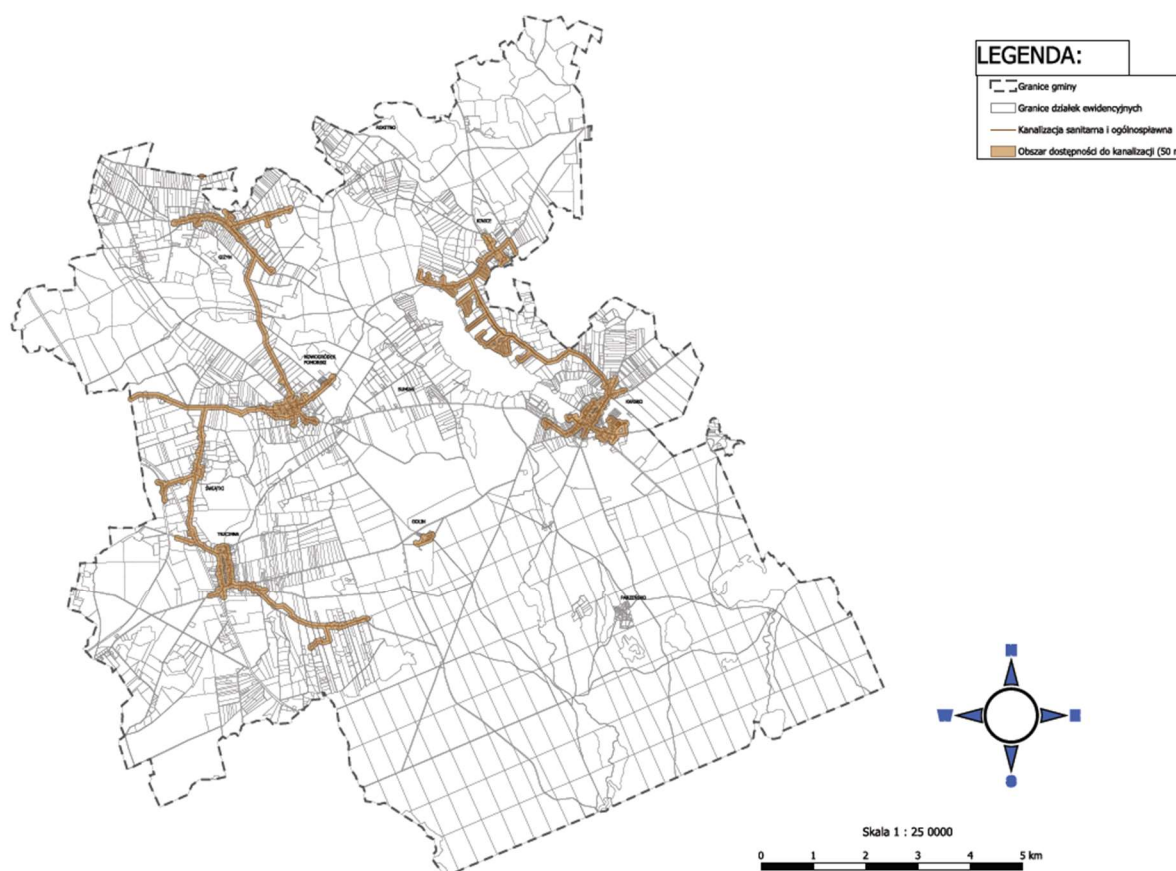
Ponadto zagrożeniem są: wyrobiska/kopalnie odkrywkowe, budowa infrastruktury technicznej, która zmienia stosunki wodne (odwodnienie obiektów infrastruktury technicznej), grodzenia utrudniające zwierzynie dostanie się do wody, jak i wszelkie działania prowadzące do eutrofizacji wód, w tym zanieczyszczenia gleby i wód.

Istotnym zagrożeniem dla fauny są też drogi, które przecinają korytarze przemieszczania zwierząt oraz elektrownie wiatrowe, choć tu zdania są podzielone. Ich lokalizacja została przewidziana w dużej odległości od obszarów Natura 2000 jak i Parku Krajobrazowego. Dla ochrony głównie fauny powstała inicjatywa powołania korytarzy ekologicznych. Prawie cała gmina Nowogródek Pomorski pokryta jest korytarzami ekologicznymi.

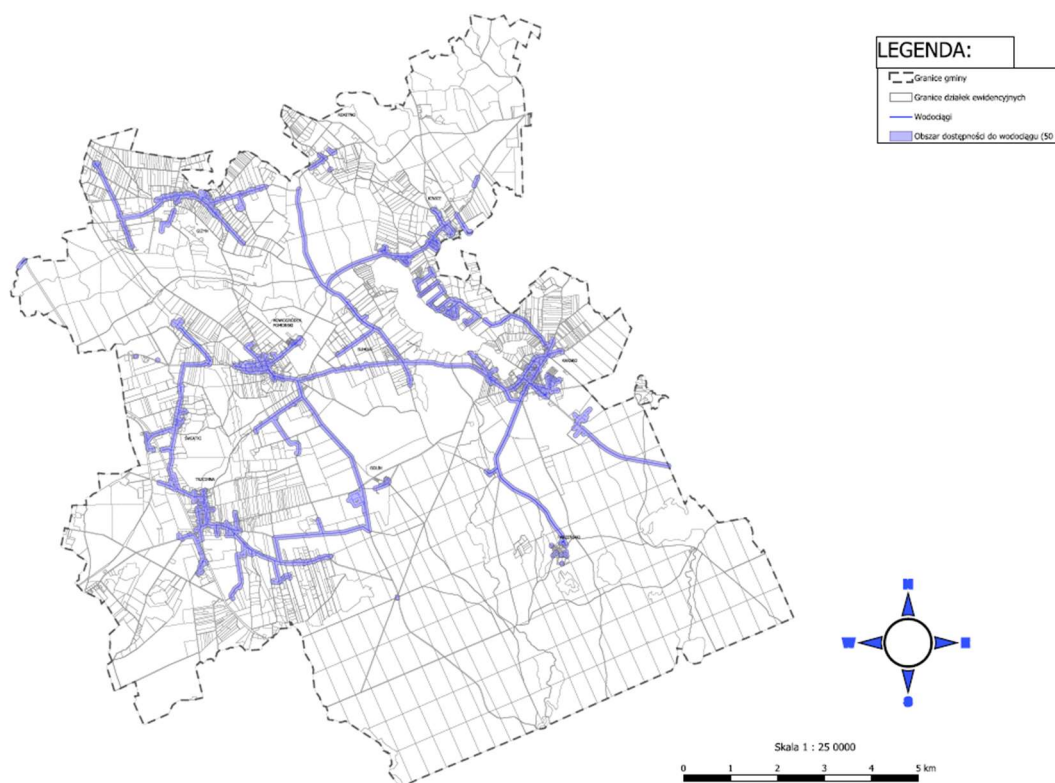
Duże ograniczenia w zabudowie w Planie ogólnym, wywrą pozytywny stały wpływ na świat zwierząt i roślin.

- **wody powierzchniowe i podziemne** – przyjęcie planu ogólnego nie będzie miało wpływu

na zmiany ilościowe i jakościowe wód powierzchniowych i podziemnych, na przedmiotowym terenie nie przewiduje się lokalizacji obiektów wymagających znaczącego zaopatrzenia w wodę. Wobec tego wpływ na stan ilościowych pod względem zużycia zasobu będzie niewielki. Ogólny stan wód powierzchniowych oceniony jest jako zły. Do najważniejszych zagrożeń jakości wód zalicza się: nielegalne zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery (ten zależy od ilości opadów i systematycznie się zmniejsza), małe źródła punktowe (np. nieszczelne szamba) oraz nadmierny pobór wód. Wspomniane działania powodują poważne zagrożenia również dla życia biologicznego wód powierzchniowych. Ponadto zagrożenia dla życia biologicznego wód powierzchniowych niosą ze sobą również zmiany klimatu - ekstremalne zjawiska pogodowe w szczególności długotrwałe okresy suszy. Zmiany klimatu i obniżanie się poziomu wód gruntowych, osuszanie terenów – odpływ wód, przez szeroko stosowane melioracje, ma wpływ pośrednio na zwiększenie się ilości zanieczyszczeń zgromadzonych w wodach powierzchniowych i na przyrodę. W wyniku zmian klimatu, oraz osuszania gruntów może dojść do przerwania przepływów mniejszych cieków. Wody podziemne są w lepszym stanie. Ocenia się że ich jakości i ilości nic nie zagraża. Prognozy te mogą być jednak nie trafione. Wody te często są zasilane przesiekaniem wód powierzchniowych. W POG rozwój terenów mieszkaniowych obejmuje głównie tereny zaopatrzone w system kanalizacji sanitarnej i wodociągów, dlatego nie jest spodziewany znaczący negatywny wpływ na ten komponent środowiska.

Rys. 29. Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej w gminie.

Rys. 30. Dostępność sieci wodociągowej w gminie.

- **powierzchnie ziemi oraz gleby** – Przyjęcie Planu ogólnego wpłynie na racjonalną gospodarkę gruntami, spowoduje większe skupienie zabudowy, w przeciwieństwie do tendencji wynikających z decyzji o warunkach zabudowy – rozpraszania zabudowy, wobec tego przyjęcie POG będzie miało pozytywny wpływ na gospodarkę ziemią. Powierzchnia ziemi, gleby zagrożone są uwarunkowaniami niezależnymi od dokumentu. W gminie gleby nie są narażone na powódzie, ale są silnie zagrożone suszą¹² Wpływ na gleby ma ponadto szeroko pojęta mechanizacja w rolnictwie, oraz technologia nawożenia i ochrony roślin. Efektem przyjęcia planu będzie trwałe wyłączenie części gruntów z produkcji rolniczej. Jednocześnie przyjęcie planu będzie ograniczeniem większego, dalszego przekształcania gruntów na cele nierolnicze. Docelowo więc ocenia się że przyjęcie POG będzie miało dobry wpływ na ten komponent środowiska.
- **kopaliny** – na terenie objętym projektem planu kopaliny zostały uwzględnione, występują one w gminie w niewielkim zakresie. Złoża zostały zarezerwowane dla przyszłej eksploatacji poprzez ujęcie ich w strefie SO – wolnej od zabudowy. Przyjęcie POG w należyty sposób chroni kopaliny.
- **krajobraz** – ustalenia planu przyczynią się do uporządkowania i ochrony krajobrazu, poprzez ograniczenie możliwości zabudowy do miejsc skupienia zabudowy. Pozytywny wpływ na krajobraz będą miały ustalenia określające minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – przy czym nie będzie to oddziaływaniem danego dokumentu, ale przyjętych przez Państwo Polskie regulacji.

¹² PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU MYŚLIBORSKIEGO NA LATA 2025-2030, Wojciech Pająk, Myślibórz 2024.

Dokument uwzględnia wyznaczone audytem krajobrazowym krajobrazy priorytetowe, które obejmują strefy otwarte i zabudowy w miejscowościach Nowogródek Pomorski, Chocień i Rataje.

Istotnym wyzwaniem dla krajobrazu jest rozwój infrastruktury OZE – elektrowni słonecznych, elektrowni wiatrowych i biogazowni. W szczególności estetyka elektrowni słonecznych nie współgra z tradycjami i funkcją predysponowaną w Ekofizjografii, której rozwój opiera się na krajobrazach w jak największym stopniu naturalnych. Należałoby więc ograniczyć rozmieszczenie tych urządzeń do terenów nie będących pod ochroną przyrodniczą lub krajobrazową oraz w odpowiedniej odległości od siedlisk ludzi, terenów i obiektów istotnych dla turystyki i od wód powierzchniowych.

- **dziedzictwo kulturowe** – przyjęcie planu ogólnego może mieć znaczenie dla terenów objętych ochroną konserwatorską głównie dla układów urbanistycznych, w planie tym ustalono zgodnie z rozporządzeniem ograniczenia w zakresie minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, które nie przystają do sytuacji zadość czyniąc wymaganiom rozporządzenia. W dokumencie POG uwzględnia się wszystkie obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską, choć dokument nie ma możliwości wskazania tych obiektów i obszarów.

4.2. Ocena zgodności ustaleń Planu ogólnego gminy z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym

W Ekofizjografii przypisano predysponowane funkcje do obszarów o określonych uwarunkowaniach:

1. Funkcje przyrodnicze i leśne – grunty pokryte lasem, wodami, obszary w trakcie melioracji, obszary podmokłe zaliczono do strefy otwartej, w niektórych przypadkach do strefy zieleni urządzonej i rekreacji.
2. Funkcje rolnicze – występowanie w dużej mierze gruntów słabszych i mniej przydatnych dla gospodarki rolnej jest podstawą do tworzenia i rozwoju drobnych gospodarstw ekologicznych, oraz agroturystycznych (w tym rybackich), które uzupełniałyby funkcję turystyczną, mogłyby dla zbytu swoich produktów wykorzystywać ruch turystyczny - tereny o takich predyspozycjach przypisano do strefy wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową, strefy otwartej oraz strefy produkcji rolniczej,
3. Funkcje usługowe – związane z obsługą mieszkańców oraz turystów, ponadto usługi oświaty tereny związane z prowadzeniem działalności turystycznej - tereny o takich predyspozycjach przypisano do strefy usług lub stref wielofunkcyjnych którym służyły, oraz do strefy zieleni i rekreacji,
4. Funkcje mieszkaniowe (osadnicze) – w gminie mieszka około 3 tys. ludzi. Jest rozwinięta niezbędna infrastruktura techniczna (kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa). W miejscowościach wiejskich z zabudową rozproszoną głównie występuje sieć wodociągowa. Konsekwencje złego funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej może doprowadzić do degradacji jakości wód powierzchniowych (a docelowo również podziemnych), wpłynąć na komfort życia mieszkańców gminy, a pośrednio długoterminowo wpłynąć na krajobraz i możliwość rozwoju turystyki i rolnictwa ekologicznego. Dalszy rozwój więc funkcji należy skupić wokół istniejącej infrastruktury lub planować budowę odpowiednich dla obsługi systemów infrastruktury technicznej. Funkcje mieszkalne - tereny o takich predyspozycjach przypisano do stref wielofunkcyjnych głównie z zabudową mieszkaniową wielorodzinną i jednorodzinną, a także z zabudową zagrodową,
5. Funkcja uzdrowiskowa – wymaga nie tylko określonych uwarunkowań np. wolna od presji hałasu, zanieczyszczeń, wymaga występowania specyficznych służących tej funkcji zasobów np. lasów (i ich olejków eterycznych), wód podziemnych zmineralizowanych o właściwościach zdrowotnych, albo wód termalnych, borowiny. Istotny dla rozwoju tej funkcji jest też zasób kulturowy – obecność zabytków w okolicy, obecność ciekawych kojących krajobrazów najlepiej z wodą, a przede wszystkim nasycenia odpowiedniego roślinnością (około 75 % powierzchni biologicznie czynnych). Wymaga też obecności infrastruktury – obiektów noclegowych, zabiegowych/leczniczych/fizykoterapeutycznych, publicznych. Im więcej jest elementów współistniejących tym większe znaczenie zyskuje uzdrowisko i większa jest szansa utrzymania i rozwoju przedmiotowej funkcji. Z uwagi na liczne ograniczenia, wynikające z ochrony ustanowionych uzdrowisk, i jednocześnie wymagań długotrwałej konsekwentnej polityki budowania znaczenia uzdrowiska, coraz mniejsze jest zainteresowanie rozwojem tego rodzaju funkcji - nie przewidziano obecności tej funkcji,
6. Funkcje wydobywcze – w gminie funkcjonuje 1 obszar górniczy – funkcja ta do czasu rekultywacji, będzie stałą w kolizji z funkcją predysponowaną, może też przyczynić się do obniżenia poziomu wód gruntowych w okolicy, co również nie będzie służyć funkcjom rolniczym, leśnym i przyrodniczym oraz mieszkalnym. W projekcie POG przewidziano

strefę górnictwa na terenach górniczych, a złoże objęto strefą otwartą, żeby zabezpieczyć ich wydobywanie w latach przyszłych,

7. Funkcje przemysłowe i składowe – funkcje te o ile nie emitują hałasu, zanieczyszczeń powietrza i wody, nie wykorzystują zasobów wody – można uznać, że są pożądane w miejscach nie kolidujących ze środowiskiem przyrodniczym oraz funkcją predysponowaną i mieszkaniową. W pozostałych przypadkach o ile ich lokalizacja jest konieczna, powinna zostać wybrana tak, żeby w najmniejszym stopniu kolidowała z funkcją przyrodniczą i mieszkaniową. Niezależnie od uciążliwości powinna być lokalizowana z dala od miejsc przydatnych dla funkcji predysponowanej – turystyki – z dala od rzek, jezior, szlaków turystycznych. – strefą gospodarczą objęto tereny które pełnią taką funkcję obecnie, lub zostały wyznaczone przez JST do pełnienia takiej funkcji. W strefie tej też umieszczono biogazownie które nie mieszczą się w zakresie biogazowni rolniczych.
8. Funkcje pozyskiwania energii OZE i inne techniczne (wieże telefonii komórkowej, GPZ, oczyszczalnie ścieków itp.) – funkcje te powinny zostać wykluczone z miejsc przydatnych dla funkcji predysponowanej – turystyki – z dala od rzek, jezior, szlaków turystycznych, turystycznej bazy noclegowej, ale też z dala od funkcji mieszkaniowej. Obecnie obiekty OZE dzieli się na obiekty pozyskujące energię z siły wiatru i ze słońca, oraz ciepła ziemi. O ile siłownie wiatrowe są bardziej uciążliwe pod względem wibracji, hałasu, efektów świetlnych są mimo wielkości mniej inwazyjne w krajobrazie niż farmy fotowoltaiczne wraz z magazynami energii, które z mniejszych odległości zakłócają krajobraz, z większą o wiele intensywnością. Funkcja ta stoi w dużym konflikcie z funkcją turystyki. Tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń do pozyskiwania energii odnawialnej i dla innych urządzeń technicznych wyznaczono głównie w strefach otwartych rozszerzeniem o dodatkowe odpowiednie profile tej funkcji.

4.3. Ocena zgodności z przepisami szczególnymi i przepisami prawa miejscowego w zakresie ochrony środowiska

Ustalenia planu nie stoją w sprzeczności z przepisami szczególnymi, jak:

- ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska;
- ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne;
- ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin;
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt;
- ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku

- w gminach;
- ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
 - ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

W ramach projektu Planu ogólnego dopuszcza się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III w zakresie dopuszczonym ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zmiany takie poza OUZ, wymagać będą sporządzenia miejscowego polanu zagospodarowania przestrzennego.

4.4. Ocena ochrony zasobów i walorów środowiska kulturowego

Projekt planu ogólnego dysponuje narzędziami, które nie sprzyjają wyodrębnianiu i podkreślaniu walorów kulturowych. W dokumencie obiekty te i obszary uwzględniono poprzez zachowanie układów ruralistycznych oraz dobór parametrów w ramach standardów urbanistycznych.

4.5. Ocena skuteczności ochrony bioróżnorodności

Na różnorodność biologiczną, zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej uchwalonej z 1992 r., składają się elementy przyrody w pełni naturalnej – powszechnie uważanej za najcenniejszą. Gmina Nowogródek Pomorski wyróżnia się bogatą bioróżnorodnością dzięki położeniu wśród lasów, jezior i terenów chronionych, dużemu zróżnicowaniu krajobrazu, co sprzyja występowaniu wielu gatunków roślin i zwierząt. Duża bioróżnorodność w szczególności wynika z obecności w środowisku gminy wody, torfowisk oraz znacznego odsetka gruntów pokrytych lasami. Podstawą bioróżnorodności jest bogactwo siedlisk, a tu występuje wiele siedlisk, z których najbardziej cenne i najbardziej zagrożone są te zależne od wody i od wysokich stanów wód gruntowych.

W planie ogólnym gminy ochrona bioróżnorodności odbywa się poprzez ustalenia powierzchni biologicznie czynnej, udziału powierzchni zabudowy oraz ograniczeniu rozpraszania zabudowy poprzez właściwe rozmieszczenie stref funkcjonalnych oraz ustanowienie Obszaru uzupełnienia zabudowy. Wyczerpano więc wszystkie narzędzia dostępne dla kształtowania przestrzeni dla ochrony bioróżnorodności. Nie ulega jednak wątpliwości że jej stan nie zależy wyłącznie od dokumentu jakim jest POG. Przede wszystkim będzie zależał od zmian globalnych – zmian klimatycznych.

Istotnym w tym przypadku zagrożeniem są:

- presja antropogeniczna: wycinka drzew, presja turystyczna, zanieczyszczenia ściekowe.
- zmiany klimatyczne: anomalie pogodowe –występujące coraz częściej susze, nawałne deszcze oraz coraz wyższe temperatury w poszczególnych porach roku,
- fragmentacja siedlisk: rozproszone zabudowy, budowa infrastruktury która stanowi bariery dla przemieszczania się, ekspansji gatunków i intensyfikacja rolnictwa.

Nie na wszystkie z tych negatywnych zjawisk wpływ ma dokument planu ogólnego gminy. Można jednak stwierdzić, na podstawie wykorzystania dostępnych narzędzi (utworzenia

Obszaru uzupełnienia zabudowy) i właściwego wskazania w planie ogólnym stref planistycznych, że przyjęte rozwiązania będą służyły zachowaniu bioróżnorodności.

5. OCENA PROPONOWANYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO GMINY WARUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW WYNIKAJĄCYCH Z POTRZEB OCHRONY ŚRODOWISKA

Rozwiązania prezentowane w projekcie planu ogólnego gminy (POG) są adekwatne do miejscowych uwarunkowań. Wszystkie elementy projektu zostały wyważone i dostosowane do wymogów ochrony środowiska. Uwzględnione zostały predyspozycje poszczególnych terenów do pełnienia właściwych sobie funkcji, w tym obszary do pełnienia funkcji przyrodniczych przypisane zostały do stref otwartych, lub stref o niskiej intensywności zagospodarowania jak strefa zieleni i rekreacji.

Ochronę środowiska w tym dokumencie można zapewnić poprzez odpowiednie zastosowanie dostępnych narzędzi planistycznych oraz właściwe rozmieszczenie stref planistycznych z uwzględnieniem preferencji określonych w Ekofizjografii :

- poprzez zabezpieczenie siedlisk istotnych dla bioróżnorodności - pozostawienie jej w funkcji przyrodniczej (np. las), tereny wód i przywodne, tereny dolin rzecznych,
- zabezpieczenie korytarzy przemieszczania się gatunków do miejsc węzłowych.

Biorąc powyższe pod uwagę ocenia się dobrze rozwiązania zastosowane w projekcie planu.

6. OCENA ZAGROZEŃ DLA ŚRODOWISKA, W TYM WPŁYWU NA ZDROWIE LUDZI, MOGĄCYCH POWSTAĆ NA TERENIE OBJĘTYM USTALENIAMI PLANU I W ZASIĘGU JEGO ODDZIAŁYWANIA, W WYNIKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU

Realizacja dokumentu utworzonego według przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, spowoduje generalnie pozytywny wpływ na środowisko, w wyniku zatrzymania rozpraszania się zabudowy na nowe tereny.

Dokument ten ma jednak charakter ogólny. Pod pojęciami użytych stref w dalszej konsekwencji stosowania Planu ogólnego gminy (POG) mogą nastąpić przeznaczenia na który dokument ten nie będzie miał już wpływu.

Profile stref: podstawowy i dodatkowy obejmują bowiem tereny wskazane w tabeli oraz odpowiadające im tereny klas niższego poziomu, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 (poz. 2404).

Pod profilem terenów produkcji występują np. tereny produkcji przemysłowej, ale też teren produkcji energii (elektrowni wiatrowej i słonecznej) – trudno więc ocenić, w jaki sposób w dalszych krokach planowania przestrzennego prowadzona będzie polityka gospodarowania przestrzenią. Plan ogólny gminy traktować można jako potencjał, który może zostać wykorzystany zarówno w dobrym celu jak i w złym, powodującym zagrożenia, których dziś nie

da się przewidzieć (w przywołanym przykładzie można będzie na podstawie POG przyjąć plan miejscowy dla nieuciążliwej produkcji albo produkcji, która będzie generowała uciążliwość).

Przeznaczenia na cele inne niż mieszkalne przeważnie będą wymagały miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w sporządzaniu których uczestniczy wiele instytucji/organów, które mają wpływ na kształt dokumentów tworzonych na podstawie POG. Nadto plany miejscowe (tworzone na podstawie POG) podlegają konsultacjom ze społeczeństwem, dlatego istnieją solidne podstawy, że wykorzystanie dokumentu POG w niekorzystny dla społeczeństwa sposób nie dojdzie do skutku.

Należy tu podkreślić, że poszczególne inwestycje podlegają rygorom przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, jak i ustawy Prawo ochrony środowiska, dlatego nie należy spodziewać się, że w wyniku realizacji tego dokumentu powstanie znaczący negatywny wpływ na środowisko.

7. OCENA POTENCJALNYCH SKUTKÓW TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Gmina Nowogródek Pomorski nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami innych państw i nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko w rozumieniu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

8. MOŻLIWE ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Biorąc pod uwagę format dokumentu, ściśle określoną metodykę dla tworzenia projektu POG, opracowaną dla wszystkich gmin w Polsce, przedstawianie alternatywnej wersji projektu jest zbędne. Przy tworzeniu projektu POG tereny cenne przyrodniczo, wskazane w ekofizjografii jako mające znaczenie dla pełnienia funkcji przyrodniczych, czy też o uwarunkowaniach niesprzających zabudowie i zagospodarowaniu pomijano, wyznaczając na tych terenach strefy otwarte, a w terenach atrakcyjnych turystycznie lub istotnych dla pełnienia funkcji integracyjnych - wyznaczono tereny zieleni i rekreacji o udziale powierzchni biologicznie czynnej minimum 50 %.

Rozwiązania planu budowane były w oparciu o wytyczne ekofizjografii na zasadzie eliminacji z zagospodarowania terenów trudnych do zagospodarowania, a przydatnych przyrodzie oraz wykluczania rozwiązań niekorzystnych. Prace zmierzały do określenia rozwiązania najbardziej optymalnego, dlatego nie proponuje się innych rozwiązań w niniejszej prognozie.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Formuła oraz stopień ogólności dokumentu uniemożliwia formułowanie działań kompensujących, zapobiegających negatywnym oddziaływaniom na środowisko. Dokument ten w swej pierwszej wersji/wydania będzie miał charakter opisujący bardziej niż kreujący lub zmieniający. Stanowi swoistą inwentaryzację przestrzeni z elementami porządkowania. W ograniczonym bardzo zakresie (zgodnie z przepisami) może więc wpływać na środowisko. Nie należy spodziewać się w wyniku przyjęcia tego dokumentu negatywnych oddziaływań na środowisko, raczej przeciwnie. Ograniczenie obszarów możliwej zabudowy oraz uporządkowanie/zinwentaryzowanie struktury wpłynie pozytywnie na przestrzeń i na środowisko.

10. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Środowisko badane jest systematycznie przez służby ochrony środowiska - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w zakresie stanu środowiska: czystości powietrza, wód itd. oraz Inspekcję Sanitarną. Podlega monitorowaniu przez WIOŚ dodatkowo z tytułu prowadzonej działalności związanej ze składowaniem odpadów. Dlatego nie proponuje się dodatkowego monitoringu, aby nie powielać zadań PPIS i WIOŚ. Kontrola w zakresie bilansu odbieranej wody i oddawanych ścieków w przypadku zastosowania szczelnych zbiorników na ścieki oraz jakości wód odbieranych przez środowisko z przydomowych oczyszczalni ścieków, prowadzona jest przez Gminę. W zakresie odpowiadającym kompetencjom gmin prowadzi też kontrolę nad jakością powietrza oraz odpadami komunalnymi. Środki te wydają się wystarczające w powiązaniu z przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska.

Realizacja potencjalnych funkcji usługowych i przemysłowych, które okazałyby się bardziej uciążliwe dla środowiska i ludzi poprzedzana jest stosownymi procedurami administracyjnymi np. wydaniem Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a w planach miejscowych procedurą strategicznych ocen wpływu na środowisko. Wobec tego można uznać, że środowisko jest zabezpieczone przed nieoczekiwanym negatywnym wpływem działalności ludzi. Nie ma więc potrzeby nakładania na gminę obowiązku monitoringu skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu - Plan ogólnego o takim poziomie ogólności, przy jego pierwszej edycji.

11. WPŁYW NA CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU

W wyniku analizy zapisów w odniesieniu do środowiska przyrodniczo-kulturowego stwierdzono, że projekt planu ogólnego odpowiada celom ochrony środowiska na wszystkich szczeblach (międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym). Wśród głównych celów odnoszących się do problematyki ochrony środowiska, ustanowionych przez Unię Europejską można wyróżnić m.in. przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochronę różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

W protokołach do Konwencji Narodów Zjednoczonych zapisane zostały główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym. Są to m.in.:

- Konwencja w sprawie transgranicznego przemieszczania zanieczyszczeń na dalekie odległości, Genewa 1979. Głównym jej celem jest powstrzymanie przemieszczania się szkodliwych zanieczyszczeń na dalekie odległości.
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian Klimatu, Rio de Janeiro 1992 r. oraz Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian Klimatu, Kioto 1997 r. Celem ochrony jest w niej głównie powstrzymanie niekorzystnych zmian klimatycznych.

W projekcie planu zawarte zostały cele przedstawione w poniższych dokumentach:

- Europejska Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” jest dokumentem mającym na celu ochronę przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Jego głównym celem jest odbudowa bioróżnorodności w Europie do 2030 r. Celami szczegółowymi i działaniami, które ma podjąć Komisja Europejska są m.in.: – ochrona i przywracanie dobrego stanu przyrody w Unii Europejskiej, w tym spójna sieć obszarów chronionych, – unijny plan odbudowy zasobów przyrodniczych: odbudowa ekosystemów lądowych i morskich, – umożliwienie zmiany transformacyjnej, – Unia Europejska na rzecz ambitnego światowego programu na rzecz różnorodności biologicznej.
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, która zakłada:
 - dążenie do większej ochrony i poprawy stanu środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne przedsięwzięcia służące stopniowemu ograniczaniu zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych oraz zaprzestaniu lub stopniowemu eliminowaniu zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, - zapewnianie stopniowego ograniczenia zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobieganiu ich dalszemu zanieczyszczeniu, - dążenie do zmniejszenia skutków powodzi i suszy.
- „Europejski Zielony Ład” przedstawiony w grudniu 2019 roku przez Komisję Europejską jest nową strategią na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe

i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych. Najważniejszymi inicjatywami „Europejskiego Zielonego Ładu” są: ambitne cele klimatyczne, czysta, przystępna cenowo i bezpieczna energia, strategia przemysłowa na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym, zrównoważona i inteligentna mobilność, ekologizacja wspólnej polityki rolnej / strategia „od pola do stołu”, zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej, - dążenie do zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska, uwzględnienie kwestii zrównoważonego rozwoju we wszystkich obszarach polityki UE, UE w roli światowego lidera, współpraca – Europejski Pakt na rzecz Klimatu.

- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 tzw. SPA2020. Łagodzenie skutków zmian klimatu i ich czynników antropogenicznych, w tym m.in. łagodzenia skutków miejskiej wyspy ciepła w okresie wysokich temperatur powietrza, zanieczyszczenia, wodnej i wietrznej erozji gruntu, łagodzenie skutków intensyfikacji opadów poprzez: zapewnienie efektywnej wentylacji miast poprzez wprowadzanie korytarzy i zielonych pierścieni wokół miast z kontynuacją w strefie pozamiejskiej, w szczególności terenów leśnych, zapobieganie podtopieniom i powodziom poprzez zwiększenie wyposażenia w sprawny system odwodnienia i ochronę przed zabudową obszarów pochłaniających nadmiar wody, opóźniających odpływ/spowalniających przepływ i retencjonujących ją, jak: poldery, suche zbiorniki wodne, tereny zielone i grunty o dużej pojemności wodnej (głównie torfy, mursze), zmniejszenie negatywnego oddziaływania niedoborów wody (susza) poprzez zmniejszanie zużycia wody, m.in. wodochłonności produkcji, wprowadzanie mechanizmów finansowych sprzyjających oszczędności wody a także uszczelnienie systemów wodociągowych w celu ograniczenia strat w sieci.
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r., wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r., wyznacza on następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:
 - -7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
 - 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
 - wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
 - redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

Jedynie środki, którymi dysponuje dokument i które zostały użyte w powyższych celach, były standardy urbanistyczne, czy narzędzia takie jak Obszar uzupełnienia zabudowy.

W zasadzie powyższe cele zostały wpisane już w przepisy dotyczące Planu ogólnego gminy. Spełnienie tych przepisów, w tym art. 13b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stanowi automatycznie realizację powyższych celów.

W niniejszej Prognozie uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla:

- Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r.
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry - rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r.

12. PROGNOZA SKUTKÓW WPŁYWU USTALEŃ PLANU NA ŚRODOWISKO, WNIOSKI

Przewiduje się zahamowanie i odwrócenie trendów - pierwszeństwo uzyska rozwój sfery przyrodniczej, człowiek ograniczy swoją ekspansywność. Nie będzie to proces natychmiastowy, ale raczej na zasadzie wyhamowania, a następnie zwrotu w kierunku natury. Coraz bardziej zmniejszać się będzie wpływ człowieka na środowisko, w tym środowisko przyrodnicze. Z uwagi na kurczenie się populacji człowieka na sile przybierze zjawisko naturalizacji. Zahamowana zostanie emisja obszarowa, zmniejszy się ilość wytwarzanych odpadów, ilość ścieków, w wyniku zmniejszenia populacji, ale nie tylko również w wyniku prac nad nowymi proekologicznymi rozwiązaniami oraz szeroko zakrojoną kampanią informacyjną. Rozwój nowych technologii, takich jak pozyskiwanie odnawialne źródła energii czy recykling, złagodzi skutki degradacji środowiska i przyczyni się do bardziej zrównoważonego rozwoju. Eksploatacja zasobów naturalnych, pobór wód, melioracje, wylesianie oraz wciąż duże zanieczyszczanie środowiska będą miały jeszcze istotny ale coraz mniejszy wpływ na ograniczenia bioróżnorodności. Zwiększy się ilość zarówno gatunków rodzimych jak i obcych – zawleczonych na obszar przez człowieka lub zwiększających swój zasięg, w związku ze zmianą klimatu. Ekstremalne zjawiska pogodowe: susze, upały, powodzie, huragany, nawalne deszcze, gradobicia mogą jeszcze towarzyszyć przez dziesięciolecia, ale coraz mniej będą zależne od działalności człowieka. Trudno tu prognozować czy złagodzenie agresji człowieka w odniesieniu do środowiska przyniesie rezultaty czy zjawiska będą miały miejsce i jak długo czy się wycofają. Czy może dotychczasowe działania przyniosły nieodwracalne skutki i zjawiska takie będą się nasilać.

W tym czasie (w perspektywie 30 lat) następować będzie stopowienie przestrzeni, wycofywanie się wód z obszarów uznanych za młodogłacjalne. Tu również trudno wyrokować jak silny to będzie proces, czy będzie odczuwalny czy może wręcz budzący poczucie ubytku. Przerwana może zostać ciągłość niektórych cieków. Szczególnie i jeszcze bardziej niż dziś zagrożone będą siedliska i populacje zależne od wody. Spodziewać się trzeba zjawisk przerzedzenia lasu. Jednocześnie coraz więcej terenów będzie pokrywać się roślinnością ruderalną lub celowo zalesiana, zgodnie z wdrożonymi działaniami – polityką państwa i polityką unijną.

Z powodu ograniczonej ilości wody stężenie w niej zanieczyszczeń wytwarzanych przez człowieka zacznie wzrastać. Nie będzie to nagłe i w formie ekologicznej katastrofy, ale nastąpi zanikanie siedlisk wodnych co w konsekwencji spowoduje zmniejszenie bioróżnorodności pod tym względem i nierównowagę w środowisku. Będą znikać niektóre gatunki zwierząt i roślin, wraz z wyginięciem ich siedlisk. Może nastąpić konieczność regulacji gospodarki wodą,

ograniczenia w hodowli lub niektórych upraw, niektórych owoców (wymagających odpowiedniej ilości wody).

Stan środowiska w dużej mierze zależy będzie też od kondycji ekonomicznej człowieka oraz od jego mobilności (np. cen/dostępności paliw). To ważyć będzie o sile antropopresji.

Rozwój sieci kanalizacji będzie słabł, nadal będzie to wyzwanie dla samorządu, który będzie skłaniać się do zastępczych systemów odprowadzania ścieków, lub na zasadzie współpracy z branżą naukową wypracowana zostanie nowa technologia, która rozwiąże problem presji na środowisko w tym zakresie.

Zmiany w zakresie przekształceń gruntów zwolnią – proces zależny od dostępności paliw i energii, oraz nowych technologii. W krajobrazie pojawiać się będzie coraz więcej obiektów wytworzonych przez człowieka służących do produkcji energii (siłowni wiatrowych, pustyń fotowoltaicznych), i obiektów telekomunikacji.

Prognozuje się, że realizacja projektu planu ogólnego wywoła pozytywne skutki:

- doprowadzi do zbieżności wszystkie dokumenty dotyczące planowania przestrzennego – dotychczas warunki zabudowy nie musiały być zbieżne ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wywoływało to dysonans i brak kontroli nad tym co się wokół nas dzieje,
- ograniczy rozpraszanie zabudowy,
- realizowane funkcje /strefy zgodnie będą z predyspozycjami do pełnienia określonych funkcji określonych w Ekofizjografii, tym samym ochroni przed zabudową obszary o predysponowanej funkcji przyrodniczej,
- ograniczy nadmierne betonowanie przestrzeni – w wyniku ustalonych minimalnych powierzchni biologicznie czynnych dla poszczególnych stref.

13. WSKAZANIE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Podstawowym problemem w toku prac nad Prognozą był ogólny charakter Planu ogólnego gminy, który nie proponuje konkretnych przedsięwzięć, jakie będą realizowane w jego ramach pod względem charakterystyki i lokalizacji.

W przypadku braku konkretnych rodzajów i lokalizacji przedsięwzięć, ocena wpływu na środowisko ma charakter ogólny. Określając ten wpływ kierowano się zasadą przezorności. W toku prac nad oceną pomocne były doświadczenia własne autorów z opracowywania prognoz dla planów, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W analizach do Prognozy, przyjęto najnowsze dane uwzględniając obecny stan technologii, zakładając, że w przyszłości, wobec postępu technicznego, negatywne oddziaływania na środowisko mogą być tylko mniejsze.

14. STRESZCZENIE PROGNOZY W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Opracowanie dotyczy gminy Nowogródek Pomorski. Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w województwie zachodniopomorskim, powiecie myśliborskim. Powierzchnia gminy Nowogródek Pomorski wynosi 14 589 ha, zajmuje 735 miejsce pod względem

powierzchni gmin w Polsce (na 2 479 ogólnej liczby gmin). Gmina Nowogródek Pomorski graniczy od południa z województwem lubuskim – gminą Kłodawa i Lubiszyn, od wschodu graniczy z gminą Barlinek od zachodu z gminą Myślibórz – gminami położonymi w województwie zachodniopomorskim. Zamieszkuje ją 3267 osoby (stan na 31 grudnia 2024 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 22,7 osób na 1 km². Obszar gminy Nowogródek Pomorski dzieli się na 8 obrębów ewidencyjnych: 001 Rokitno, 002 Kinice, 003 Giżyn, 004 Nowogródek Pomorski, 005 Sumiak, 006 Karsko, 007 Świątki, 008 Trzcinna. Obszar gminy podzielony jest 10 sołectwach, w których położone są 23 miejscowości.

Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej:

- wodociągowej – 86,8%
- kanalizacyjnej – 23,1 %.

W gminie Nowogródek Pomorski 32,8 % jej obszaru stanowi obszary prawnie chronione (stan na 31 grudnia 2023 r.). Gmina Nowogródek Pomorski położona jest w zasięgu Barlineckiego Parku Krajobrazowego oraz jego otulinie., Obszarach chronionego krajobrazu:

- „B” (Myślibórz) - utworzony w celu ochrony zwartego kompleksu lasów mieszanych, w których dominują dęby, buki i sosny, a także licznych jezior i oczek śródlęśnych, które obok roli biocenotycznej spełniają funkcje tzw. małej retencji wody, oraz stabilizują poziom wód gruntowych,
- „C” (Barlinek)- utworzony dla ochrony licznych bezodpływowych jezior, rynien polodowcowych oraz doliny rzeki Kłodawki.

Występują też obszary Natura 2000:

- Obszary Specjalnej Ochrony (utworzone na podstawie dyrektywy ptasiej): „Puszcza Barlinecka”
- Specjalne Obszary Ochrony (utworzone na podstawie dyrektywy siedliskowej): „Ostoja Barlinecka” i „Jezioro Kozie”

W gminie objęto ochroną 11 pomników przyrody (w tym 1 pomnik wieloobiektowy) – głównie to okazy drzew, oraz 23 użytki ekologiczne (razem 177,58 ha).

Przy granicy gminy w gminie Kłodawa znajduje się geostanowisko pn. Dolina Kłodawki, miejsce określane inaczej jako Kabatki to element rzeźby terenu, dokumentujący historię geologiczną obszaru.

Nie występują na obszarze gminy Parki Narodowe, rezerваты ani stanowiska geologiczne. Nie ma w gminie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina nie jest też narażona na podtopienia, choć znaczna powierzchnia gminy stanowi tereny podmokłe o wysokim poziomie wód gruntowych. Nie ma osuwisk czy obszarów zagrożonych wstrząsami sejsmicznymi, ale występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi. Obszar gminy położony jest poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Lesistość w gminie wynosi 47,3 % powierzchni gminy (w województwie 36,8%).

Przez gminę Nowogródek Pomorski przechodzą 2 korytarze ekologiczne:

„Pojezierze Myśliborskie” i „Pojezierze Myśliborskie - Pojezierze Drawieńskie”.

Przez gminę przebiega droga krajowa: ekspresowa S3. W gminie Nowogródek Pomorski położone są 3 drogi wojewódzkie (w tym dawna droga krajowa nr 3), 11 dróg powiatowych oraz 24 drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

Gmina Nowogródek Pomorski to kraina pokryta w 2,4 % wodą, o łącznej powierzchni wody 350 ha (stan na koniec 2024 r.).

Na terenie gminy stwierdzono dobry stan środowiska przyrodniczego, teren nie jest narażony na szczególne emisje i presje antropogeniczne, które w istotny sposób ograniczałyby przestrzeń przydatną dla pełnienia funkcji przyrodniczych, czy zagrażały życiu i zdrowiu ludzi.

Przedmiotem niniejszego opracowania, jest prognoza oddziaływania na środowisko przyrodnicze, projektu dokumentu o nazwie Plan ogólny gminy Nowogródek Pomorski, obejmujący cały obszar gminy.

Dokument ten będzie stanowił podstawę prawną dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w zakresie art. 13a ust. 4 pkt 1 i pkt 2 lit. b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a dodatkowo dla decyzji o warunkach zabudowy w zakresie art. 13a ust. 4 pkt 2 lit. a ustawy (obszarów uzupełnienia zabudowy).¹³

W planie ogólnym określa się: strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, można określić: obszary uzupełnienia zabudowy, jak w tym dokumencie. W POG Nowogródka Pomorskiego nie wyznaczono obszarów zabudowy śródmiejskiej oraz standardów dostępności do infrastruktury społecznej.

Strefy planistyczne wyznacza się na całym obszarze gminy z wyjątkiem obszarów zamkniętych służących dla obronności, których w gminie nie ma. Obszar gminy rozdziela się pomiędzy następującymi strefami planistycznymi:

- 1) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- 2) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- 3) strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- 4) strefa usługowa;
- 5) strefa handlu wielkopowierzchniowego (przy czym ta strefa nie występuje w gminie);
- 6) strefa gospodarcza;
- 7) strefa produkcji rolniczej;
- 8) strefa infrastrukturalna;
- 9) strefa zieleni i rekreacji;
- 10) strefa cmentarzy;
- 11) strefa górnictwa;
- 12) strefa otwarta;
- 13) strefa komunikacyjna.

Wyznaczając te strefy kierowano się wskazaniem Ekofizjografii, w której wskazane zostały obszary predysponowane do pełnienia określonych funkcji, w tym funkcji przyrodniczych.

Zgodnie z art. 13d ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym strefy planistyczne, o których mowa w pkt 1-3, wyznacza się w pierwszej kolejności na obszarach, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej, obszarach uzupełnienia zabudowy oraz obszarach

¹³ Art. 13a ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

4. W planie ogólnym:
 - 1) określa się:
 - a) strefy planistyczne,
 - b) gminne standardy urbanistyczne;
 - 2) można określić:
 - a) obszary uzupełnienia zabudowy,
 - b) obszary zabudowy śródmiejskiej.

z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej, z wyłączeniem luk w tej zabudowie, biorąc pod uwagę uwarunkowania:

- 1) politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 2) ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 3) znajdujące się na obszarze gminy:
 - a) formy ochrony przyrody oraz ich otuliny,
 - b) obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
 - c) obszary gruntów zmeliorowanych,
 - d) tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
 - e) strefy ochronne ujęć wody,
 - f) obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych,
 - g) tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi,
 - h) udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
 - i) obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej,
 - j) zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951, 1688 i 1904), lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej,
 - k) obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
 - l) tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
 - m) obszary ograniczonego użytkowania,
 - n) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
 - o) obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
 - p) obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
 - q) grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III oraz grunty leśne,
 - r) zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
 - s) obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego;
- 4) rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
- 5) rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe;
- 6) opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 7) zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

Plan ogólny w takim zakresie i formie stanowi bardziej inwentaryzację stanu istniejącego niżli kreowanie nowych przestrzeni. Reguły wprowadzania nowej zabudowy zostały ściśle określone i uwarunkowane przepisami. Reguły zabezpieczyły niewątpliwie ochronę przyrody i środowiska. Prowadzić będą bowiem do ograniczenia rozpraszania zabudowy i porządkowania przestrzeni.

W planie ogólnym dostosowano ustalenia do wyżej wymienionych uwarunkowań w szczególności poprzez:

- racjonalizację użytkowania ziemi – zmiany terenu z otwartych ograniczono do minimum – zgodnie ze wskazaniem przepisów dotyczących planów ogólnych;
- ustalenie warunków zabudowy (wysokości obiektów, udziału zabudowy w terenie inwestycji) w celu ochrony krajobrazu i ochrony bioróżnorodności;

- ograniczenie (skupianie zabudowy) dla ochrony gleb, w celu racjonalnej gospodarki zasobami;
- uwzględnienie terenów predysponowanych do pełnienia funkcji przyrodniczych głównie w strefach otwartych, wolnych od zabudowy.

Prognozuje się, że realizacja Planu ogólnego wywoła pozytywne skutki uchwalenia planu:

- doprowadzi do zbieżności wszystkie dokumenty dotyczące planowania przestrzennego – dotychczas warunki zabudowy nie musiały być zbieżne ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wywoływało to dysonans i brak kontroli nad tym co się wokół nas dzieje,
- ograniczy rozpraszanie zabudowy,
- realizowane funkcje /strefy zgodnie będą z predyspozycjami do pełnienia określonych funkcji określonych w Ekofizjografii, tym samym ochroni przed zabudową obszary o predysponowanej funkcji przyrodniczej,
- ograniczy nadmierne betonowanie przestrzeni – w wyniku ustalonych minimalnych powierzchni biologicznie czynnych dla poszczególnych stref.

Załącznik nr 1

Załącznik graficzny do Prognozy wpływu na środowisko Planu ogólnego gminy Nowogródek Pomorski

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że będąc wykonawcą Prognozy oddziaływania na środowisko przyrodnicze wykonanej na potrzeby:

Planu ogólnego gminy Nowogródek Pomorski

spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Maria Ziemiańska